

Verksamheten i Europeiska unionen under 2003

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse 2003/04:60 Berättelse om verksamheten inom Europeiska unionen under 2003 samt ett antal motioner från allmänna motionstiden 2002 respektive 2003 som innehåller yrkanden med avseende på samarbetet inom Europeiska unionen samt två motioner som väckts med anledning av skrivelse 2003/04:60.

Utrikesutskottet har berett övriga berörda utskott tillfälle att vad avser sina respektive beredningsområden yttra sig över skrivelsen samt de motioner som behandlas i anslutning till denna. EU-nämnden har beretts tillfälle att yttra sig över skrivelsen. Yttranden har inkommit från konstitutionsutskottet, finansutskottet, arbetsmarknadsutskottet och EU-nämnden. Förutom att dessa yttranden citeras eller refereras i betänkandet är de i sin helhet fogade till betänkandet.

I föreliggande betänkande tar utskottet upp frågor kring den europeiska utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) till särskild behandling. Utrikesutskottet tar även upp frågor som gäller övriga samarbetsområden i anslutning till de motioner som har väckts. Till följd av att konventet om Europas framtid avslutades under 2003 men att regeringskonferensen inte kunde avslutas har även frågor kring EU:s framtid givits omfattande utrymme i betänkandet.

Till betänkandet har fogats 19 reservationer och 2 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	5
Redogörelse för ärendet.....	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Bakgrund.....	8
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	8
Den övergripande utvecklingen i Europeiska unionen.....	10
Europeiska rådet under 2003.....	10
Skrivelsen.....	10
Motionen.....	12
Utskottets överväganden.....	12
Utvidgningen.....	13
Skrivelsen.....	13
Motionen.....	13
Utskottets överväganden.....	13
Den ekonomiska och monetära unionen – EMU.....	14
Skrivelsen.....	14
Motionerna.....	15
Finansutskottets yttrande.....	16
Utskottets överväganden.....	16
Konventet om Europas framtid och regeringskonferensen.....	17
Skrivelsen.....	17
Motionerna.....	17
Konstitutionsutskottets yttrande.....	20
Utskottets överväganden.....	22
Europeiska unionens förbindelser med omvärlden.....	24
Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik under 2003.....	24
Skrivelsen.....	24
Motionerna.....	25
Utskottets överväganden.....	26
Terrorism.....	29
Skrivelsen.....	29
Motionerna.....	29
Utskottets överväganden.....	30
Kris- och konflikthantering.....	31
Skrivelsen.....	31
Motionerna.....	31
Utskottets överväganden.....	33
EU:s bilaterala relationer.....	35
Skrivelsen.....	35
Afrika.....	36

	Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.
Motionerna	36
Utskottets överväganden	36
Balkan	37
Motionen	37
Utskottets överväganden	37
Mellanöstern.....	37
Motionen	37
Utskottets överväganden	37
Turkiet.....	38
Skrivelsen.....	38
Motionerna	38
Utskottets överväganden	39
Wider Europe	39
Motionerna	39
Utskottets överväganden	41
Övriga samarbetsområden.....	44
Den gemensamma handelspolitiken	44
Skrivelsen.....	44
Motionerna	44
Utskottets överväganden	44
Sysselsättning och socialpolitik.....	46
Skrivelsen.....	46
Motionerna	47
Arbetsmarknadsutskottets yttrande.....	48
Utskottets överväganden	51
Jordbruk, fiske och miljö.....	53
Skrivelsen.....	53
Motionerna	54
Utskottets överväganden	54
Konsumentpolitik.....	57
Skrivelsen.....	57
Motionen	57
Utskottets överväganden	57
Rättsliga och inrikes frågor: människohandel och narkotikafrågor.....	59
Skrivelsen.....	59
Människohandel, sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi	59
Människosmuggling	59
Narkotika.....	59
Motionerna	60
Utskottets överväganden	60
Skrivelsens inriktning och omfattning	62
Skrivelsen.....	62
Finansutskottets yttrande.....	62
EU-nämndens yttrande	62

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.	
Utskottets överväganden.....	63
Reservationer.....	65
1. Ekonomiskt samarbete och ekonomisk politik (punkt 3).....	65
2. Konventet och regeringskonferensen (punkt 4).....	66
3. Konventet och regeringskonferensen (punkt 4).....	67
4. Folkomröstning (punkt 5).....	67
5. Europeiska unionens förbindelser med omvärlden (punkt 6).....	68
6. Europeiska unionens förbindelser med omvärlden (punkt 6).....	69
7. Europeiska unionens förbindelser med omvärlden (punkt 6).....	70
8. Ökade internationella åtaganden och svenska försvarsmakten (punkt 7).....	72
9. EU:s bilaterala relationer (punkt 8).....	73
10. Wider Europe (punkt 9).....	73
11. Wider Europe (punkt 9).....	74
12. Wider Europe (punkt 9).....	74
13. Irak (punkt 11).....	75
14. Den gemensamma handelspolitiken (punkt 12, motiveringen).....	76
15. Sysselsättning och socialpolitik (punkt 13).....	78
16. Arbetstidsdirektivet (punkt 14).....	79
17. Tjänstedirektivet (punkt 15).....	79
18. Jordbruk, fiske och miljö (punkt 17).....	80
19. Jordbruk, fiske och miljö (punkt 17).....	81
Särskilda yttranden.....	83
1. Turkiet, punkt 10 (mp).....	83
2. Regeringens skrivelse 2003/04:60 Berättelse om verksamheten inom Europeiska unionen under 2003, punkt 20 (fp) och (kd).....	83
Bilaga 1	
Förteckning över behandlade förslag.....	84
Skrivelsen.....	84
Följdmotioner.....	84
Motioner från allmänna motionstiden 2002/03.....	86
Motioner från allmänna motionstiden 2003/04.....	90
Bilaga 2	
Konstitutionsutskottets yttrande 2003/04:KU4y.....	96
Bilaga 3	
Finansutskottets yttrande 2003/04:FiU3y.....	111
Bilaga 4	
Arbetsmarknadsutskottets yttrande 2003/04:AU5y.....	117
Bilaga 5	
EU-nämndens yttrande 2003/04:EUN1y.....	129

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Europeiska rådet

Riksdagen avslår motion 2003/04:U208 yrkande 1.

2. Utvidgningen

Riksdagen avslår motion 2003/04:K419 yrkande 2.

3. Ekonomiskt samarbete och ekonomisk politik

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:U18 yrkandena 6 och 12 samt 2003/04:U19 yrkande 3.

Reservation 1 (m, fp, kd, c)

4. Konventet och regeringskonferensen

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:K206, 2002/03:K238 yrkandena 1-3, 2002/03:K288 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fi289 yrkande 1, 2002/03:U323 yrkande 17, 2002/03:U324 yrkandena 3-5, 2002/03:U326 yrkandena 13, 14, 17, 19, 20 och 23, 2003/04:K209, 2003/04:U18 yrkande 1, 2003/04:U19 yrkande 4 samt 2003/04:U211 yrkandena 1 och 2.

Reservation 2 (v, mp)

Reservation 3 (c)

5. Folkomröstning

Riksdagen avslår motion 2002/03:U324 yrkande 1.

Reservation 4 (v, mp)

6. Europeiska unionens förbindelser med omvärlden

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U206 yrkandena 1-3 och 5, 2002/03:U228 yrkande 4, 2002/03:U245 yrkande 3, 2002/03:U277 yrkande 2, 2002/03:U280 yrkandena 2, 3, 8, 9, 11, 13 och 14, 2002/03:U299 yrkandena 4-7, 2002/03:U326 yrkande 3, 2002/03:Fö261 yrkande 6, 2003/04:K419 yrkande 8, 2003/04:U14 yrkande 10, 2003/04:U17 yrkande 7, 2003/04:U18 yrkande 3, 2003/04:U19 yrkandena 5, 8 och 10, 2003/04:U203 yrkandena 3, 5, 12 och 13, 2003/04:U208 yrkandena 2-5, 2003/04:U211 yrkande 4, 2003/04:U256 yrkande 3, 2003/04:U259 yrkande 6, 2003/04: U282 yrkandena 4 och 21, 2003/04:U289 yrkande 3, 2003/04:U292 yrkandena 1, 3 och 4, 2003/04:U325 yrkande 3, 2003/04:U329 yrkande 4, 2003/04:U340 yrkande 1, 2003/04:U342 yrkande 1, 2003/04:U348 yrkande 30, 2003/04:U350 yrkandena 6 och 7 samt 2003/04:Fö242 yrkandena 1 och 3.

Reservation 5 (m, fp)

Reservation 6 (v, mp)

Reservation 7 (c)

7. Ökade internationella åtaganden och svenska försvarsmakten

Riksdagen avslår motion 2003/04:U256 yrkande 4.

Reservation 8 (m)

8. EU:s bilaterala relationer

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U231 yrkande 9, 2002/03:U281 yrkande 7, 2002/03:U295 yrkande 4, 2002/03:U322 yrkande 14 2003/04:U248 yrkande 3 samt 2003/04:U339 yrkandena 3 och 4.

Reservation 9 (v)

9. Wider Europe

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:U14 yrkande 5, 2003/04:U19 yrkandena 2 och 7, 2003/04:U220 yrkandena 7 och 8, 2003/04:U249 yrkandena 2 och 3, 2003/04:U329 yrkande 6 samt 2003/04:U342 yrkande 2.

Reservation 10 (m)

Reservation 11 (fp)

Reservation 12 (c)

10. Turkiet

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:U286 yrkandena 1 och 6 samt 2003/04:U19 yrkande 1.

11. Irak

Riksdagen avslår motion 2003/04:U19 yrkande 9.

Reservation 13 (m, fp, kd)

12. Den gemensamma handelspolitiken

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:U18 yrkande 2, 2003/04:U19 yrkande 6, 2003/04:U348 yrkande 28 samt 2003/04:U351 yrkande 1.

Reservation 14 (fp) - motiv

13. Sysselsättning och socialpolitik

Riksdagen avslår motion 2003/04:U18 yrkandena 10 och 11.

Reservation 15 (m, fp, kd)

14. Arbetsvidsdirektivet

Riksdagen avslår motion 2003/04:U19 yrkande 11.

Reservation 16 (m)

15. Tjänstedirektivet

Riksdagen avslår motion 2003/04:U19 yrkande 12.

Reservation 17 (m)

16. Fri abort

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U235 yrkande 2 och 2003/04:U276 yrkande 2.

17. Jordbruk, fiske och miljö

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U324 yrkande 17, 2002/03:U326 yrkande 10, 2002/03:U328 yrkande 50 samt 2003/04:U18 yrkandena 4 och 5.

Reservation 18 (c)
Reservation 19 (mp)

18. Konsumentpolitik

Riksdagen avslår motion 2003/04:U18 yrkande 7.

19. Människohandel och narkotikafrågor

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:U18 yrkandena 8 och 9 samt 2003/04:U339 yrkandena 1 och 2.

20. Regeringens skrivelse 2003/04:60 Berättelse om verksamheten inom den Europeiska unionen under 2003

Riksdagen lägger skrivelse 2003/04:60 till handlingarna.

Stockholm den 27 april 2004

På utrikesutskottets vägnar

Urban Ahlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Urban Ahlin (s), Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Berndt Ekholm (s), Carl B Hamilton (fp), Alice Åström (v), Kent Härstedt (s), Anders Sundström (s), Agne Hansson (c), Kenneth G Forslund (s), Ewa Björling (m), Veronica Palm (s), Lotta N Hedström (mp), Anita Johansson (s), Birgitta Ohlsson (fp) och Mats Odell (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utrikesutskottet regeringens skrivelse 2003/04:60 Berättelse om verksamheten inom Europeiska unionen under 2003 samt ett antal motioner från allmänna motionstiden 2002 respektive 2003 som innehåller yrkanden med avseende på samarbetet inom Europeiska unionen samt två motioner som väckts med anledning av skrivelse 2003/04:60.

Utrikesutskottet har berett övriga utskott tillfälle att yttra sig över skrivelsen samt de motioner som behandlas i anslutning till denna i de delar som har samband med respektive utskotts beredningsområde. Även EU-nämnden har beretts tillfälle att yttra sig över skrivelsen. Utrikesutskottet har erhållit yttranden över skrivelsen jämte motioner från konstitutionsutskottet, finansutskottet, arbetsmarknadsutskottet samt yttrande över skrivelsen från EU-nämnden. I de frågor som inte faller inom utrikesutskottets primära beredningsområde har relevanta avsnitt ur de andra utskottens yttranden refererats eller citerats relativt utförligt. Yttrandena återges också i sin helhet i bilagor till betänkandet. Även bedömningar i de övergripande frågor som faller inom respektive utskotts beredningsområde och som utskotten har presenterat i sina yttranden redovisas i betänkandet. Därutöver har utrikesutskottet även i vissa fall refererat eller citerat egna betänkanden eller betänkanden från andra utskott i de delar som berör frågor som även behandlas i föreliggande betänkande.

Utskottet har i samband med beredningen av ärendet, och avsnittet om EU:s förbindelser med omvärlden, erhållit en föredragning den 20 april 2004 av ambassadören och departementsrådet Anders Bjurner och kanslirådet Anna-Karin Holm-Ericson.

Bakgrund

Enligt 10 kap. 1 § riksdagsordningen skall regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen samt varje år till riksdagen lämna en skrivelse med berättelse över verksamheten i Europeiska unionen. Med regeringens skrivelse 2003/04:60 har regeringen lämnat den avsedda redogörelsen till riksdagen gällande år 2003.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Skrivelse 2003/04:60 Berättelse om verksamheten inom Europeiska unionen under 2003 behandlar samtliga samarbetsområden inom EU, varav kan näm-

nas EU:s övergripande utveckling, det ekonomiska och sociala samarbetet, unionens förbindelser med omvärlden, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner.

Verksamheten under 2003 präglades av arbetet i konventet och regeringskonferensen. Arbetet med ett nytt fördrag, syftar bl.a. till ett effektivare beslutsfattande i den utvidgade unionen. Under året antogs för första gången ett strategiskt treårigt arbetsprogram för rådet, samt en säkerhetsstrategi för unionen. Anslutningsfördraget med de tio nya medlemsstaterna – Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern – undertecknades den 14 april 2004.

Skrivelsen redovisar också att arbetet med att främja en hållbar utveckling, där ekonomiska reformer, sysselsättning och sociala frågor samt miljöhänsyn kopplas samman, fortsatte inom ramen för den s.k. Lissabonstrategin.

I bilagor redovisas bl.a. mål av svenskt intresse vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt samt viktigare domar och överträdelseärenden.

Den övergripande utvecklingen i Europeiska unionen

Europeiska rådet under 2003

Skrivelsen

Förberedelserna inför utvidgningen av unionen med tio nya medlemsstater samt arbetet med ett nytt fördrag präglade i hög grad arbetet under året. Vid Europeiska rådets möte i december konstaterades att EU:s målsättning är att kunna välkomna Bulgarien och Rumänien som medlemmar i januari 2007. Turkiet har under året gjort avsevärda ansträngningar i sitt reformarbete. Europeiska rådet konstaterade dock i december att fortsatta reformer krävs för att landet skall anses uppfylla det politiska kriteriet för inträde, som är ett av de s.k. Köpenhamnskriterierna, och som krävs för att medlemskapsförhandlingar skall kunna inledas.

Förberedelserna inför den nu pågående regeringskonferensen, som bl.a. syftar till effektivare beslutsprocesser i den utvidgade unionen, slutfördes under våren. Detta arbete skedde inom ramen för det s.k. konventet om Europas framtid. Vid mötet med Europeiska rådet i Thessaloniki i juni bestämdes att en regeringskonferens skulle sammankallas redan i oktober. Det italienska ordförandeskapets ambition att avsluta förhandlingarna i december kunde dock inte infrias.

Arbetet med att inom unionen främja en hållbar utveckling, dvs. ett integrerat synsätt på ekonomiska, sociala/sysselsättnings- och miljöfrågor, fortsatte under året inom ramen för Lissabonstrategin. Vid Lissabonstrategins tredje uppföljningsmöte i Bryssel betonades att miljöfrågorna, en fråga som drivits aktivt från svensk sida, utgjorde ett bärande inslag i strategin. Europeiska rådet konstaterade att betydande framsteg gjorts sedan det senaste vårtoppmötet.

På det ekonomiska området antogs de årliga allmänna ekonomiska riktlinjerna. Dessa lyfte fram ett antal områden som viktiga för att åstadkomma en hållbar tillväxt, bl.a. en väl avvägd makroekonomisk politik, sunda offentliga finanser, ökade investeringar i kunskap och innovation samt bättre fungerande och mer konkurrenskraftiga arbets-, produkt- och kapitalmarknader.

Under året fortsatte diskussionen kring utformningen och tillämpningen av stabilitets- och tillväxtpakten. Kommissionens s.k. underskottsöversyn avseende Tyskland och Frankrike inleddes när det stod klart att budgetunderskottet i dessa länder överstigit treprocentsgränsen. Rådet kunde dock inte enas kring de rekommendationer om förbättringar i de tyska respektive franska offentliga finanserna som kommissionen presenterat. I stället antogs icke förpliktande rådsslutsatser som dock i sak anslöt mycket nära till dessa rekommendationer.

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

Den folkomröstning om införandet av euron som den svenska regeringen beslutade efter partiledaröverläggningar i slutet av 2002 hölls som planerat den 14 september. Utfallet visade att det inte fanns stöd för ett beslut om att Sverige skulle delta fullt ut i tredje etappen av EMU.

Under året genomfördes en halvtidsöversyn av den gemensamma jordbrukspolitiken. Förhandlingarna om förslagen pågick under våren och i juni nådde rådet en politisk överenskommelse om den framtida jordbrukspolitiken. Överenskommelsen innebär två principiellt viktiga förändringar av den gemensamma jordbrukspolitiken, dels att de nuvarande direktstöden till jordbrukare omvandlas till inkomststöd, dels att medlemsstaterna ges ett större inflytande över hur jordbrukspolitiken skall utformas i det egna landet.

Fortsatta steg togs i syfte att upprätta en gemensam asyl- och migrationspolitik för unionen. Vid Europeiska rådet i Thessaloniki bekräftades målsättningen att få till stånd ett effektivare europeiskt asylsystem för att snabbt identifiera skyddsbehövande. Den s.k. Dublinförordningen antogs. Förordningen innehåller regler för att avgöra vilken medlemsstat som ansvarar för att pröva en asylansökan. Rådet kunde också enas i frågan om miniminormer för mottagandevillkor för asylsökande i medlemsstaterna. Diskussionen kring regler för prövningen av en asylansökan fortsatte. Under hösten var frågor om laglig och illegal invandring i fokus.

Inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken präglades arbetet av krisen i Irak. Vid ett extra möte med Europeiska rådet i februari konstaterade stats- och regeringscheferna att medlemsstaterna trots vissa åsiktsskillnader kunde enas i sitt stöd för FN:s ansträngningar att finna fredliga lösningar. Som ett led i uppföljningen av krisen inleddes ett arbete med att utarbeta en säkerhetsstrategi för unionen, som bekräftade unionens stöd för en effektiv multilateralism med FN i fokus. På svenskt initiativ antogs även en strategi mot spridning av massförstörelsevapen.

Genomförandet av den handlingsplan mot terrorism som beslutades av Europeiska rådet vid ett extra möte den 21 september 2001 fortsatte att ligga till grund för unionens kamp mot terrorismen. En rad åtgärder vidtogs för att ytterligare stärka det operativa polissamarbetet inom unionen.

Vid mötet med Europeiska rådet i Bryssel i december antogs även unionens första strategiska treåriga arbetsprogram för rådet. Detta skedde i enlighet med den överenskommelse som träffats av Europeiska rådet i Sevilla i juni 2002 om att effektivisera rådets arbete.

Europeiska rådets uppgifter enligt EU-fördraget är att ”ge unionen de impulser som behövs för dess utveckling och fastställa allmänna politiska riktlinjer för denna utveckling”. Resultaten av Europeiska rådets möten presenteras i form av skriftliga slutsatser från mötena. Dessa publiceras på rådets webbplats. Under året hölls möten i Bryssel den 20–21 mars, i Thessaloniki den 19–20 juni samt i Bryssel den 16–17 oktober och 12–13 december. Ett extramöte för att diskutera krisen i Irak hölls i Bryssel den 17 februari. Därutöver hölls ett informellt möte för en diskussion om konventet den 16 april.

Motionen

I den enskilda motionen *2003/04:U208 (m) yrkande 1* diskuteras, mot bakgrund av utvidgningen av EU, hur Sverige allmänt förhåller sig till det europeiska integrationsarbetet. Det anses beklagligt att det Sverige, som inte minst på grund av sitt geografiska läge haft den stora lyckan att klara sig undan krig och förtryck, inte tillmäter det europeiska samarbetet större betydelse. Det finns en isolationism byggd på en tro att den svenska välfärden skulle vara unik och dessutom oberoende av omvärlden. I själva verket har Sveriges välfärd alltid byggts på och förutsatt djup integration med omvärlden.

Utskottets överväganden

Utskottet vill framhålla att Sveriges medlemskap i Europeiska unionen är ett uttryck för en strävan att tillsammans med andra länder lösa gemensamma problem. Frågor som är gränsöverskridande och där det nationella beslutsfattandet inte räcker till för att nå politiska mål behöver lösas i samverkan med andra länder. Det kan exempelvis röra miljöfrågor och kamp mot narkotika och gränsöverskridande brottslighet, men också röra frågor om sysselsättning och tillväxt. Europeiska unionen kommer tack vare utvidgningen i maj 2004 med tio nya medlemsstater att bli en bredare europeisk samarbetsorganisation. Ytterligare medlemsstater är att vänta under kommande år. Strävan är att alla medlemsstater skall delta fullt ut i de olika delarna av samarbetet, även om visst utrymme finns för s.k. flexibel integration, dvs. att olika länder rör sig i olika hastigheter mot samma mål.

Utskottet har dubbla uppgifter när det gäller EU. Utskottet ansvarar t.ex., när så är behövligt, för riksdagens beredning av övergripande frågor som rör Europeiska unionen. Det innebär att utskottet bereder propositioner om medlemskap i EU, om fördragsändringar samt regeringens årliga skrivelse om verksamheten inom EU. Detta arbete sker i samarbete med andra berörda utskott. Utskottets roll liknar i detta sammanhang den roll som finansutskottet har vad gäller budgetfrågor. Vidare har utskottet, enligt riksdagsordningen, ansvar att följa EU-frågorna inom sitt beredningsområde som fackutskott. Det bör dock samtidigt noteras att EU-frågor berörs i nästan samtliga av utskottets betänkanden under varje riksmöte. Utskottet berörs således i mycket hög grad av EU-frågorna. Utskottet ser positivt på detta arbete och tar aktiv del i det samma. Utifrån utskottets funktion som det utskott i riksdagen som ansvarar för beredningen av övergripande EU-frågor har utskottet ett särskilt ansvar att följa utvecklingen inom Europeiska rådet.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionen väckt är besvarade och avstyrker därmed motion *2003/04:U208 (m) yrkande 1*.

Utvidgningen

Skrivelsen

Den 14 april 2003 undertecknade de tio anslutningsländerna och de 15 dåvarande medlemsstaterna anslutningsfördraget vid en ceremoni i Aten. Nio anslutningsländer höll folkomröstningar som i samtliga fall gav ett positivt utfall när det gäller ett framtida EU-medlemskap. På Cypern fattades beslut om medlemskap av det nationella parlamentet.

Fortsatt övervakning av de tio ländernas reformframsteg bedrivs av kommissionen genom s.k. monitoring. En sista heltäckande rapportering om övervakningen avgavs i och med de översynsrapporter som presenterades i november. I dessa presenterades läget när det gäller anpassningen av nationell lagstiftning till EU:s regelverk per den 1 september. Kommissionen konstaterade att de tio länderna vid denna tidpunkt hade uppnått en hög grad av EU-anpassning på flertalet områden till EU:s regelverk. På ett mindre antal områden bedömde kommissionen att länderna med befintlig planering inte skulle hinna uppfylla sina åtaganden före anslutningen den 1 maj 2004.

Motionen

I partimotion 2003/04:K419 (*fp*) yrkande 2 diskuteras frågeställningar om s.k. övergångsregler inför de nya medlemsländernas inträde i EU.

Utskottets överväganden

Utskottet har vid flera tillfällen betonat värdet av Europeiska unionens utvidgning. I det av riksdagen den 17 december 2003 godkända betänkandet 2003/04:UU4 Europeiska unionens utvidgning 2004 tillstyrkte utskottet regeringens proposition 2003/04:25.

Utskottet anser, vilket framfördes också i nämnda betänkande, att anslutningsfördraget utgör en stor framgång efter ett mångårigt och omfattande arbete av förberedelser och förhandlingar för medlemskap. Utvidgningen innebär att den konstlade delningen av Europa upphör och att Europeiska unionen blir en bredare europeisk samarbetsorganisation. Medlemsländernas samarbete ger möjlighet att skapa bättre villkor för medborgarna. Utvidgningen innebär även att de nya medlemsländerna får tillgång till EU:s inre marknad. Den inre marknaden växer kraftigt och en ny grund för ekonomisk tillväxt skapas. Utvidgningen innebär ökad säkerhet för alla i Europa.

Utvidgningen har haft högsta prioritet för Sverige alltsedan Sverige blev medlem i EU år 1995. I ljuset av slutsatserna från toppmötena i Göteborg och Laeken verkade Sverige för framsteg enligt tidtabellen men också för viktiga förhandlingsprinciper såsom, framsteg på egna meriter och möjlighet att komma i kapp länder som inlett förhandlingar tidigare. Sverige fäste också vikt vid att överenskommelser som nåtts med ett eller flera kandidatländer

även skulle tillämpas för övriga kandidatländer med liknande förutsättningar. Sverige framhöll även vikten av fortsatta framsteg i kandidatländernas anpassning och tillämpning av EU:s regelverk och betydelsen av att följa färdplanen. Sveriges ståndpunkter i förhandlingarna utgick samtidigt från en strävan att begränsa antalet och omfattningen av övergångslösningar för tillämpning av EU:s regelverk. Tidtabellens inverkan gjorde att förhandlingarna präglades av betydande ansträngningar från såväl medlemsstater som kandidatländer att finna förhandlingslösningar inom de flesta områden. Utskottet noterar med tillfredsställelse att Sverige deltog aktivt i dessa ansträngningar.

Utskottet avser att särskilt uppmärksamma utvidgningen genom att flera av utskottets ledamöter gör besök i Estland, Lettland och Litauen i samband med ländernas inträde i unionen den 1 maj 2004. Utskottet anser det angeläget att Sverige fortsätter att arbeta för goda relationer med de nya medlemmarna också efter den 1 maj 2004. De tio nya medlemsstaterna kommer självfallet att vara viktiga aktörer i EU och delta i samarbetet på samma grundläggande villkor som övriga medlemmar.

Utskottet vill vidare erinra om att utvidgningen innebär att unionen får nya grannar. Kommissionens arbete med frågan om den utvidgade unionen tar bl.a. sikte på att öka och förbättra möjligheterna till gränsöverskridande samarbete mellan det utvidgade EU och dess nya grannar. Utskottet vill framhålla vikten av att frågan om relationerna till unionens nya grannländer prioriteras.

Utskottet tog i december 2003 ställning till ett motionsförslag i frågan om s.k. övergångsregler.

Regeringens skrivelse 2003/04:119 har, jämte väckta följdmotioner, behandlats av socialförsäkringsutskottet i det av utskottet den 20 april justerade betänkandet 2003/04:SfU15. Riksdagens beslut med anledning av betänkandet kommer att fattas den 28 april. Att nu göra något ställningstagande i anledning av den långt tidigare väckta motionen synes således inte relevant.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionen väckt är besvarade och avstyrker därmed motion 2003/04:K419 (fp) yrkande 2.

Den ekonomiska och monetära unionen – EMU

Skrivelsen

De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken utgör det centrala instrumentet för samordning av den ekonomiska politiken inom EU. Riktlinjerna består av en allmän del, som anger övergripande riktlinjer för den ekonomiska politiken i medlemsstaterna och gemenskapen, samt specifika rekommendationer till varje medlemsstat. De omfattar såväl makroekonomisk politik som sysselsättnings- och strukturpolitik. Från och med år 2003 kommer en fullständig revidering av riktlinjerna att göras först vart tredje år. Under treårsperioden kommer endast mindre justeringar att göras. Uppföljning av genomförandet av riktlinjer sker dock årligen.

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

Riktlinjerna baserades som vanligt på ett s.k. Key Issues Paper (KIP), i vilket Ekofinrådet identifierade huvudfrågorna inför den fortsatta behandlingen. I mars 2003 förelades KIP Europeiska rådet för att stats- och regeringscheferna skulle ge politisk vägledning till det fortsatta arbetet med utformningen av riktlinjerna. Med beaktande av denna vägledning presenterade kommissionen i april en rekommendation till riktlinjer. Ekofinrådet presenterade ett utkast till riktlinjer inför Europeiska rådet i Thessaloniki. De slutgiltiga riktlinjerna antogs sedan av rådet den 25 juni.

De allmänna riktlinjerna för 2003–2005 fokuserar på de viktigaste och högst prioriterade ekonomisk-politiska frågorna under de kommande tre åren. Samtidigt som krav på kort sikt beaktas, inriktas de allmänna riktlinjerna på hur den ekonomiska politiken kan bidra till att uppnå målsättningen från Lissabon. I riktlinjerna framhålls ett antal faktorer som viktiga för att åstadkomma en höjd och långsiktigt hållbar tillväxt.

- Sunda makroekonomiska villkor och en sund makroekonomisk politik.
- En starkare företaggaranda och ökade investeringar i kunskap och innovation.
- Bättre fungerande och mer konkurrenskraftiga arbets-, produkt- och kapitalmarknader.
- Främjandet av ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.

Motionerna

I kommittémotion *2003/04:U19 (m) yrkande 3* begär Moderaterna att regeringen redogör för hur Sverige, särskilt med avseende på tillväxtfrågorna, har mött utanförskapet med anledning av folkomröstningsresultatet om införande av euron.

I Kristdemokraternas kommittémotion *2003/04:U18 (kd) yrkande 12* föreslås ett, enligt Lissabonprocessen, reformerat skatte- och bidragssystem för att öka incitamenten att arbeta.

Enligt Kristdemokraterna har tillväxten i EU länge släpat efter andra regioners. I motion *2003/04:U18 (kd) yrkande 6* hävdas därför att byråkratin inom EU:s regelsystem behöver minska. Byråkratin inom EU-systemet, den åldrande befolkningen och det höga skattetrycket är hinder för att EU skall nå det uppsatta målet och bli världens mest konkurrenskraftiga ekonomi före 2010. För att komma till rätta med det problemet krävs åtgärder på EU-nivå i en rad frågor. Konkurrensen inom Europas tjänste-, transport- och energisektorer måste öka. Alla konkurrenshinder inom marknaderna för turism, transporter och byggande bör undanröjas. En gemensam marknad för finansiella tjänster bör skapas, och den finansiella marknaden bör göras tillgänglig för privata kunder för att öka tillgången på riskkapital. Byråkratin och bidragsberoendet inom EU måste minska, och all ny EU-lagstiftning bör föregås av kostnadsberäkningar för de europeiska företagen.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet erinrar om att Sveriges tillväxt ligger över genomsnittet för EU och att Sverige är det land som har flest placeringar på första till tredje plats bland de olika indikatorerna i Lissabonstrategin. Det innebär inte att den svenska ekonomiska politiken inte kan utvecklas ytterligare, men i ljuset av Sveriges framgångsrika ekonomiska utveckling, inte minst i ett europeiskt perspektiv, är motionärernas framställning missvisande.

Utskottet vill inte föregripa den ekonomiska vårpropositionen – som överlämnas till riksdagen två dagar efter det att detta yttrande beslutats i utskottet – men kan konstatera att den ekonomiska politik som har förts har bidragit till en god ekonomisk tillväxt. En hållbar ekonomisk utveckling är en självklar ledstjärna för politiken. Som utskottet har argumenterat i många ekonomisk-politiska betänkanden (t.ex. bet. 2002/03:FiU20, 2003/04:FiU1) skulle inte den politik som de nu aktuella motionärernas partier förespråkar bidra till tillväxt.

Motionsyrkandet om reformering av skatte- och bidragssystemen hänvisar till Lissabonprocessen. Som framgår av regeringens skrivelse (skr. 2003/04:60 s.157 f.) är det dock inom sysselsättningsstrategin som rekommendationen har givits. I Sveriges handlingsplan för sysselsättning 2003 kommenteras rekommendationen, och regeringen redovisar där att de genomsnittliga margineffekterna har sänkts betydligt sedan 1997. Ett långsiktigt arbete med att minska de kombinerade margineffekterna i skatte-, transfererings- och bidragssystemen bedrivs. Till exempel inleddes år 2001 en omfattande skattereform inriktad på att sänka marginalskatterna för låg- och medelinkomsttagare. Reformen består av en stegvis kompensation för den allmänna egenavgiften och en successiv minskning av andelen skattebetalare som betalar statlig inkomstskatt. Skattereformen har tillsammans med reformer i bidragssystemen och införandet av en maxtaxa inom barnomsorgen medfört ökade drivkrafter att söka och acceptera erbjudanden om arbete samt att öka arbetsinsatsen från del- till heltid.

Finansutskottet erinrar vidare om att Egendomsskattekommittén överlämnade sitt huvudbetänkande *Reformerade egendomsskatter* (SOU 2004:36) till finansminister Bosse Ringholm måndagen 29 mars 2004 och att kommittén avser att redovisa återstående delar av utredningsuppdraget (rörande arvs- och gåvobeskattningen) i ett slutbetänkande i slutet av maj månad 2004. Utskottet finner ingen anledning att i detta sammanhang ta ställning till kommitténs huvudbetänkande.

Utskottet anser med hänvisning till det anförda att motionerna bör avstyrkas.

Till yttrandet är fogat en avvikande mening av (m, fp, kd, c).

Utskottets överväganden

Utskottet kan dela de bedömningar som Finansutskottet gjort beträffande motionsyrkanden med anknytning till ekonomiskt samarbete och ekonomisk

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

politik. Utskottet anser därmed att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna *2003/04:U18 (kd) yrkandena 6 och 12* och *2003/04:U19 (m) yrkande 3*.

Konventet om Europas framtid och regeringskonferensen

Skrivelsen

Konventet om Europas framtid gick under våren in i sin s.k. beslutsfas. Den 26–27 maj presenterade konventets presidium ett samlat fördragsutkast i fyra delar. Utkastet diskuterades därefter intensivt under de tre sista plenarmötena i maj och juni. Konventets presidium valde att söka undvika alternativa skrivningar och eftersträvade konsensus kring breda kompromisser.

Konventsresultatet presenterades vid Europeiska rådets möte i Thessaloniki den 19–20 juni. Utkastet till konstitutionellt fördrag välkomnades som en god grund för regeringskonferensen. En teknisk översyn av den del i det konstitutionella fördraget som behandlar politikområdena genomfördes sedan under juli månad. Regeringskonferensens huvuduppgift är att ta ställning till det utkast till konstitutionellt fördrag som framlagts av konventet samt ändringsförslag från medlemsstaterna.

Beslut om att hålla en regeringskonferens om Europas framtid fattades redan vid Europeiska rådets möten i Nice år 2000 och i Laeken år 2001. Vid toppmötet i Thessaloniki bestämdes att konferensen skulle sammankallas redan i oktober 2003. Vid toppmötet beslutades vidare att konferensen skulle fullborda sitt arbete i så god tid att den europeiska allmänheten kunde få kännedom om resultatet före valen till Europaparlamentet i juni 2004. Det nya konstitutionella fördraget skulle undertecknas av samtliga medlemsstater, gamla såväl som nya, så snart som möjligt efter den 1 maj 2004. Nuvarande och anslutande medlemsstater skall delta i regeringskonferensen på samma villkor. Kandidatländerna Bulgarien, Rumänien och Turkiet skall delta som observatörer.

Motionerna

I flera motioner diskuteras EU:s framtidsfrågor. I två motioner argumenteras för att regeringen aktivt bör verka för att förhandlingarna om konventets förslag till fördrag återupptas och avslutas, samt att regeringen i detta förhandlingsarbete följer det mandat riksdagen tidigare givit. Moderaterna gör, i motion *2003/04:U19 (m) yrkande 4*, gällande att de senaste månadernas utveckling i världen och inom EU gör det möjligt att återuppta förhandlingarna i regeringskonferensen om ett nytt fördrag. Om ordförandeskapet nu väljer att inkalla regeringskonferens, finns möjligheter att slutföra förhandlingarna under året. Enligt Moderaterna bör regeringen aktivt bidra till att förhandling-

arna återupptas och helst avslutas redan under våren. Partiet påpekar också att riksdagen sedan tidigare definierat det förhandlingsmandat regeringen har att respektera och driva i förhandlingarna. Enligt Kristdemokraterna var det olyckligt att EU:s medlemsregeringar inte lyckades komma överens om de strukturella förändringar som EU bör gå igenom för att fungera med 25 (och senare 27) medlemsländer i stället för som i dag 15. Kristdemokraterna menar därför, genom motion 2003/04:U18 (kd) yrkande 1, att Sverige aktivt måste verka för att EU snarast möjligt återupptar förhandlingarna om en ny konstitution och agerar för att framtidskonventets förslag i så stor utsträckning som möjligt skall vara gällande.

I motion 2002/03:U323 (m) yrkande 17 lyfter Moderaterna fram tre utgångspunkter som anses särskilt viktiga för EU:s framtid. Den ena utgångspunkten är att det inte bör vara lätt att ge EU ny kompetens. Medlemsländerna bör noga betänka sig innan de överlåter till EU att ta ansvaret för nya uppgifter. Den andra utgångspunkten är att när EU har fått ett sådant ansvar måste unionen faktiskt ha möjlighet att fullfölja sin uppgift. Beslutsordningarna måste vara utformade så att unionen verkligen kan leverera till medborgarna det som de förväntar sig. Det är, för det tredje, viktigt att medborgarna tydligt ser var EU:s ansvar ligger och att det finns möjlighet att utkräva ett politiskt ansvar från EU:s olika institutioner. EU grundas på fördrag mellan medlemsländerna. EU är alltså ingen självständig statsbildning utan makten över EU ligger hos medlemsländerna.

I ett stort antal motioner diskuteras EU:s beslutsprocedurer och institutionella frågor, dels utifrån frågeställningar om mellanstatlighet och överstatlighet, dels utifrån olika förslag till förändringar.

Centerpartiet hävdar, i motion 2002/03:U326 (c) yrkande 19, att EU:s konstitution bör delas upp i två delar. Konstitutionen bör bestå av ett avsnitt som bör vara mycket svårt att förändra, till vilket t.ex. frågor om institutionella arrangemang och rösträttsregler kan föras. Ett annat avsnitt kan behandla unionens politiska innehåll och kompetenskatalogen. För det senare avsnittet bör formerna för att fatta beslut om ändringar vara enklare, även om kravet på enhällighet bör kvarstå. Vidare hävdar partiet, i yrkande 20, att beslutsprocedurens behöver förändras och förtydligas. Beslut i parlamentet borde kunna fattas genom enkel majoritet och beslut i ministerrådet genom ett slags kvalificerad dubbel majoritet, där en kvalificerad mängd röster representerande en kvalificerad majoritet av befolkningen i medlemsstaterna tillåts fälla avgörandet.

EU:s utveckling mot en överstatlig politisk union måste förhindras, enligt vad som framgår av motion 2002/03:Fi289 (v) yrkande 1. Också i motion 2002/03:K238 (c) yrkande 1 hävdas att en kompetenskatalog måste utarbetas för att begränsa EU:s överstatliga makt och för att stärka de nationella parlamentens makt. Dessutom menar motionärerna, i yrkande 2, att ett brett rådslag bland folkrörelser och organisationer skulle kunna utarbeta ett i huvudsak mellanstatligt alternativ till det federala statsbygget. Motionärerna

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

önskar också, i *yrkande 3*, se en ökad samverkan med Danmark, Storbritannien och kandidatländerna i utarbetandet av en mellanstatlig samarbetsmodell.

I motion *2002/03:U326 (c) yrkande 14* drivs kravet att den offentliga makten skall byggas ur ett underifrånperspektiv. Makten skall enligt motionärerna ligga på den lokala nivån varifrån befogenheter skall kunna lämnas över till högre nivåer. Vilken nivå ett beslut skall fattas på bör avgöras av närheten till dem som berörs. EU:s huvudsakliga ämnesområden bör omfatta sådant som inte kan hanteras lokalt, regionalt eller nationellt utan sköts bättre på unionsnivå. Sådana områden är fred och rättssäkerhet, miljö och hållbar utveckling, främjandet av ekonomisk utveckling och välförhållanden. Till områden där frågorna löses bättre på nationell eller regional nivå hör form och val av utbildning, kultur och socialpolitik. Motionärerna anser det naturligt att medlemsstaterna samarbetar kring dessa frågor, men de bör inte vara föremål för gemensamt beslutsfattande.

Centerpartiet anser, i motion *2002/03:U326 (c) yrkande 13*, att EU bör utvecklas mot ett smalare och effektivare EU. För att uppnå att makten skall byggas underifrån bör institutionernas roll och utveckling ses över. Att förändra institutionerna, som byggts upp sedan mitten av förra seklet, är dock ett långsiktigt arbete. Det är varken möjligt eller önskvärt att genomföra en snabb totalrevidering av alla fördragen, även om en revidering bör göras.

I motion *2002/03:K288 (v) yrkande 1* begärs att en utredning tillsätts som belyser maktrelationerna över lagstiftningen mellan Sveriges riksdag och EU:s institutioner. Vidare hävdas, i *yrkande 2*, att regeringen i EU bör verka för att EU:s medlemsländer gör egna utvärderingar av den öppna samordningens metod.

I motion *2002/03:U324 (mp) yrkande 5* hävdas att alla av EU beslutade regler och lagar som berör Sverige efter en tid borde tas upp i riksdagen för att få de praktiska konsekvenserna belysta och att riksdagen bör ha möjlighet att göra efter- och omprövningar av redan fattade beslut och lämna förändringsförslag till EU.

I motionerna *2002/03:K206 (m) och 2003/04:K209 (m)* hävdar motionären att EU inte bör ägna sig åt detaljreglering.

Hur EU:s institutioner kan förändras uppmärksammas i ett antal motioner.

I motion *2002/03:U324 (mp) yrkande 3* hävdas att EG-kommissionens ensamrätt att lägga fram förslag bör avskaffas till förmån för en förslagsrätt för de nationella parlamenten och Europaparlamentet. Vidare görs, i *yrkande 4*, gällande att EG-kommissionen borde avskaffas och ersättas med ett rent administrativt organ.

Behovet av offentlig debatt och insyn i EU:s beslut samt behovet av ökad folkbildning om EU diskuteras i några olika motioner.

I motion *2002/03:U326 (c) yrkande 23* anförs att regeringen bör bli mer aktiv i debatten om EU:s framtidsfrågor. Motionärerna anser att regeringen bör lägga fram sin syn på hur EU:s framtid skall formas och att även rege-

ringens representanter i konventet bör bli mer aktiva i debatten om EU:s framtidsfrågor. Centerpartiet lyfter vidare, i samma motion *yrkande 17*, fram kravet på att EU måste få en tydligare beslutsstruktur. En beslutsstruktur där besluten måste passera båda institutionerna skulle underlätta insyn och offentlig debatt. Motionärerna anser att kommissionen bör underställas de beslut som fattas i de politiska institutionerna, att såväl ministerrådet som parlamentet bör ha initiativrätt och att de förändringar som görs i de båda institutionerna bör kunna passera utan att på nytt godkännas av kommissionen. I motion 2003/04:U211 (fp) *yrkande 1* hävdas att det finns ett stort behov av folkbildning kring EU. Särskilt behövs, enligt motionens *yrkande 2*, en kontinuerlig demokratisk dialog med ungdomar kring EU. Miljöpartiet för, i motion 2002/03:U324 (mp) *yrkande 1*, fram kravet på att alla nya EU-fördrag som innebär maktöverföring till EU-nivå skall underställas medborgarna i en folkomröstning.

Konstitutionsutskottets yttrande

I frågan om slutförande av regeringskonferensen konstaterar konstitutionsutskottet att Europeiska rådet nu enats om att förhandlingarna om ett nytt konstitutionellt fördrag skall vara avslutade senast vid Europeiska rådets möte i mitten av juni och att den svenska regeringen synes vara inställd på att resultat skall uppnås. Utskottet vill understryka betydelsen av att så sker och utgår från att regeringen därvid kommer att arbeta enligt de ståndpunkter som angivits av riksdagen på förslag av sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet i betänkande 2003/04:KUU1. Utskottet anser därmed att några sådana tillkännagivanden som begärs i motionerna 2003/04:U18 (kd) *yrkande 1* och 2003/04:U19 (m) *yrkande 4* inte behövs.

Såvitt avser synpunkterna i motion 2002/03:U323 (m) *yrkande 17* vill utskottet hänvisa till de ställningstaganden i olika delfrågor som gjorts i betänkande 2003/04:KUU1. Även såvitt avser de frågor som tas upp i motionerna 2002/03:K206 (m), 2002/03:K238 (c) *yrkande 1*, 2002/03:U324 (mp) *yrkandena 3 och 4*, 2002/03:U326 (c) *yrkandena 13, 14, 17, 19 och 20* och 2003/04:K209 (m) vill utskottet hänvisa till de ställningstaganden i frågor om institutioner, beslutsfattande och befogenheter som gjorts i det nämnda betänkandet, främst med anledning av motioner som väckts senare än de nu nämnda. Motionerna avstyrks i berörda delar.

I motionerna 2002/03:K288 (v) *yrkandena 1 och 2* och 2002/03:Fi289 (v) *yrkande 1* tas frågor om bl.a. den öppna samordningsmetoden och EMU upp med inriktning på frågornas betydelse för en utveckling mot överstatlighet. Även frågor om en sådan utveckling har behandlats i betänkandet 2003/04:KUU1, och utskottet avstyrker motionerna i berörda delar, liksom motion 2002/03:K238 (c) *yrkandena 2 och 3*.

Konstitutionsutskottet delar motionärens uppfattning om behovet av folkbildning och debatt kring EU. Utskottet, som kommer att behandla en motion (fp) om regeringens ansvar för en ökad debatt om Europafrågor i betänkande

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

2003/04:KU19 över demokratiskrivelsen, anser dock att något tillkännagivande med anledning av motionen inte är påkallat.

Konstitutionsutskottet behandlade i sitt betänkande 2001/02:KU29 Lagstiftningsprocessen m.m. två motionsyrkanden (mp) av samma lydelse som det här behandlade. Utskottet hänvisade till en given redovisning varav framgick att det också inom EU bedrevs ett arbete med regelkvalitet och regelförenkling och att det också i detta arbete fanns en inriktning på att analysera konsekvenser av förslag till nya regler. Utskottet hänvisade vidare till ett tidigare påpekande om att EU bör eftersträva ett så okomplicerat regelsystem som möjligt. Därutöver påpekade utskottet att riksdagen bl.a. inom ramen för sitt uppföljnings- och utvärderingsarbete hade möjlighet att belysa konsekvenserna av EU-regler. Någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av vad som anfördes i motionerna i berörd del var enligt utskottets mening inte påkallad, utan de avstyrktes.

Som konstitutionsutskottet tidigare påpekat har riksdagen bl.a. inom ramen för sitt uppföljnings- och utvärderingsarbete möjlighet att belysa konsekvenser av regler som beslutats på EU-nivå – likaväl som konsekvenserna av andra regler. Liksom i fråga om andra regler har riksdagsledamöter också möjlighet att motionsvis begära att regeringen skall verka för förändringar. Inom EU bedrivs fortsatt arbetet med regelkvaliteten. Utskottet anser inte att någon åtgärd är påkallad med anledning av motionen.

Konstitutionsutskottet har i tidigare sammanhang redogjort för regeringsformens regler om folkomröstning. Utskottet behandlade frågor om folkomröstningsinstitutet som sådant och särskilda frågor om grundlagsändring och folkomröstning ingående i sitt betänkande 2003/04:KU9 Författningsfrågor.

Sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet behandlade i betänkande 2003/04:KUU1 motioner om folkomröstning om det fördrag som regeringskonferensen skall utmytna i.

Utskottet ansåg att frågan om en folkomröstning om det framtida fördraget borde prövas av den riksdag som har att ta slutlig ställning till fördraget. Sammanfattningsvis fann utskottet ingen anledning till att ställa sig bakom motionsyrkanden om folkomröstning, utan de avstyrktes. Konstitutionsutskottet anser, liksom tidigare, att avgörandet av om folkomröstning bör hållas i en fråga bör avgöras från fall till fall. Utskottet vill också erinra om vad som tidigare sagts bl.a. om att den svenska folkstyrelsen förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick. Riksdagen är enligt utskottets uppfattning väl skickad att ta ställning i de frågor som nya fördrag och fördragsändringar kan ge upphov till. Utskottet avstyrker motionen.

Till yttrandet är fogat tre avvikande meningar av (m), (c), och (mp).

Utskottets överväganden

Inledningsvis vill utskottet, i likhet med sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet (bet. 2003/04:KUU1 s.36), framhålla att konventets arbete var framgångsrikt. Konventets förslag innebar ett angeläget förtydligande av samarbetets natur och omfattning genom att reglerna förs samman i ett samlat och välstrukturerat fördrag. Konventets förslag utgjorde en bra grund för regeringskonferensen. Utskottet konstaterar, inte utan viss besvikelse, att det inte visade sig möjligt att slutförhandla regeringskonferensen redan vid toppmötet i Bryssel den 12–13 december 2003.

Utskottet noterar dock att EU:s stats- och regeringschefer vid toppmötet i Bryssel den 25–26 mars 2004 enades om att återuppta förhandlingarna om konstitutionen med sikte på att nå en uppgörelse senast till EU:s toppmöte den 17–18 juni, vilket utskottet välkomnar.

Som också framgår av konstitutionsutskottets yttrande har samtliga nu aktuella motionsförslag om hur EU bör utvecklas i framtiden och hur beslutsprocedurerna inom EU skall formas behandlats av sammansatta utskottet. Utskottet vill därför hänvisa till sammansatta konstitutions- och utrikesutskottets betänkande 2003/04:KUU1, vilket de alltjämt tillämpliga ställningstagandena för vad som bör vara Sveriges utgångspunkter under förhandlingarna om ett nytt fördrag framgår. Det gäller också motionsförslag om att en folkomröstning bör hållas i Sverige om resultaten av regeringskonferensen.

Utskottet instämmer i det värdefulla i att folkbildning bedrivs om utvecklingen inom Europeiska unionen. Den parlamentariskt tillsatta EU 2004-kommittén har till uppgift att bl.a. stimulera en bred, offentlig debatt om Europeiska unionen, särskilt i förhållande till regeringskonferensen. Kommittén skall också bidra till att öka kunskaperna hos allmänheten om aktuella frågeställningar kring EU:s utveckling och ge företrädare för olika åsiktsriktningar utrymme att argumentera för sina uppfattningar. Kommittén har lämnat projektbidrag till ett stort antal projekt som nu pågår i syfte att stimulera svensk debatt om EU:s framtidsfrågor. Den sista bidragsomgången ägde rum i december och i dagsläget planeras inte någon ny bidragsomgång. EU 2004-kommitténs arbete fortsätter under året, men kommer enligt direktiven till utredningen att vara avslutat senast den 1 september.

Utskottet delar uppfattningen att ungdomar behöver involveras i den demokratiska diskussionen om Europeiska unionens framtida utveckling och ser därför allvarligt på det låga valdeltagandet bland unga i valen till Europaparlamentsvalet 1999. Utskottet noterar att Ungdomsstyrelsen i en särskild ungdomssatsning inför Europaparlamentsvalet i juni 2004 beviljat ett stort antal ungdomsorganisationer, gymnasieskolor, politiska ungdomsförbund och andra aktörer bidrag och stöd.

Mot bakgrund av konstitutionsutskottets yttrande och med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2002/03:K206 (m), 2002/03:K238 (c) yrkandena 1–3, 2002/03:K288 (v) yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fi289 (v) yrkande 1,

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

2002/03:U323 (m) yrkande 17, 2002/03:U324 (mp) yrkandena 1, 3–5,
2002/03:U326 (c) yrkandena 13, 14, 17, 19, 20 och 23, 2003/04:K209 (m),
2003/04:U18 (kd) yrkande 1, 2003/04:U19 (m) yrkande 4 samt 2003/04:U211
(fp) yrkandena 1 och 2.

Europeiska unionens förbindelser med omvärlden

Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik under 2003

Skrivelsen

Verksamheten inom GUSP präglades under 2003 av krisen i Irak. Trots vissa åsiktsskillnader kunde medlemsstaterna enas i sitt stöd för FN:s ansträngningar att finna fredliga lösningar. Som ett led i uppföljningen av krisen inleddes ett arbete med att utarbeta en säkerhetsstrategi för unionen. Detta arbete har letts av den höge representanten/generalsekreteraren Javier Solana.

Säkerhetsstrategin innehåller tre avsnitt. Det första behandlar globala utmaningar och hot, såsom terrorism, massförstörelsevapen, regionala konflikter, sönderfallande stater samt organiserad brottslighet. Det andra avsnittet rör strategiska målsättningar för EU:s agerande med betoning på säkerhetsfrämjande – i vid bemärkelse – i EU:s grannskap samt effektiv multilateralism. Det tredje och avslutande avsnittet behandlar säkerhetsstrategins politiska konsekvenser för EU.

Genom säkerhetsstrategin har EU:s medlemsstater enats kring en gemensam säkerhetsrelaterad omvärldssyn liksom kring strategiska målsättningar för EU:s GUSP-politik. Strategin ger EU en gemensam utgångspunkt och skapar möjligheter att bättre kommunicera EU:s ståndpunkter till andra länder. Härmed stärks agerandet inom EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

Strategin antogs av Europeiska rådet vid dess möte i Bryssel i december 2003, och under 2004 kommer ett uppföljningsarbete att inledas som syftar till att ta fram konkreta handlingsplaner utifrån säkerhetsstrategin. Dessa handlingsplaner avser bl.a. stärkandet av effektiv multilateralism med FN i fokus, kampen mot terrorism, en strategi för Mellanöstern och en sammanhållen EU-politik i fråga om Bosnien och Hercegovina.

Inom GUSP finns det flera instrument tillgängliga för att genomföra den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. De viktigaste är gemensamma strategier, gemensamma åtgärder, gemensamma ståndpunkter och gemensamma uttalanden.

Under året antogs 18 gemensamma ståndpunkter som exempelvis gällde ändring av restriktiva åtgärder mot Liberia, kontroll av vapenförmedling och den internationella brottmålsdomstolen.

Vidare antogs 19 gemensamma åtgärder om bl.a. EU:s polission i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien ("EUPOL Proxima"), fortsättande av EU:s samarbetsprogram för icke-spridning och nedrustning i Ryska federat-

ionen och EU:s militära operation i Demokratiska republiken Kongo ("Artemis").

Utöver detta har det inom ramen för GUSP gjorts 138 uttalanden.

I den s.k. GUSP-budgeten, som är en del av EU:s totala budget, uppgick de finansiella medlen år 2003 till 47,5 miljoner euro. Denna budget belastades framför allt av kostnader för EU:s polission i Bosnien och Hercegovina och EU:s polission i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

Motionerna

I partimotion *2002/03:U326 (c) yrkande 3* menar motionärerna att EU:s utrikes- och säkerhetspolitik skall stärkas och utvecklas för att möta nya de nya hot som vi såg exempel på i USA 2001. I kommittémotion *2003/04:U350 (kd) yrkande 7* anføres att framtida hot mot säkerheten i Europa företrädesvis skall hanteras och lösas gemensamt inom ett utvidgat EU.

Folkpartiet menar i partimotion *2003/04:K419 (fp) yrkande 8* att det måste vidtas åtgärder för att stärka och effektivisera EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Enligt motionärerna är det ett problem att GUSP i dag leds från två olika institutioner, dels från ministerrådet genom den höge representanten, dels från kommissionen genom den ansvarige kommissionären för utrikespolitiken. Folkpartiet välkomnar följaktligen konventets förslag om att man skall slå ihop dessa funktioner till en, för att på så vis effektivisera arbetet och tydliggöra att EU talar med en och samma röst i frågor som rör den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Moderaterna anför i kommittémotion *2003/04:U19 (m) yrkande 5* att bättre gemensamma analysresurser, en utveckling av den gemensamma värdegrunden och definitionen av gemensamma mål för utrikespolitiken, tillsammans med en gemensam utrikesminister, kommer att ge bättre förutsättningar för en enad och trovärdig utrikes- och säkerhetspolitik i EU.

Motionären bakom den enskilda motionen *2003/04:U325 (m) yrkande 3* anser att EU, med sin gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, har ett ansvar för att medlemsländerna gentemot länderna i Mellanöstern gemensamt agerar med kraven på demokrati, respekt och tolerans samt mänskliga fri- och rättigheter som grund. I kommittémotion *2003/04:U19 (m) yrkande 8* anför moderaterna att den strategi för Mellanöstern som är under process i EU, och som förväntas antas i juni i år, måste utarbetas i nära samverkan med den amerikanska administrationens nya Mellanösternpolitik. I samma motion (*yrkande 9*) menar motionärerna att Sverige och EU bör stödja uppbyggnaden av ett fredligt, stabilt och demokratiskt Irak.

I kommittémotion *2003/04:U282 (fp) yrkande 21* förespråkar Folkpartiet att Sverige bör verka för en tydligare och mer sammanhållen strategi för EU:s arbete med mänskliga rättigheter i världen.

Moderaterna menar i kommittémotion *2003/04:U14 (m) yrkande 10* att det finns all anledning för Sverige och EU att genom tydliga krav och kontakter bidra till att demokratin får fotfäste i Europas grannskap söder och öster om Medelhavet. Inrättandet av en ny parlamentarisk församling, Euro-

Mediterranean Parliamentary Assembly (EMPA), i vilken samtliga kuststater förutom Libyen och Jordanien skall ingå, är ett steg i rätt riktning framhåller motionärerna. I kommittémotion 2003/04:U289 (m) yrkande 3 pekar moderaterna likaledes på att EU:s MEDA-process bör intensifieras för att främja frihandel, miljösamarbete och en demokratisk utveckling. I kommittémotion 2003/04:U18 (kd) yrkande 3 vill motionärerna understryka betydelsen av att den svenska regeringen aktivt verkar för en positiv utveckling av Barcelona-processen. Motionärerna bakom kommittémotion 2003/04:U340 (fp) yrkande 1 anser att det politiska och ekonomiska stödet från Sverige och EU måste vara kopplat till huruvida parterna i den israelisk-palestinska konflikten gör konkreta framsteg i fredsprocessen. Motionärerna anför vidare att det är fredsviljan och åtgärder för fred som skall belönas. Därför måste den israeliska staten upphöra med bosättarpolitiken och den palestinska myndigheten måste fortsatt vidta seriösa, långsiktiga, konkreta och resultatgivande åtgärder för att stoppa terrordåden mot israeliska mål. Detta måste vara ovillkorliga krav på parterna.

I den enskilda motionen 2003/04:U211 (fp) yrkande 4 anser motionären att regeringen bör arbeta fram en tydlig strategi för att vinna större svensk makt i EU:s ställningstagande i viktiga globala frågor. I kommittémotion 2002/03:U299 (v) yrkande 6 begär Vänsterpartiet att den svenska regeringen skall stoppa beslut inom EU:s framtidskonvent som kan tänkas leda till att Sverige måste ge ifrån sig makt på det utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska området.

I den enskilda motionen 2002/03:U277 (mp) yrkande 2 anför motionären att Sverige i längden inte kan vara tyst och tolerera att USA går sin egen väg i den internationella politiken. Motionären konstaterar att det verkar som om Sverige förlorat sin röst i världen. Anledningen till detta, hävdar motionären, är EU-anpassningen och EU:s krav på att tala med en röst i världen. Motionären anser att den svenska regeringen i större utsträckning kan framföra Sveriges egna åsikter i internationella frågor, inte minst när det gäller USA:s politik. Sverige har, avslutar motionären, genom sin historia, en moralisk skyldighet att försvara världens små länder mot världens orättvisor.

Motionären bakom den enskilda motionen 2003/04:U342 (fp) yrkande 1 menar att det är viktigt att verka för att de nordiska länderna har en samlad syn på den nordliga dimensionen. Det nordiska i den nordliga dimensionen måste stärkas.

Utskottets överväganden

Utskottet vill inledningsvis understryka att Sverige, genom medlemskapet i Europeiska unionen, deltar i ett samarbete vars uttalade strävan är att förhindra krig på den europeiska kontinenten. EU har starkt bidragit till att bevara freden i Västeuropa under de senaste 50 åren. Utskottet menar att unionens fortsatta fördjupning och utvidgning även i fortsättningen är det bästa instrumentet för att varaktigt säkra ett förtroendefullt och nära samarbete mellan Europas stater. Möjligheten till integration i EU har stark dragnings-

namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

kraft, och integrationen är i sig själv säkerhetsbefrämjande. Denna integration förutsätter demokrati och goda grannrelationer. Deltagandet i unionen utvecklar ömsesidig solidaritet, gemensamma värderingar och gemensamma politiska intressen.

Utskottet konstaterar vidare att frågan om ökad effektivitet, förbättrad samordning och samstämmighet i EU:s utrikes- och säkerhetspolitik samt frågan om inrättandet av en utrikesministerfunktion för EU har behandlats av det sammansatta utrikes- och konstitutionsutskottet (bet. 2003/04:KUU1). Det sammansatta utskottet konstaterade då att "det finns utrymme för ökad politisk samordning och samverkan i EU:s yttre agerande" och att en förstärkning av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken "ligger i Sveriges intresse". Vad gäller inrättandet av en utrikesministerfunktion konstaterade det sammansatta utskottet följande:

Utskottet vill se förslaget om att inrätta en utrikesminister mot bakgrund av konventets generella ansats beträffande den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Utgångspunkten har varit att öka effektiviteten i arbetet, förbättra samordningen och samstämmigheten mellan olika områden av unionens yttre åtgärder samt skapa en tydligare representation gentemot omvärlden. Utskottet delar detta grundläggande synsätt och anser att förslaget om en utrikesminister kan passa in väl i denna ansats.

Utskottet ansluter sig till det sammansatta utskottets tidigare ställningstaganden angående en ökad effektivitet och bättre samordning av EU:s externa relationer samt inrättandet av en utrikesministerfunktion.

När det gäller samstämmigheten, eller brist på sådan, mellan medlemsländerna vad gäller utrikes- och säkerhetspolitiska frågor vill utskottet framhålla att GUSP grundar sig på en gemensam politik och ej på en enhetlig politik. I praktiken kan EU endast uttala sig och agera om det existerar en intressegemenskap och samstämmiga positioner mellan medlemsländerna. Det bör vara målsättningen att arbetet i rådet skall styras av ambitionen att nå fram till en gemensam EU-position i olika utrikes- och säkerhetspolitiska frågor men det bör samtidigt stå klart att det inte är politiskt möjligt att alltid uppnå detta.

Det säkerhetspolitiska läget i Mellanöstern har allvarligt försämrats allt sedan den s.k. andra intifadans inledning i september 2000. Palestinier och israeler tycks låsta in en våldsspiral som antar allt grymmare och blodigare former. Antalet döda och skadade till följd av såväl de åtgärder som vidtas av israeliska militära myndigheter gentemot civila palestinier som palestinska självmordsbombares terror gentemot civila israeler växer ständigt. Någon lösning på konflikten kan inte förutses i närtid. I omedelbar geografisk anslutning till denna explosiva region finns ett stort antal stater vars politiska stabilitet vilar på mycket bräckliga fundament. Såväl den demografiska som den socio-ekonomiska utvecklingen i hela området från Pakistan i öster till Marocko i väster ger anledning till stor oro.

Det är av stor vikt att staterna inom EU enas om en gemensam linje som hävdar kravet på att staterna i Mellanöstern måste främja demokrati och mänskliga rättigheter. Utskottet anser att det internationella samfundet alltför

länge har prioriterat stabilitet i Mellanöstern på bekostnad av såväl stöd till som krav på reformer syftande till ökad folklig delaktighet, mänskliga rättigheter och demokrati. Detta har varit en problematisk linje. Historien visar att icke-demokratiska regimer har ett förfärande register av grova övergrepp mot de mänskliga rättigheterna på sina samveten. Utskottet delar bedömningen att de senaste årens tilltagande religiösa fundamentalism och terroristdåd har sitt ursprung i den förbittring, rädsla och hat som repressiva icke-demokratiska regimer ger näring åt.

Det är viktigt att såväl enskilda stater som internationella organisationer och sammanslutningar av stater, såsom EU, ger stöd åt ambitioner att få till stånd politiska reformer i auktoritära statssystem. Instabila, icke-demokratiska stater, vars legitimitet är djupt ifrågasatt hos de egna befolkningarna, är farliga i sin oberäknelighet både gentemot omvärlden och den egna befolkningen. Tyskland och Japan utgör ovedersägliga exempel på att totalitära icke-demokratier kan omvändas till civiliserade partner i det internationella samhället.

Utskottet vill understryka att det i den nyligen antagna säkerhetsstrategin för EU slås fast att ”det bästa skyddet för vår säkerhet är en värld med välstyrda demokratiska stater”. Det är viktigt att EU också förmår leva upp till denna ambition.

Det går inte att komma ifrån att en fortsatt nonchalans från EU:s sida inför bristen på demokrati och mänskliga rättigheter i Mellanöstern till fromma för upprätthållandet av en bräcklig och väsentligen fiktiv stabilitet i längden är en ohållbar linje. Förtryck föder intolerans, fundamentalism och benägenhet att använda massivt våld. Det är värt att notera att de flesta av flygplanskaparna den 11 september 2001 kom från Saudiarabien, ett land vars regim utgör en av de mest repressiva i regionen. Terrordådet i Madrid den 11 mars 2004, som efterlämnade 202 döda och över 1 000 skadade människor, visar att Europa på intet sätt går säkert från storskaliga terrorhandlingar.

Utskottet vill understryka vikten av att EU gemensamt börjar arbeta för ökad demokrati i Mellanöstern. Detta bör ske parallellt med insatser för att uppnå en lösning på den israelisk-palestinska konflikten. Utskottet välkomnar följaktligen Europeiska rådets initiativ i december 2003 till att utarbeta en EU-strategi mot Mellanöstern som bl.a. har som mål att främja demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna.

Vad beträffar EU:s Nordliga dimension, dvs. EU:s handlingsplan för samarbetet med staterna i norra Europa,¹ kan utskottet konstatera att det under 2003 tydligt framgått att den nordliga dimensionen numera utgör en etablerad del av EU:s politik gentemot partnerländerna. Regeringen framhåller i sin skrivelse att unionens utvidgning kommer att resultera i att den nordliga dimensionen kommer att bli ett, av flera, allt viktigare instrument i EU:s politik

¹ Den nordliga dimensionen omfattar det geografiska området från island i väst till nordvästra Ryssland i öst, från Barents och Kara hav i norr till Östersjöns södra kust i syd. Den nordliga dimensionen stöds av EU samt de sju ND-partnerländerna, dvs. Estland, Island, Lettland, Litauen, Norge, Polen och Ryska federationen.

visavi Ryska federationen. Detta motiverar enligt utskottets mening att den nordliga dimensionen ges en egen budget.

Nordiskt samarbete och samsyn beträffande genomförandet av den nordliga dimensionen är enligt utskottets mening viktigt. Minst lika viktigt är emellertid att även de övriga medlemsländerna i EU känner fortsatt ansvar för utvecklandet av de politiska, ekonomiska, sociala och kulturella relationerna med partnerländerna inom EU:s nordliga dimension.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2002/03:U277 (mp) yrkande 2, 2002/03:U299 (v) yrkande 6, 2002/03:U326 (c) yrkande 3, 2003/04:K419 (fp) yrkande 8, 2003/04:U14 (m) yrkande 10, 2003/04:U18 (kd) yrkande 3, 2003/04:U19 (m) yrkandena 5, 8, 9, 2003/04:U211 (fp) yrkande 4, 2003/04:U282 (fp) yrkande 21, 2003/04:U289 (m) yrkande 3, 2003/04:U325 (m) yrkande 3, 2003/04:U340 (fp) yrkande 1, 2003/04:U342 (fp) yrkande 1 samt 2003/04:U350 (kd) yrkande 7.

Terrorism

Skrivelsen

Åtgärder mot terrorism har haft hög prioritet under 2003. Till grund för arbetet har legat den handlingsplan mot terrorism som beslutades av Europeiska rådet vid ett extra möte den 21 september 2001. Förutom det löpande arbetet med att ta fram hotbildsanalyser och sammanställa strategiska rapporter har arbetet fokuserats på att hitta vägar att förbättra det konkreta praktiska polis-samarbetet för att förebygga och bekämpa terrorism. Behovet av att utveckla de nya medlemsländernas kapacitet på området har uppmärksamrats. Ett arbete har även inletts för att ta fram en handbok som sätter ramar för närmare samarbete och informationsutbyte inför och under större sportevenemang.

Motionerna

Motionärerna bakom den enskilda motionen 2002/03:U206 (m) yrkandena 1–3, kommittémotion 2002/03:U228 (fp) yrkande 4, den enskilda motionen 2002/03:U245 (s) yrkande 3, kommittémotion 2002/03:U280 (kd) yrkande 11, kommittémotion 2003/04:U282 (fp) yrkande 4, kommittémotion 2003/04:U350 (fp) yrkande 6, den enskilda motionen 2003/04:U259 (s) yrkande 6 och den enskilda motionen 2003/04:Fö242 (m) yrkande 3 menar att terrorismen utgör ett allvarligt hot som måste bekämpas genom internationellt samarbete.

Motionären bakom den enskilda motionen 2002/03:U206 (m) yrkande 5 menar att de stater som aktivt stöder terrorister är odemokratiska diktaturer som bryter mot folkrätten. Samme motionär framhåller i den enskilda motionen 2003/04:Fö242 (m) yrkande 1 att det inte går ”att förklara terroristers agerande med västerländska politiska ögon eftersom de per definition inte

resonerar på det sätt som demokrater gör”. Motionären konstaterar dock att terroristorganisationerna inte har fattigdomsbekämpning som mål utan endast strävar efter makt i muslimska länder.

Kristdemokratiska partiet anser i kommittémotion 2002/03:U280 (kd) yrkande 8 att Europol måste tilldelas tillräckliga resurser för att bedriva spanings- och utredningsarbete inom ramen för en särskild antiterroristenhet. För att få överblick över och insyn i detta arbete skulle Europol kunna presentera en årlig lägesrapport om terroristbekämpningen. Europol och de myndigheter som samverkar under dess paraply får inte hindras från att effektivt efterspana och gripa terrorister på andra medlemsstaters territorium. I samma motion (yrkande 9) föreslår motionärerna också att terrorister bör kunna ställas inför rätta på det internationella planet. Målet måste vara att även terroristbrott skall införas i den internationella brottmålsdomstolens befogenheter. Alternativt bör en specifik tribunal för terroristbrott upprättas.

Motionärerna bakom kommittémotion 2002/03:U299 (v) yrkande 4 begär att regeringen skall verka för att EU tydligt deklarerar att ESFP inte skall användas för terroristbekämpning.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar inledningsvis att EU, som en direkt följd av terrorattentatet i Madrid den 11 mars 2004, har föreslagit en rad konkreta åtgärder för att förhindra nya terrordåd. Bland annat föreslås att utbyte av underrättelseinformation mellan länderna inom EU skall underlättas, samt att arbete mot terrorism skall skrivas in som villkor i avtal med tredjeland. Därtill föreslås inrättas en särskild EU-koordinator för anti-terrorism.

I övrigt fortgår arbetet med att genomföra den handlingsplan mot terrorism som antogs av Europeiska rådet den 21 september 2001. Handlingsplanen spänner över en mängd områden såsom utrikespolitik och sjö- och luftsäkerhet. Tyngdpunkten ligger dock på straffrättsliga frågor och polissamarbete. Konkreta åtgärder mot terrorism är således föremål för internationellt samarbete. Frågorna om internationellt samarbete mot terrorism behandlas också i annat sammanhang (bet. 2003/04:UU11). Här konstateras bl.a. att ”kampen mot terrorismen måste föras på bred front och med många olika verktyg”. Utskottet vill dock i detta sammanhang understryka att kampen mot terrorismen alltid måste föras i enlighet med rättsstatliga principer och normer.

Det sammansatta utrikes- och konstitutionsutskottet (bet. 2003/04:KUU1) har behandlat och uttalat sin mening såväl i fråga om Europol som i fråga om ramarna för den gemensamma europeiska säkerhets- och försvarspolitik (ESFP). Det europeiska konventet föreslog att polissamarbetet inom EU i stort skall ha samma utformning som för närvarande, dvs. att stödja och stärka medlemsstaternas polismyndigheters och andra brottsbekämpande organs insatser samt deras ömsesidiga samarbete i den förebyggande kampen mot allvarlig gränsöverskridande brottslighet och sådan brottslighet som skadar ett unionsintresse. Utskottet har uttalat sitt stöd till konventets förslag.

namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

Under förhandlingarna kring upprättandet av den internationella brottmålsdomstolen (den s.k. Romstadgan) pläderade ett antal stater för att också internationella terroristbrott och narkotikabrott skulle omfattas av domstolens jurisdiktion. Majoriteten av de deltagande staterna motsatte sig detta och ansåg att endast de klassiska folkrättsbrotten, dvs. folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser, borde medtas.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2002/03:U206 (m) yrkandena 1–3 och 5, 2002/03:U228 (fp) yrkande 4, 2002/03:U245 (s) yrkande 3, 2002/03:U280 (kd) yrkandena 8, 9 och 11, 2002/03:U299 (v) yrkande 4, 2003/04:U259 (s) yrkande 6, 2003/04:U282 (fp) yrkande 4, 2003/04:U350 (fp) yrkande 6 samt 2003/04:Fö242 (m) yrkandena 1 och 3.

Kris- och konflikthantering

Skrivelsen

Utvecklingen av EU:s säkerhets- och försvarspolitik (ESFP) fortsatte i snabb takt under 2003. Unionen inledde sin första civila krishanteringsinsats någonsin, polissionen i Bosnien-Hercegovina. Den första militära krishanteringsinsatsen, ”Concordia”, påbörjades i mars i Republiken Makedonien. Efter förfrågan från FN:s generalsekreterare genomfördes en andra militär krishanteringsinsats, ”Artemis”, i Demokratiska republiken Kongo. Sverige bidrog med trupp till insatsen, som stod under franskt befäl. ”Artemis” avslutades för EU:s del den 1 september 2003.

Motionerna

Motionärerna bakom kommittémotion 2002/03:U280 (kd) yrkandena 2, 3 och 14 menar att demokratier som respekterar och skyddar de mänskliga rättigheterna skall vara fundamentet i arbetet med att bygga en säkerhetspolitiskt stabil och trygg värld. Säkerhetspolitikens övergripande mål skall vara att bidra till fred, frihet och säkerhet för alla människor i samhället. Den skall även syfta till att solidariskt bidra till en fredlig utveckling i omvärlden. Det konfliktförebyggande arbetet måste betonas. I partimotion 2003/04:U203 (c) yrkande 5 sägs att konfliktförebyggande åtgärder och en fredlig utveckling är en förutsättning för att demokratin och demokratiseringen inte skall sättas ur spel.

Motionärerna bakom partimotion 2003/04:U256 (m) yrkande 3 menar att EU:s civila och militära konflikthantering skall ha som mål att bidra till fred och säkerhet varhelst i världen det behövs. EU och dess medlemsländer måste också kunna infria detta. I kommittémotion 2003/04:U19 (m) yrkande 10 menar moderaterna att en utveckling med tydligare mandat och reella resurser är en förutsättning för att EU skall kunna bidra till internationell kris- och konflikthantering samt fredsinsatser där så behövs. Sverige bör aktivt skall

verka för en ökad solidaritet och ömsesidighet på det säkerhets- och försvarspolitiska området. Centerpartiet framhåller i partimotion 2003/04:U203 (c) yrkande 12 att EU framgent bör satsa än mer på konfliktförebyggande arbete, såväl inom unionens gränser som utanför.

Ambitionen för Europapolitiken måste vara att Sverige skall kunna göra mer för att bidra till stabilitet och krishantering i Europa. Det anser motionären bakom den enskilda motionen 2003/04:U208 (m) yrkande 3. I partimotion 2003/04:U256 (m) yrkande 4 framhålls likaledes att Sverige i betydligt större utsträckning måste ta ansvar för en gemensam europeisk krishanteringsförmåga. Det kräver både ökade anslag och en ny inriktning av den svenska försvarsmakten. I kommittémotion 2002/03:Fö261 (mp) yrkande 6 anförs att regeringen, i enlighet med sitt eget handlingsprogram för en konfliktförebyggande politik, måste verka för Europaparlamentets beslut om en genomförbarhetsstudie för en civil fredskår inom EU.

Motionären bakom den enskilda motionen 2003/04:U292 (m) yrkandena 3 och 4 menar att civil krishantering försvåras eller omöjliggörs utan en trovärdig militär krishanteringsförmåga inom EU. Motionären anför vidare att Sverige uttryckligen och entydigt måste acceptera formuleringarna kring mandatet för krishantering från EU:s toppmöte i Helsingfors. I samma motion (yrkande 1) hävdas att den svenska regeringen har varit medvetet otydlig i frågan om vilket mandat som krävs för EU:s krishanteringsinsatser. Sverige riskerar, enligt motionären, att bli ett hinder i situationer där civila krishanteringsinsatser inte förslår och militära insatser blir nödvändiga. Mandatfrågan måste därför, noterar motionären, få ett tydligt svar.

Centerpartiet anser i partimotion 2003/04:U203 (c) yrkande 13 att en krishanteringsinsats ovillkorligen måste kännetecknas av effektivitet och samstämmighet. Det gemensamma behovet av logistisk kapacitet i krishanteringsarbetet behöver diskuteras och lösas.

Kristdemokraterna anför i partimotion 2003/04:U348 (kd) yrkande 30 att Sverige bör vara pådrivande i utvecklandet av ett effektivare samarbete mellan EU och FN. Motionärerna bakom partimotion 2003/04:U203 (c) yrkande 3 anser att det finns ett generellt behov av att öka samordning, samverkan och samarbete mellan såväl olika aktörer som olika typer av verksamheter inom området för konflikthantering, både nationellt och internationellt. Ett fördjupat samarbete mellan EU, OSSE och FN måste komma till stånd, detta för att undvika duplicering av verksamheten och för att främja samordning och erfarenhetsutbyte. I den enskilda motionen 2003/04:U208 (m) yrkandena 2, 4 och 5 framhålls att EU är en unik aktör för freden därför att samarbetet omfattar det vida säkerhetsbegreppets alla delar. EU behöver dock låna kapacitet från Nato vad gäller såväl fredsframtvingande som fredsbevarande operationer. Motionärerna bakom kommittémotion 2003/04:U329 (fp) yrkande 4 anser likaledes att utvecklingen av en europeisk krishanteringsförmåga bör ske i nära samarbete med USA och att försök av vissa europeiska länder att konkurrera med USA och Nato i detta avseende bör motverkas.

namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

Motionärerna bakom kommittémotion 2002/03:U299 (v) yrkande 5 begär att regeringen skall stoppa alla beslut inom EU om att utvidga mandatet för krishanteringsstyrkan till att omfatta terroristbekämpning eller kollektivt försvar. I samma motion anförs vidare (yrkande 7) att regeringen måste stoppa beslut inom EU:s framtidskonvent om att utvidga mandatet för krishanteringsförmågan så att Sverige hamnar närmare ett kollektivt EU-försvar.

Motionärerna bakom kommittémotion 2002/03:U280 (kd) yrkande 13 anser att det finns ett stort behov av att definiera och förklara de centrala begreppen i internationell krishantering.

I den enskilda motionen 2003/04:U17 (fp) yrkande 7 framhålls att det behövs beredskap för att stärka och skydda de mänskliga rättigheterna i internationella krishanteringsinsatser. Som ett led i denna strävan bör kopplingen mellan arbetet för mänskliga rättigheter och arbetet för fred ökas.

Utskottets överväganden

Utskottet vill betona att hot mot freden och vår säkerhet bäst kan avvärjas i samarbete med andra länder. Sverige och alla andra medlemsländer har i EU-fördraget åtagit sig att arbeta tillsammans för att förstärka och utveckla sin politiska solidaritet, även inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Utskottet välkomnar att EU som en del av detta arbete bygger upp en sammanhållen civil och militär krishanteringsförmåga, som ett komplement till diplomatiska och ekonomiska verktyg.

Vidare noterar utskottet att EU under föregående år inledde civila och militära krishanteringsinsatser i Bosnien-Hercegovina, i Republiken Makedonien och i Demokratiska republiken Kongo. Den av motionärerna efterfrågade målsättningen att EU skall kunna verka för konflikt- och krishantering i såväl Europa som på andra håll är således en realitet.

Vad avser Sveriges bidrag till EU:s och FN:s krishanteringskapacitet kan utskottet konstatera att Sverige har tagit sitt ansvar i detta sammanhang och solidariskt bidragit till unionens och FN:s insatsstyrkor. Vidare kan utskottet konstatera att Sverige bidrar med militära resurser vid ett flertal pågående internationella operationer. Tyngdpunkten ligger på bidrag till de Natoleda insatserna på västra Balkan, framför allt den svenska bataljonen i Kosovo. Därutöver har Sverige lämnat bidrag till de FN-sanktionerade insatserna i Afghanistan, International Security Assistance Force for Afghanistan (ISAF) (senaste riksdagsbeslut 2002/03:FöU1 med anledning av prop. 2002/03:21), Folkrepubliken Kongo, Förenta nationernas fredsoperation i Demokratiska republiken Kongo (MONUC) (senaste riksdagsbeslut 2002/03:UU15 med anledning av prop. 2002/03:58) och Liberia, Förenta nationernas fredsoperation i Liberia (UNMIL) (senaste riksdagsbeslut 2003/04:UFöU1 med anledning av prop. 2003/04:61). Sverige deltar även i den EU-ledda fredsstyrkan i Makedonien (prop. 2002/03:43, bet. 2002/03:UU14).

Utskottet noterar att frågan om ett effektivare samarbete mellan EU och FN har uppmärksamrats av den svenska regeringen under ordförandeskapet

2001. Detta har bl.a. resulterat i upprättandet av ett politiskt ramverk för att underlätta fortsatta kontakter mellan EU och FN på olika nivåer och under tecknandet i september 2003 av en gemensam förklaring om krishanteringssamarbete. Vidare har fyra samarbetsområden identifierats: konfliktförebyggande, militär respektive civil krishantering samt regionala kriser. EU har också, under sommaren 2003, efter förfrågan från FN:s generalsekreterare, genomfört sin första militära krishanteringsinsats till stöd för FN i Demokratiska Republiken Kongo. Under hösten 2003 har EU haft intensiva diskussioner om samarbetet med FN i syfte att skapa en sammanhållen FN-politik inom EU.

Utskottet noterar vidare att man vid Europeiska rådets möte för allmänna frågor och yttre förbindelser den 17–18 november 2003 antog riktlinjer för samarbetet mellan EU och OSSE inom områdena konfliktförebyggande, krishantering och post-konfliktrehabilitering. Riktlinjerna byggde vidare på ett dokument som utarbetats under det svenska ordförandeskapet i EU.

Utskottet vill betona att en grundförutsättning för utvecklingen av en europeisk säkerhets- och försvarspolitik är att EU, förutom att bygga upp en krishanteringsförmåga, etablerar en närmare samarbetsrelation till Nato. Utskottet noterar med tillfredsställelse att EU:s militära krishanteringsinsats, ”Concordia”, som inleddes i Republiken Makedonien i mars 2003, var den första i sitt slag där EU använde sig av Natoresurser så som överenskommit i de s.k. Berlin plus-arrangemangen. Utskottet vill framhålla att en grundtanke bakom denna ståndpunkt är att EU inte skall utveckla en egen kapacitet med militära högkvarter, ledningssystem och militära strukturer, som skulle kunna utgöra en dubblering och konkurrerande struktur i förhållande till Natos resurser.

Utskottet menar att de kapaciteter, såväl civila som militära, som nu utvecklas inom ramen för den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken (ESFP) skall ses som ett stöd till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik i syfte att stärka EU:s roll på den internationella arenan vad gäller konfliktförebyggande och krishantering. Samarbetet inom ESFP är ett mellanstatligt samarbete. Samtliga medlemsstater i EU har, enligt fördraget, rätt att fullt ut delta i EU:s krishanteringsinsatser, men det finns ingen skyldighet att delta. Det ankommer på varje medlemsstat att avgöra om, och i så fall i vilken omfattning, staten i fråga vill göra så. Sverige fattar i varje enskilt fall och i enlighet med svensk lag beslut om medverkan i en krishanteringsinsats. En förutsättning för svensk medverkan i en internationell fredsfrämjande insats är att denna vilar på folkrättslig grund. Enligt FN-stadgan skall beslut om fredsframtvängande insatser, dvs. sådana insatser som kan innebära våldsanvändning utöver vad som kan anses vara självförsvar, fattas av FN:s säkerhetsråd.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2002/03:U280 (kd) yrkandena 2, 3, 13 och 14, 2002/03:U299 (v) yrkandena 5 och 7, 2002/03:Fö261 (mp) yrkande 6, 2003/04:U17 (fp) yrkande 7, 2003/04:U19 (m) yrkande 10, 2003/04:U203 (c) yrkandena 3, 5, 12 och 13, 2003/04:U208

(m) yrkandena 2–5, 2003/04:U256 (m) yrkandena 3 och 4, 2003/04:U292 (m) yrkandena 1, 3 och 4, 2003/04:U329 (fp) yrkande 4 samt 2003/04:U348 (kd) yrkande 30.

EU:s bilaterala relationer

Skrivelsen

EU och Ryssland fortsatte arbetet i strävan att utveckla ett strategiskt partnerskap. I juli påbörjades den nya transitregimen från Kaliningrad, genom Litauen, till övriga Ryssland.

Läget i Georgien ägnades stor uppmärksamhet. EU gav fortsatt stöd till skyddet av de observatörer från OSSE, som verkar i Georgien. EU:s relationer med Vitryssland var under 2003 fortsatt ansträngda.

Ett toppmöte mellan EU och länderna i västra Balkan hölls i Thessaloniki. Toppmötet fastslog att det inte är en fråga om hur länderna på västra Balkan kommer med i EU utan när. Takten bestäms av ländernas egen vilja och förmåga att genomdriva nödvändiga reformer. Kroatien inlämnade en ansökan om EU-medlemskap i februari. Makedonien har för avsikt att lämna in en ansökan om medlemskap 2004. För Serbien och Montenegro, i likhet med andra Balkanländer, är samarbetet med krigsförbrytartribunalen (ICTY) en avgörande fråga i relationerna till EU.

Situationen i Irak stod högt på dagordningen under många EU-möten under 2003. Ett omfattande förberedelsearbete har pågått i EU inför återuppbyggnadsfasen i Irak.

Konflikten mellan israeler och palestinier har under året fortsatt att stå i fokus för EU:s ansträngningar till en fredlig utveckling i Mellanöstern. Den europeiska gemenskapen tillhör de få givare – övriga är arabstaterna och Norge – som givit den palestinska myndigheten direkt budgetstöd.

EU fortsatte att nära följa utvecklingen i Zimbabwe. Den svenske kabinetssekreterares uppdrag som EU-ordförandeskapets särskilde representant i Mano River-länderna Guinea, Liberia och Sierra Leone fortsatte under 2003.

Till följd av kriget i Irak och dess förspel har under det senaste året tillståndet i och framtiden för den transatlantiska relationen stått i fokus. Relationen har dryftats bilateralt mellan europeiska ledare och med amerikanska motparter. Europeiska rådet antog i december en ”transatlantisk deklaration”. Syftet var att lyfta fram vikten av en stark transatlantisk länk utifrån flera aspekter – säkerhetspolitiska, ekonomiska och handelspolitiska.

Det helt dominerande temat i EU:s relationer med Nordkorea under året har varit EU:s kritik mot landets eventuella kärnvapenprogram.

Relationerna mellan EU och Kina fördjupades under året, och Kina publicerade för första gången ett policydokument om EU. Sverige fortsatte att genom EU, men även bilateralt, driva frågor om de mänskliga rättigheterna i Kina.

Sverige har även drivit frågan om mänskliga rättigheter i Afghanistan, i synnerhet kvinnornas rättigheter, samt understrukit vikten av en samordning av insatserna inom utvecklingsarbetet.

Den 16 juni beslutade Europeiska rådet att med omedelbar verkan införa skärpta sanktioner mot Burma. Detta var en reaktion på arresteringen av oppositionsledaren Aung San Suu Kyi samt den allmänt försämrade situationen i landet.

Afrika

Motionerna

Motionärerna bakom kommittémotion *2002/03:U295 (m) yrkande 4* och *2003/04:U248 (m) yrkande 3* framhåller att det inte räcker att få stopp på krigen och möjliggöra samtal mellan de krigförande parterna i Afrika. Det måste också byggas en organisation för att förebygga framtida konflikter. Sverige bör inom FN och EU ta initiativ till en afrikansk freds- och säkerhetsordning där det europeiska fredssamarbetet med ett fast, organiserat och förpliktigande samarbete mellan länderna, byggt på starka organisationer kan ses som en förebild. Motionärerna bakom partimotion *2002/03:U322 (m) yrkande 14* pekar på att Afrika är den mest konfliktdrabbade kontinenten och att FN följaktligen måste prioritera fredsfrämjande insatser där.

Utskottets överväganden

Utskottet noterar att EU under 2003 har stärkt sitt stöd åt afrikanska organisationers arbete att förebygga och hantera konflikter i Afrika. I oktober presenterade kommissionen formellt ett förslag till beslut om att ge finansiellt stöd genom Europeiska utvecklingsfonden (EUF) till fredsbevarande insatser i Afrika för rådet (KOM 2003 638 slutlig). Förslaget omfattar 250 miljoner euro och syftar till att stödja Afrikas fredsanssträngningar, särskilt genom Afrikanska unionen (AU), för att stimulera afrikansk konfliktlösning, afrikansk solidaritet och skapa förutsättningar för utveckling i Afrika. Stödet har karaktär av fredsbevarande insatser och föreslås huvudsakligen ske genom Afrikanska unionen eller regionala organisationer.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna *2002/03:U295 (m) yrkande 4*, *2002/03:U322 (m) yrkande 14* samt *2003/04:U248 (m) yrkande 3*.

Balkan

Motionen

Motionärerna bakom kommittémotion 2002/03:U281 (kd) yrkande 7 menar att regeringen bör ta initiativ till en studie kring bekämpning av transnationell organiserad brottslighet som emanerar från Balkan. Man bör också få till stånd ett konkret åtgärdsprogram för att komma till rätta med denna typ av brottslighet. I kommittémotion 2003/04:U339 (kd) yrkande 3 menar motionärerna att EU genom sitt utvecklingsamarbete på Balkan bör stödja en omfattande kompletteringsutbildning av poliser och andra myndigheter för utveckling av fungerande rättssamhällen. I samma motion (yrkande 4) anförs vidare att EU bör genomföra en uppföljningskonferens om transnationell organiserad brottslighet i EU:s närområde.

Utskottets överväganden

Utskottet noterar att EG-kommissionen finansierar flera av Europarådets biståndsprojekt, t.ex. projekt mot organiserad brottslighet, på västra Balkan.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motion 2002/03:U281 (kd) yrkande 7 och 2003/04:U339 (kd) yrkandena 3 och 4.

Mellanöstern

Motionen

I partimotion 2002/03:U231 (v) yrkande 9 pekar Vänsterpartiet på att Israel har hållit inne med skattemedel, som man inkasserat på palestiniernas vägnar och som skulle överförts till palestinierna. EU har gått emellan och betalat motsvarande belopp. EU har dock avstått från att kräva Israel på motsvarande summa. Vänsterpartiet anser att Sverige fortsättningsvis bör verka för att EU inkräver denna skuld från Israel.

Utskottets överväganden

Utskottet noterar att Sverige aktivt har verkat för mänskliga rättigheter i EU:s samarbete med länderna runt södra och östra Medelhavet (den s.k. Barcelona-processen). Det bistånd som kanaliseras genom MEDA är avsett att gå till ekonomisk omvandling, stärkande av den socio-ekonomiska jämvikten och stöd för utveckling av det civila samhället samt regionalt samarbete. För perioden 2000–2006 har till EU:s Medelhavs bistånd anslagits 5,3 miljarder euro. Därtill har Europeiska Investeringsbanken utlovat krediter på drygt 7 miljarder euro. EU gav t.o.m. 2003 ett regelbundet budgetstöd till den pales-

tinska myndigheten. Detta stöd har syftat till att myndigheten skall kunna fortsätta bedriva sin verksamhet med skolor och hälsovård. Budgetstödet har varit extra betydelsefullt när myndighetens egna resurser sinat genom Israels vägran att överföra innehållna skattemedel. Däremot är det inte så att budgetstödet har varit en ersättning för dessa medel. Något krav på återbetalning är därför inte aktuellt. Med en sista utbetalning på 18 miljoner euro under 2003 avslutades EU:s direkta budgetstöd till palestinska myndigheten eftersom Israel nu återupptagit utbetalningar av skatteintäkter.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motion 2002/03:U231 (v) yrkande 9.

Turkiet

Skrivelsen

Vid Europeiska rådets möte i december 2003 välkomnades de avsevärda reformansträngningar som den turkiska regeringen gjort för att öka reformtakten vilka innebar betydande framsteg mot att kunna uppfylla de politiska Köpenhamnskriterierna. Vidare underströks betydelsen av att Turkiet visar politisk vilja att bidra till en lösning av Cypernfrågan. Europeiska rådet betonade att en lösning i hög grad skulle gagna Turkiets strävan efter medlemskap. Flera reformer har antagits bl.a. för att stärka yttrande-, och föreningsfriheterna, kulturella rättigheter och civil kontroll över militären. Turkiet har ratificerat två viktiga FN-konventioner om medborgerliga och politiska rättigheter samt ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och protokoll 6 i Europakonventionen för de mänskliga fri- och rättigheterna. Kampen mot tortyr har stärkts. Möjligheten att få förnyad rättegång har introducerats. Åtgärder har vidtagits för att lyfta förbudet mot radio- och TV-sändningar och utbildning i andra språk än turkiska. Hävandet av undantagstillståndet i sydöstra Turkiet har generellt minskat spänningarna bland befolkningen. Turkiet har även vidtagit reformer i syfte att stärka marknadsekonomin. Vad gäller Turkiets anpassning till det gemensamma regelverket konstateras att framsteg gjorts på de flesta områden och särskilt beträffande den del av EU:s regelverk som tullunionen omfattar. Trots framstegen krävs dock fortsatta reformer för att uppfylla de politiska Köpenhamnskriterierna. I praktiken är genomförandet av reformerna ännu ojämnt.

Motionerna

Motionärerna bakom kommittémotion 2003/04:U286 (c) yrkande 1 anser att EU fortsättningsvis måste bistå Turkiet i dess genomförande av interna politiska reformer. I samma motion (yrkande 6) anförs att Turkiet kan accepteras som kandidatland först när landet kan bevisa att de formella krav som EU ställer också uppfylls i det dagliga livet. Moderaterna menar i kommittémot-

namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

ion *2003/04:U19 (m) yrkande 1* att Sverige aktivt bör stödja reformprocessen i Turkiet med syfte att landet skall få möjlighet till medlemskapsförhandlingar. Moderaternas uppfattning är att Turkiet skall behandlas på samma sätt som länderna i Öst- och Centraleuropa, där EU bidragit till en demokratisk, säkerhetsmässig och ekonomisk utveckling. Att stänga ute Turkiet från den europeiska gemenskapen, anför motionärerna vidare, skulle försämra förutsättningarna för en fortsatt reformpolitik i Turkiet och riskera en vidgad klyfta mellan väst- och arabvärlden. Sverige måste vara tydligt och pådrivande för att Turkiet skall bedömas utifrån egna meriter och på lika villkor som andra kandidatländer.

Utskottets överväganden

Utskottet noterar inledningsvis att Turkiet, enligt kommissionens översynsrapport från november 2003, är på rätt väg när det gäller att uppfylla de politiska Köpenhamnskriterierna. Kommissionen påtalar dock att det återstår mycket att göra, inte minst vad gäller genomförande av beslutade reformer och nya lagar. Samma krav skall ställas på Turkiet som på andra kandidatländer när det gäller respekt för mänskliga rättigheter, rättstatens principer och marknadsekonomisk mognad. Köpenhamnskriterierna måste uppfyllas i sin helhet.

Utskottet menar att Sverige aktivt bör stödja reformprocessen i Turkiet med syfte att landet skall få möjlighet till medlemskapsförhandlingar. Under hösten 2004 kommer en ny genomgång från EU-kommissionen och beslut skall fattas av Europeiska rådet om Turkiets status. Det är utskottets uppfattning att Turkiet skall behandlas på samma sätt som länderna i Öst- och Centraleuropa, där EU har bidragit till en demokratisk, säkerhetsmässig och ekonomisk utveckling. Att stänga ute Turkiet från den europeiska gemenskapen skulle försämra förutsättningarna för en fortsatt reformpolitik i Turkiet. Sverige måste, anser utskottet, vara tydligt och pådrivande för att Turkiet skall bedömas utifrån egna meriter och på lika villkor som andra kandidatländer.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna *2003/04:U286 (c) yrkandena 1 och 6* och *2003/04:U19 (m) yrkande 1*.

Wider Europe**Motionerna**

Motionärerna bakom kommittémotion *2003/04:U14 (m) yrkande 5* och kommittémotion *2003/04:U19 (m) yrkande 2* pekar på att alla länder väster om Ryssland, med undantag för Moldavien, Ukraina och Vitryssland, har givits en uttalad möjlighet till medlemskap i den europeiska unionen. Det är nu dags, anser Moderaterna, att också ge dessa tre länder medlemskapspek-

tiv för att därmed ge deras folk framtidshopp om att även de en dag skall få leva i ett samhälle som garanterar och respekterar individens grundläggande fri- och rättigheter. Sverige bör i EU driva denna fråga för att främja en stadig utveckling mot demokrati och respekt för mänskliga rättigheter.

Centerpartiet framhåller i partimotion 2003/04:U220 (c) yrkande 7 att det är av yttersta vikt att EU tar ett särskilt ansvar för att stärka en demokratisk utveckling i Vitryssland, Ukraina och Moldavien. Utvecklingen i framför allt Vitryssland går för närvarande åt helt fel håll både ekonomiskt, demokratiskt och säkerhetsmässigt. Sverige bör inom ramen för sitt arbete i EU uppmärksamma hur samarbetet med dessa länder fortskrider. Framför allt bör frågor som demokratisk utveckling, mänskliga rättigheter, gränsöverskridande brottslighet, jämställdhet och miljö prioriteras. I samma motion (yrkande 8) noteras att Europeiska unionen tillsammans med organisationer och nätverk, såsom Transparency International och World Movement for Democracy, kan stödja och hjälpa länderna att motverka korruption och stödja uppbyggnaden av ansvarskännande och effektiva demokratiska institutioner.

Moderaterna menar i kommittémotion 2003/04:U249 (m) yrkande 2 och kommittémotion 2003/04:U19 (m) yrkande 7 att det är angeläget att skapa ett frihandelsområde med Ryssland. Därmed kan man undvika att bygga upp nya skiljelinjer i Europa och underlätta en snabb och uthållig ekonomisk utveckling i östligaste delen av Europa. I kommittémotion 2003/04:U249 (m) yrkande 3 anges att EU bör sträva efter visumfrihet mellan EU och Ryssland. Den organiserade brottsligheten som utgör ett allvarligt problem i Ryssland stoppas inte av krav på visum. Visumkravet är däremot, framhåller motionärerna, ett problem för normala ryssar som dels måste betala ett för den egna hushållsekonomi ansevärt belopp, dels ansöka om visum i en storstad där det finns ambassad eller konsulat.

Folkpartiet framhåller i kommittémotion 2003/04:U329 (fp) yrkande 6 att utvecklingen mot demokrati och marknadsekonomi i Ryssland tagit avgörande och stora steg framåt. EU:s politik vad gäller ekonomi och handelspolitik gentemot Ryssland är dock, menar motionärerna protektionistisk och präglas för mycket av högtidstalens retoriska flykt till framtiden och har för litet fokus på konkreta åtgärder i närtid. Det gäller framför allt att nedmontera handelshinder av alla slag, inklusive dem för jordbruksprodukter, stål, enklare kemikalier och industrivaror. Som ett led i detta arbete bör EU öka sina ansträngningar att säkra Rysslands medlemskap i WTO.

Motionären bakom den enskilda motionen 2003/04:U342 (fp) yrkande 2 menar att en stabilare politisk, social och ekonomisk utveckling i Kaliningrad är både mål och förutsättning för en starkare integration i den utveckling som sker i Östersjöområdet. Kaliningrads strategiska ställning är viktig för denna utveckling liksom för den säkerhetspolitiska stabiliteten i södra Östersjön. Nordiska insatser för att stödja civil verksamhet kan inte nog understrykas och behövs för att fylla utrymmet efter den tidigare massiva militära närvaron i Kaliningrad.

Utskottets överväganden

Utskottet vill framhålla att unionens ansträngningar att genom utvidgning bidra till att stärka demokrati, säkerhet och stabilitet samt bättre marknadsvillkor, ökad tillväxt högre välstånd och en hållbar utveckling i blivande medlemsländer inte får stanna vid unionens gränser. Integrationens och utvecklingens frukter bör även komma EU:s blivande grannländer i öster till del. Unionens blivande östgräns får inte bli en fattigdomsgräns eller en gräns mellan demokratier och auktoritära politiska system. Nya skiljelinjer i Europa måste undvikas. Det finns enligt utskottets uppfattning behov av en aktiv politik gentemot de blivande grannländerna såväl på multilateral EU-nivå som på bilateral nivå.

Utskottet ser positivt på EU:s *European Neighbourhood Policy* gentemot unionens grannar i Östeuropa, dvs. Moldavien, Ryssland, Ukraina och Vitryssland, samt staterna söder och öster om Medelhavet dvs. Algeriet, Egypten, Israel, Jordanien, Libanon, Libyen, Marocko, Palestinska myndigheten, Syrien och Tunisien.

European Neighbourhood Policy gick tidigare under benämningen Nya grannlandsinitiativet och Det utökade Europa, *Wider Europe*. Utskottet konstaterar att tyngdpunkten i unionens grannlandspolitik, i sin nya tappning, tycks ha förskjutits från staterna i Central- och Östeuropa, till att anta en geografiskt sett bredare och mindre fokuserad inriktning. Utskottet vill understryka att det vore olyckligt om denna tyngdpunktsförskjutning får till följd att EU:s grannar i Öst- och Centraleuropa framdeles ägnas mindre engagemang och intresse från unionens sida.

I slutsatserna från Europeiska rådets möte i Köpenhamn i december 2002 sägs att genom utvidgningen kommer förbindelserna med Ryssland att stärkas. Europeiska unionen vill även stärka förbindelserna med Ukraina, Moldavien, Vitryssland och de södra Medelhavsländerna på grundval av en långsiktig strategi för att främja demokratiska och ekonomiska reformer, hållbar utveckling och handel, och den utarbetar nya initiativ i denna riktning. Europeiska rådet välkomnade kommissionens och generalsekreterarens/den höge representantens avsikt att lägga fram förslag i detta syfte.

Kommissionen avlämnade sitt meddelande i mars 2003 under rubriken ”Ett utvidgat europeiskt grannskap; En ny ram för förbindelserna med våra grannländer i öster och söder” (KOM 2003 104 slutlig). Häri behandlades frågan om hur unionens förbindelser med de grannländer som för närvarande inte har utsikter till medlemskap i EU kan stärkas. Målet är att undvika nya skiljelinjer i Europa och att främja stabilitet och välstånd inom och bortom unionens nya gränser, vilket underströks vid Europeiska rådets möte i Köpenhamn i december 2002.

Rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser antog i juni 2003 slutsatser som sedan även Europeiska rådet anslöt sig till vid mötet i Thessaloniki den 20–21 juni. Huvuddragen i meddelandet under rubriken ”På väg mot ett nytt grannskapsinstrument” (KOM 2003 393 slutlig) välkomnades och beslut fattades att Europeiska kommissionen skulle ta fram handlingsplaner för i

första hand Ukraina, Moldavien och de södra Medelhavsländer med vilka EU har associationsavtal.

Förslaget i det nya meddelandet innebär att man på kort sikt (2004–2006) skapar nya ”Neighbourhood Programmes”, granskapsprogram. Dessa skulle baseras på nuvarande program och samtidigt skapa nya lösningar för genomförande av gränsöverskridande projekt. Programmen skall bygga på nuvarande Interregprogram (program inom ramen för strukturfonderna för samarbete mellan medlemsländer och grannländer) vid EU:s yttre gränser (och för Bulgarien och Rumänien – Phare Cross Border Co-operation-program). På längre sikt (efter 2006) förutses skapandet av ett nytt granskapsinstrument som skall täcka alla de områden som ingår i existerande samarbetsprogram i gränsregionerna. Instrumentet skall innehålla en blandning av gränsöverskridande/gränsnära samarbete och regionalt samarbete runt gränsområdena för det utvidgade EU.

Utskottet har inhämtat att Sverige stöder Europeiska kommissionens ansträngningar att genomföra målen för Wider Europe och underlätta det gränsnära samarbetet över EU:s nya gränser genom att bygga vidare på samordningen mellan de olika instrumenten och förenkla procedurerna för samarbete över gränserna.

Utskottet vill framhålla att det är av vikt att unionen ökar sitt engagemang i förhållande till de blivande grannländerna. När det gäller Medelhavsområdet finns redan lämpliga instrument i form av Medelhavssamarbete, Barcelona-processen och MEDA-biståndet. Det saknas dock motsvarande instrument i förhållande till de nya grannländerna i öster: Ukraina, Vitryssland och Moldavien. Utskottet välkomnar att EU har beslutat ta fram handlingsplaner för i första hand Ukraina och Moldavien, men vill understryka vikten av att en liknande handlingsplan också utarbetas för EU:s relationer till Vitryssland.

Utskottet vill även framhålla att unionens politik i förhållande till de blivande grannländerna Ukraina, Vitryssland och Moldavien bör innehålla ett medlemskapsperspektiv. Enligt unionsfördragets artikel 49 får varje europeisk stat som respekterar de grundläggande principer som anges i fördragets artikel 6.1 ansöka om att bli medlem i unionen.

Inom ramen för unionens östpolitik måste enligt utskottets uppfattning relationerna med Ryssland ägnas särskild uppmärksamhet. Utskottet noterar att det sedan tidigare finns en gemensam strategi för Ryssland (denna löpte dock ut den 24 juni 2003 men har förlängts på ettårsbasis av Europeiska rådet i väntan på avslutningen av regeringskonferensen efter vilken en ny strategi väntas utarbetas), och ett partnerskaps- och samarbetsavtal, vilket riksdagen godkände 1997 (prop. 1996/97:177, bet. 1997/98:UU5, rskr. 1997/98:1). Arbetet med att uppnå de målsättningar som partnerskaps- och samarbetsavtalet anger bl.a. inom områdena politik, ekonomi och handel hämmas emellertid av bristande ryskt engagemang och intresse.

Enligt utskottets uppfattning bör en reviderad strategi utarbetas som i högre grad kan bidra till att utveckla de politiska och ekonomiska förbindelserna och bidra till tillväxt, välstånd och hållbar utveckling och till att befästa

namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

demokratien i Ryssland. En integration av Ryssland i europeiskt samarbete gagnar säkerheten och stabiliteten i Europa.

När det gäller unionens långsiktiga förbindelser med Ryssland är det av särskild betydelse att utveckla handeln med Ryssland och att landet i högre grad får tillgång till unionens marknad för sin export. Det är i ett längre perspektiv ohållbart att unionen begränsar Rysslands export till unionen genom antidumpningsåtgärder och andra restriktioner. En ökad rysk export är ett effektivt bidrag till att skapa tillväxt i landet och därmed förutsättningar för högre välbefinnande och i förlängningen skapa grunder för en stabil politisk utveckling i landet. Enligt utskottets uppfattning bör motsvarande motiv vara för handen för att utveckla relationerna med Ukraina, Moldavien och Vitryssland.

En övergripande målsättning för EU borde enligt utskottets mening vara att det skapas ett frihandelsområde som – med en angiven tidshorisont – omfattar Ryssland och de nya grannländerna Ukraina, Vitryssland och Moldavien. För att uppnå denna bör EU i första hand stödja grannländernas WTO-anslutningar, som innebär flera viktiga steg mot anpassning till EU-ländernas lagstiftning. Därefter kan bilaterala/regionala frihandelsavtal vara ett sätt att ytterligare fördjupa samarbetet.

Vad gäller Vitryssland vill utskottet understryka vikten av att EU förmår samarbeta med lokala myndigheter på lägre nivå. Det är nödvändigt att redan nu, i väntan på Lukasjenkos efterträdare, etablera kontakter och samarbetsmönster med reformvänliga krafter i den vitryska administrationen i syfte att underlätta övergången till demokrati, marknadsekonomi och ett framtida närmare samarbete mellan EU och Vitryssland. Utskottet noterar vidare att det är fullt möjligt att bedriva verksamhet i landet genom kontakter med det civila samhället och den politiska oppositionen. En central roll kan även enskilda organisationer från EU:s medlemsländer spela i att upparbeta kontakter i Vitryssland och bidra med sitt kunnande om hur det är att verka i ett demokratiskt samhälle där respekten för de mänskliga rättigheterna upprätthålls och pressfrihet råder. Det är väsentligt att kontakter utvecklas både bilateralt och multilateralt för att stödja de reformvänliga krafterna som finns i Vitryssland.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2003/04:U14 (m) yrkande 5, 2003/04:U19 (m) yrkandena 2 och 7, 2003/04:U220 (c) yrkandena 7 och 8, 2003/04:U249 (m) yrkandena 2 och 3, 2003/04:U329 (fp) yrkande 6 samt 2003/04:U342 (fp) yrkande 2.

Övriga samarbetsområden

Den gemensamma handelspolitiken

Skrivelsen

Sveriges mål är att värna och utveckla öppna, enkla, rättvisa och legitima ramvillkor för internationell handel och investeringar. Detta gynnar såväl Sveriges export, import och investeringar som utvecklingsländernas möjligheter att delta i världshandeln och dra nytta av globaliseringens fördelar. Sverige verkar för att detta synsätt skall få genomslag i EU:s gemensamma handelspolitik både i världshandelsorganisationen, WTO, och i andra forum, inklusive de bilaterala och regionala handelsavtalen, så att dessa medel ska samverka till målen att skapa förutsättningar för tillväxt, sysselsättning och hållbar utveckling i Sverige, i övriga EU och i omvärlden.

Motionerna

Fem motioner uppmärksammar handelspolitiska frågor.

Motionärerna bakom partimotion 2003/04:U348 (kd) yrkande 28 anser att Sverige bör verka för en mer sammanhållen utvecklings-, handels- och utrikespolitik inom EU och arbeta för att integrera rättvisefrågorna inom alla EU:s politikområden. I motionerna 2003/04:U348 (kd) yrkande 28, 2003/04:U351 (kd) yrkande 1 och 2003/04:U18 (kd) yrkande 2, krävs att regeringen inom EU arbetar för att eliminera handelshinder för u-ländernas export till i-länder, såsom ursprungsregler och gränsskydd som försvårar handel.

För att åstadkomma handelsliberaliseringar på jordbruksområdet och en genomgripande reformering av EU:s jordbrukspolitik menar Moderaterna, i kommittémotion 2003/04:U19 (m) yrkande 6, att Sverige i EU måste verka för att WTO:s ministermöte i Hongkong hålls redan före 2004 års utgång.

Utskottets överväganden

Utskottet vill med hänvisning till tidigare ställningstaganden gjorda av riksdagen, senast i bet. 2003/04:UU3 och 2003/04:UU12, framhålla att en fri och öppen handel med överenskomna spelregler är ett kraftfullt instrument för att åstadkomma utveckling och sprida ekonomiska framsteg. Det är ett i högsta grad svenskt intresse att värna om frihandel och förespråka dess principer. En framsynt handelspolitik har goda förutsättningar att verka stödjande för möjligheterna att uppnå målet för politiken för global utveckling. Det är utskottets uppfattning att frihandel gynnar ett lands och hela världens utveckling. Ensidiga handelsliberaliseringar från olika länders sida kan befrämja tillväxt och välfärd på lång sikt. Övergångsvis kan dock problem uppkomma, och det

finns, särskilt på jordbruksområdet, anledning att uppmärksamma de effekter som kan påverka u-länderna. Det råder även bred enighet om att friare handel över nationsgränserna generellt leder till högre sysselsättning och ökat välstånd. Betydelsen av utrikeshandel och internationella investeringar för ekonomisk utveckling är också väl dokumenterad. Utskottet instämmer i tidigare ställningstaganden som framhållit att internationell handel, liksom andra former av samarbete över gränserna, har positiva effekter för demokrati och mänskliga rättigheter samt bidrar till att befrämja person- och kunskapsutbyte mellan länder.

Enligt utskottets mening medför nedmontering av handelshinder möjligheter till ökad handel mellan i-länderna och u-länderna, men även mellan u-länderna själva. Sverige driver därför en långtgående frihandelsvänlig linje inom EU med syfte att eliminera handelshinder för u-ländernas export till i-länder. Utskottet vill starkt markera det angelägna i att den industrialiserade världen inte låter tid gå förlorad när det handlar om att avveckla sina handelshinder och att regeringen driver denna linje inom EU. Utvecklingsländerna bör ges möjlighet att gradvis öppna sina marknader samtidigt som handelshinder elimineras i snabbare takt vad gäller u-ländernas export till i-landsmarknaderna. Utskottet anser att det finns utrymme att föra en generös politik vad gäller tidsgränser för u-ländernas implementering av avtal och övergångsregler. Utskottet noterar i detta sammanhang att utvecklingsländerna inte är en enhetlig grupp med lika förutsättningar. Många har en styrka att bygga vidare på, medan andra är svaga och behöver betydligt större hänsynstaganden och mer stöd.

Utskottet anser det angeläget att också handelshindren utvecklingsländerna emellan uppmärksammas och att ansträngningar görs för att få utvecklingsländerna att öka handelsutbytet sinsemellan, bl.a. genom att dessa handelshinder avvecklas. Ett centralt inslag i svensk politik är att ge utvecklingsländerna möjlighet att reformera sin handelspolitik i en takt och i en sådan ordning att processen ingår som en del i landets övergripande utvecklingsstrategi. Det finns anledning att ge u-länder längre övergångsperioder än i-länder för att införa specifika åtaganden.

Utskottet konstaterar att det av mandatet för WTO-förhandlingarna, som antogs i Doha hösten 2001, framgår att utvecklingsländernas marknadstillträde, särskilt till i-ländernas marknader, skall öka och att interna handelsstörande stöd skall reduceras samt att alla former av exportstöd skall fasas ut. Avsikten med mandatet är främst att åstadkomma öppna och rättvisa spelregler för världshandeln på jordbruksområdet med u-ländernas intressen i centrum. Denna politik har utskottets stöd.

Utskottet noterar vidare att Kommerskollegium nyligen kommit med en rapport om konsekvenserna för u-länderna av WTO-avtalen, som gjorts på uppdrag av regeringen efter en beställning av riksdagens näringsutskott (bet. 2002/03:NU5, rskr. 2002/03:127).

Utskottet har senast i betänkande 2003/04:UU3 och 2003/04:UU12, framhållit att det, mot bakgrund av sammanbrottet vid ministermötet i Cancún, är

centralt att snarast möjligt återuppta Dohaförhandlingarna. Vidare har utskottet framhållit att det kan ske på basis av det utkast till ministerdeklaration som förelåg i Cancún. Enligt vad utskottet kunnat inhämta har regeringen verkat för att förhandlingarna snarast skall återupptas. Ett av skälen är att det ligger i u-ländernas intresse att målsättningen för utvecklingsdagordningen från Doha kan uppnås.

I enlighet med ministeruttalandet vid WTO-mötet i Cancún hölls ett möte i WTO:s allmänna råd i december 2003. Vid mötet konstaterades att tilltron till det multilaterala handelssystemet var utbredd men att det saknades nödvändig politisk vilja och flexibilitet för att kunna överbrygga sakliga skillnader och återuppta förhandlingarna. I januari 2004 tog Förenta staternas chefsförhandlare Robert Zoellick ett initiativ genom att sända ett brev till samtliga WTO-medlemmar med uppmaningen att återuppta Dohaförhandlingarna. Brevet innehöll också ett förslag om att hålla nästa ministermöte i Hongkong redan år 2004. Utskottet anser att USA:s engagemang för förhandlingarna är positivt och kan bidra till ny energi kring Dohaförhandlingarna. Ett ställningstagande i frågan om en ministerkonferens i Hongkong år 2004 har dock skjutits upp till halvårsskiftet 2004.

Det framgår av ministerdeklarationen från Doha att en liberalisering av handeln på jordbruksområdet är en fundamental del av det åtagande alla WTO-medlemmar har gjort. En minskning av exportstöden är en central del av dessa förhandlingar. Regeringen har verkat för en snabb utfasning av exportsubventionerna, vilket framförts såväl inom som utanför EU-kretsen. Detta är en fråga av särskild vikt för u-länderna.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna *2003/04:U18 (kd) yrkande 2*, *2003/04:U19 (m) yrkande 6*, *2003/04:U348 (kd) yrkande 28* samt *2003/04:U351 (kd) yrkande 1*.

Sysselsättning och socialpolitik

Skrivelsen

Sysselsättning ligger sedan mitten av 1990-talet högt upp på EU:s dagordning. Syftet med samarbetet är att ”främja en anpassningsbar arbetskraft och en arbetsmarknad mottaglig för ekonomiska förändringar”.

Vid toppmötet i Lissabon 2000 antog EU den s.k. Lissabonstrategin med målet att, genom nära samverkan mellan ekonomisk politik, sysselsättningspolitik och socialpolitik, stärka unionens konkurrenskraft och stimulera till arbete och hållbar tillväxt. EU enades även om att medlemsstaterna ska sträva mot full sysselsättning, och i denna strävan bidra till att nå följande genomsnittliga delmål i EU: Den totala sysselsättningsgraden skall vara 67 % 2005, och 70 % 2010. Sysselsättningsgraden för kvinnor skall vara 57 % 2005, och 60 % 2010. Sysselsättningsgraden för äldre (55–64 år) skall vara 50 % 2010.

Den arbetsform som används för att bedriva samarbetet och samordna medlemsstaternas sysselsättningspolitik mot gemensamma mål är den ”öppna samordningsmetoden”. På sysselsättningsområdet används den öppna samordningsmetoden enligt artikel 125 i fördraget.

Sociala dialogen och goda relationer mellan arbetsmarknadens parter står i centrum för den europeiska sociala modellen. Europeiska rådet, arbetsmarknadens parter och kommissionen har upprepade gånger betonat vikten av social dialog på alla nivåer för att främja modernisering och förändringar såväl inom unionen som i de nya medlemsstaterna. Kommissionen utvecklade i sitt meddelande (KOM (2002) 341 slutlig) synpunkter på den sociala dialogens framtid, både som nyckelfaktor för bättre styrelseformer i en utvidgad union och som en drivkraft för ekonomiska och sociala reformer. I juli 2002 lade kommissionen fram ett förslag till rådsbeslut som innebär att Ständiga sysselsättningskommittén skall ersättas med ett socialt trepartstoppmöte för tillväxt och sysselsättning. Den 6 mars fattade rådet beslut om inrättande av ett socialt trepartstoppmöte för tillväxt och sysselsättning. Toppmötet, som skall sammanträda minst en gång om året, skall fungera som samrådsorgan mellan rådet, kommissionen och arbetsmarknadens parter. Det skall ge arbetsmarknadens parter på europeisk nivå möjlighet att inom ramen för den sociala dialogen bidra till de olika delarna av den strategi som inleddes vid Europeiska rådets möte i Lissabon.

År 2000 inrättades Kommittén för social trygghet (se avsnitt 13.5.2 i skrivelsen för år 2000). Kommittén har till uppgift att främja samarbetet på det sociala trygghetsområdet på europeisk nivå genom utbyte av information och erfarenheter mellan medlemsstaterna. Arbetet har under 2003 huvudsakligen inriktats på frågor om pensioner och social sammanhållning.

Motionerna

Flera motioner innehåller förslag i syfte att stimulera sysselsättningen inom unionen.

Enligt Moderaternas motion *2003/04:U19 (m) yrkande 11* bör Sverige utnyttja möjligheterna till undantag som EU:s s.k. arbetstidsdirektiv medger. Enligt motionärerna är det ett direktiv som kan få konsekvenser för hela samhällsekonomin om regeringen inte utnyttjar de möjligheter till undantag och avvikelser som direktivet medger. Moderaterna har därför i Europaparlamentet röstat emot det s.k. arbetstidsdirektivet med bestämmelser om bl.a. dygnsvila, begränsning av veckoarbetstiden och nattarbete.

Vidare anser Moderaterna, i motion *2003/04:U19 (m) yrkande 12*, att fri rörlighet för tjänster och i princip fri etableringsrätt måste garanteras. Moderaterna anser att tjänstesektorn i Sverige och i EU måste utvecklas. Därför bör fri rörlighet för tjänster och i princip fri etableringsrätt garanteras. Regeringen uppmanas att aktivt stödja arbetet med det sk. Tjänstedirektivet.

I kommittémotion *2003/04:U18 (kd) yrkande 10* föreslås ett införande av jobbguider i Sverige i syfte att förbättra tillvaratagandet av invandrares kom-

petens. Kristdemokraterna påpekar i sin motion att invandrare i dag har svårt att snabbt komma in på arbetsmarknaden trots att många är högutbildade. Det är därför oerhört angeläget att kunskapsvalideringen förbättras så att exempelvis invandrare med akademisk utbildning snabbt kan komma in på arbetsmarknaden. För många med invandrabakgrund krävs det ibland specifika åtgärder eftersom många saknar ett socialt nätverk, kontakter och erfarenhet av att söka arbete i Sverige. Kristdemokraterna vill införa så kallade jobbguider för invandrare som är nya på den svenska arbetsmarknaden.

Kristdemokraterna önskar i kommittémotion *2003/04:U18 (kd) yrkande 11* främja en effektivare återintegrering på arbetsmarknaden för långtidssjuk-skrivna. Kristdemokraterna menar att Sverige fortfarande har långt kvar för att uppfylla kommissionens rekommendationer på området.

På det sociala samarbetsområdet lyfter motionerna *2002/03:U235 (fp) yrkande 2* och *2003/04:U276 (fp) yrkande 2* fram kravet att Sverige bör verka för att kvinnors rätt till fri abort främjas inom EU och blir ett nytt krav för ansökarländerna.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

Arbetsmarknadsutskottet slår fast att den för Sverige alltför låga sysselsättningen och den höga arbetslösheten är några av de största problemen som Sverige har att ta sig an. Den svenska regeringens övergripande mål är att uppnå full sysselsättning. I denna strävan ingår som två väsentliga komponenter dels att halvera ohälsotalet, dels att öka invandrades integrering på den svenska arbetsmarknaden.

Utskottet pekar vidare på kommissionens utkast till gemensam rapport om sysselsättning (KOM (2004) 24 slutlig) som innehåller en första bedömning av medlemsstaternas genomförande av den nya sysselsättningsstrategin. Kommissionen konstaterar att arbetsmarknadsläget innebär en stor utmaning för att uppnå Lissabonstrategins mål. Sysselsättningen inom EU slutade att öka i början av 2003 och förväntas bara öka långsamt 2004–2005.

Arbetslösheten inom EU har successivt ökat till 8,1 % 2003. När det gäller Lissabonmålet om en total sysselsättningsintensitet på 70 % senast 2010 har det inte gjorts några framsteg, och med en sysselsättningsintensitet på 64,3 % står det nu klart att EU inte kommer att uppnå det delmål på 67 % som fastställdes för 2005. Fyra medlemsländer, bl.a. Sverige, ligger dock redan över målet om minst 70 % sysselsättning 2010. Sysselsättningen bland kvinnor i EU ökade 2002 (55,6 %), och möjligheten finns fortfarande att delmålet för 2005 (57 %) kan komma att uppnås. Huruvida målet för 2010 kommer att nås beror på hur sysselsättningen bland äldre personer utvecklas. Även om sysselsättningen bland äldre arbetstagare har ökat till drygt 40 % under 2002 ligger man ännu långt från målet på 50 % till 2010.

Sverige har den högsta sysselsättningsgraden i EU för kvinnor och äldre (55–64 år) samt en av de lägsta nivåerna för långtidsarbetslöshet. Rapporten anger att Sveriges framtida utmaningar ligger i att fortsätta arbeta för att få in

invandrare på arbetsmarknaden, halvera antalet sjukdagar till 2008 och att fortsätta minska marginaleffekterna av skatte- och bidragssystemen för att öka drivkrafterna till arbete.

Europeiska rådet höll den 25 och 26 mars 2004 sitt årliga möte om Lissabonstrategin och den ekonomiska, sociala och miljörelaterade situationen i unionen. Vid mötet, som hölls i Bryssel, konstaterades att det krävs stark ekonomisk tillväxt och skapande av arbetstillfällen tillsammans med en hög grad av social sammanhållning och miljöskydd för att tillgodose förväntningarna hos Europas befolkning om högre levnadsstandard och bättre livskvalitet. Det fastställdes att de viktigaste politiska frågorna som leder till ökad tillväxt och sysselsättning måste prioriteras. Mötet inriktades därför på två frågor, nämligen hållbar tillväxt och fler och bättre arbetstillfällen. Man gav också uttryck för att ökad sysselsättningsgrad är av avgörande betydelse för bl.a. ekonomisk tillväxt. Rådet betonade att medlemsstaterna måste förnya sitt åtagande att uppnå Lissabonmålen för sysselsättning. Europeiska rådet uppmanade kommissionen att inrätta en ny högnivågrupp under ledning av Wim Kok för att genomföra en oberoende översyn av hur Lissabonmålen kan uppfyllas på bästa sätt i synnerhet mot bakgrund av utvidgningen. Rapporten skall läggas fram för kommissionen senast den 1 november 2004.

Att öka de utlandsföddas inträde på arbetsmarknaden är en central uppgift för arbetsmarknadspolitiken. Det är av stor betydelse att ta till vara allas vilja att arbeta och att motverka all diskriminering. Det är också en viktig del av de särskilda sysselsättningsriktlinjerna. Alla skall ha samma rätt och möjlighet att försörja sig med eget arbete. Detta är också viktigt för att skapa en integrerad arbetsmarknad för alla. Utskottet har i budgetbetänkande 2003/04:AU1 redogjort för en del av de insatser som pågår för att integrera invandrare på arbetsmarknaden och hänvisar därför i detta yttrande till den sammanställningen. Här kan dock nämnas att utskottet pekat på behovet av tillräckliga personalresurser vid arbetsförmedlingarna i de mest utsatta storstadsområdena, försöksverksamheten med arbetsplatsintroduktion för vissa invandrare och den särskilda satsningen på bristyrkesutbildning för redan anställda där ett särskilt mål satts upp för personer med utländsk högskoleutbildning.

Utskottet pekar på att det finns flera pågående kommittéarbeten på diskriminerings- och integrationsområdet. Diskrimineringskommittén har ett omfattande utredningsuppdrag att bl.a. överväga en gemensam lagstiftning mot diskriminering som omfattar alla eller flertalet diskrimineringsgrunder och samhällsområden och överväga om regler om aktiva åtgärder bör införas i arbetslivet för andra diskrimineringsgrunder än kön och etnisk tillhörighet. En annan utredning på området är den om strukturell diskriminering. I uppdraget ingår bl.a. att föreslå åtgärder för att motverka strukturell diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet och att föreslå åtgärder för att fylla luckor i kunskapen om strukturell diskriminering på dessa grunder. Regeringen har också föreslagit en ny utredning om diskriminering, integration och makt.

Integrationsverket har i rapporten *Integration 2003* presenterat en rad, som utskottet finner, intressanta men även alarmerande uppgifter om integrationen bl.a. på den svenska arbetsmarknaden. Så länge Integrationsverket har kunnat följa statistiken har utrikes födda lägre sysselsättning än de som är födda i Sverige.

Integrationsverket har konstaterat att det sker en hög utvandring av utrikes födda med hög utbildning, vilket innebär att den svenska arbetsmarknaden förlorar välutbildad arbetskraft. Den risk för förlust av kompetens som detta innebär förstärks av att återinvandringen tillbaka till Sverige är betydligt lägre bland utrikes födda än bland inrikes födda.

Utskottet pekar också på att Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) nyligen har presenterat en rapport (2004:5) om praktik som åtgärd för invandrades integration och socialisation i arbetslivet. Slutsatsen i rapporten är att de som anordnar praktik för nyanlända invandrare kan ha ganska olika föreställningar om vad praktiken har för syfte. Praktiken står inte alltid i relation till den enskildes tidigare yrkeserfarenheter. Det kan finnas en risk att praktiken leder till en ”inlåsning” i okvalificerade arbetsuppgifter och bidrar till en framtida etnisk delning av arbetsmarknaden.

Utskottet understryker att frågan om hur väl integrationen på arbetsmarknaden lyckas får en avgörande betydelse för Sveriges möjligheter till framgång när det gäller att öka tillväxten och att uppnå målet om 80 % reguljär sysselsättningsgrad 2004.

I betänkande 2003/04:AU1 behandlades liknande yrkanden som de som återfinns i motion U18 yrkande 10 om att ta till vara invandrades kompetens och att införa jobbguidar. AMS arbetar aktivt med integrationsfrågorna och genomför flera satsningar på området. Arbetsmarknadsutskottet anser att det inte finns anledning att föreslå några ytterligare åtgärder med anledning av motionen, varför motion U18 yrkande 10 bör avstyrkas.

Arbetsmarknadsutskottet ser, trots att utvecklingen har vänt och att antalet sjukskrivningar nu minskar, med oro på de fortsatt höga sjukskrivningssiffrorna. Riksförsäkringsverket (RFV) konstaterade den 19 mars 2004 att ohälsosotalet – som är ett mått på de samlade utbetalningarna för sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning samt rehabiliteringsersättning – inte ökar för första gången på mycket lång tid. Enligt utskottets mening måste sjukfrånvaron fortsätta att bringas ned både för att minska den enskildes lidande och för att minska samhällets kostnader genom att ge fler chansen att försörja sig genom eget arbete. För långsiktigt hög sysselsättning måste utvecklingen av sjukfrånvaron minskas ytterligare. Utskottet vill särskilt framhålla att det är arbetsplatsen och parterna som måste stå i fokus för arbetet med ett hållbart arbetsliv. Arbetsgivarna måste ta ett större ansvar än i dag för att integrera det förebyggande och rehabiliterande arbetet i verksamheten. Utskottet understryker vikten av att kvinnornas situation särskilt uppmärksammas i arbetet mot ohälsan.

Arbetsmarknadsutskottet instämmer i uppfattningen i motion U18 att det höga ohälsosotalet är oacceptabelt och att man skall främja återintegrering på

arbetsmarknaden för långtidssjukskrivna. Utskottet redovisade i betänkande 2003/04:AU1 pågående åtgärder som tillsammans skall bidra till ökad hälsa i arbetslivet.

Arbetsmarknadsutskottet ser positivt på det omfattande arbete som regeringen bedriver inom ramen för strategin för ökad hälsa i arbetslivet och det s.k. elvapunksprogrammet. Tillsammans med de ytterligare åtgärder som redovisats här bör ohälsotalet kunna pressas ned mot målet om att halvera antalet sjukdagar till år 2008. Med hänvisning till vad som ovan anförts är utskottet inte i nuläget berett att ställa sig bakom förslaget i motion U18 yrkande 11.

Genomförandet av arbetstidsdirektivet i svensk rätt har varit föremål för diskussion under mycket lång tid. Frågan om lagstiftningen på arbetstidsområdet är mycket komplicerad, bl.a. eftersom man på stora delar av arbetsmarknaden reglerat arbetstiden genom kollektivavtal. På så sätt har parterna kunnat göra nödvändiga anpassningar till branschen m.m. Utskottet kan i detta sammanhang konstatera att 1993 års arbetstidsdirektiv i fråga om undantag har en hänvisning till ramdirektivet 89/391 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagnas säkerhet och hälsa i arbetet. Denna hänvisning finns kvar, vilket innebär att vissa sektorer fortfarande är undantagna från arbetstidsdirektivets regler.

Flera utredningar har lämnat betänkanden på området. EG-domstolen har dessutom bidragit till rättsutvecklingen genom sin dömande verksamhet. Förutsättningarna har ändrats för både arbetsmarknadens parter och lagstiftaren. Därtill har kommissionen aktivt drivit vissa frågor avseende det svenska införlivandet på området och i somras avgett det ovannämnda motiverade yttrandet.

Utskottet konstaterar att arbetstidsfrågan är komplex och har starka parts- och branschintressen. Regeringen har aviserat att en proposition på arbetstidens område skall lämnas till riksdagen senare i vår. Utskottet anser att denna proposition bör avvaktas. Motionsyrkandet bör därför avstyrkas.

Till yttrandet finns fogat två avvikande meningar av (m, fp, kd) och (m).

Utskottets överväganden

Utskottet vill inledningsvis uttrycka tillfredsställelse över att Lissabonprocessen och dess genomförande, samt sysselsättningsarbetet är bland de högst prioriterade frågorna i regeringens EU-politik. Utskottet ser positivt på målsättningen att EU skall bli världens mest dynamiska och konkurrenskraftiga ekonomi till år 2010 där strävan efter full sysselsättning är en central komponent. Det är utskottets uppfattning att Lissabonstrategin i kombination med de andra ekonomisk-politiska processerna, Cardiffprocessen och sysselsättningsstrategin (Luxemburgprocessen), utgör viktiga verktyg för att modernisera den europeiska ekonomin. Dessutom kommer Lissabonstrategin att utgöra ett värdefullt redskap för att integrera de nya medlemsländerna i det europeiska ekonomiska samarbetet.

Utskottet vill särskilt framhålla Lissabonstrategins ambitiösa målsättningar och ser positivt på att Sverige kunnat uppnå överlag höga betyg i EU-kommissionens jämförelser över hur långt medlemsländerna har kommit i arbetet för att nå strategins ambitiösa mål. För att nå målet att till år 2010 vara världens mest konkurrenskraftiga, dynamiska och kunskapsbaserade ekonomi, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning krävs dock en betydligt större politisk vilja. Utskottet vill vidare framhålla att Sveriges tillväxt är god och har legat över genomsnittet för EU:s medlemsländer. I fråga om incitamenten att arbeta kan nämnas att regeringen i Sveriges handlingsplan för sysselsättning 2003 redovisar att de genomsnittliga marginaleffekterna har sänkts betydligt sedan 1997. Målet inom EU:s sysselsättningsstrategi är att man mot bakgrund av de nationella omständigheterna senast 2010 skall ha åstadkommit en betydande sänkning av höga effektiva marginalskatter och när så är befogat av skattetrycket på lågavlönad arbetskraft.

Vid Europeiska rådets möte i Köpenhamn i juni 1993 fastslogs villkoren för EU-medlemskap, de s.k. Köpenhamnskriterierna. Kriterierna är av *politisk*, *ekonomisk* respektive *administrativ* karaktär.

De *politiska kriterierna* innebär att ett kandidatland, för att kunna bli medlem, skall uppvisa stabila institutioner som garanterar demokrati, rättssäkerhet, mänskliga rättigheter och respekt för och skydd av minoriteter. De *ekonomiska kriterierna* innebär att landet, för att kunna bli medlem, skall vara en fungerande marknadsekonomi samt ha förmåga att hantera den konkurrens och de marknadskrafter som uppträder på unionens inre marknad. De *administrativa kriterierna* innebär att landet, för att kunna bli medlem, skall ha förmåga att fullgöra de skyldigheter som följer av medlemskap i EU. Kriterierna avser ländernas förmåga att överta och efterleva EU:s regelverk, vilket till stor del är beroende av deras administrativa förmåga och nivån på deras rättsväsende.

Utskottet menar att Sverige i internationella sammanhang måste fortsätta att verka för att frågan om kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter har ett starkt skydd och utskottet vidhåller tidigare ställningstaganden, framförda i betänkandena 2003/04:UU3 och 2003/04:UU9, att alla kvinnor skall ha rätt till fri och säker abort. Att däremot verka för att fri abort införs bland kriterierna i de s.k. Köpenhamnskriterierna kan dock förefalla mindre ändamålsenligt.

Mot bakgrund av arbetsmarknadsutskottets yttrande och med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2002/03:U235 (*fp*) yrkande 2, 2003/04:U276 (*fp*) yrkande 2, 2003/04:U18 (*kd*) yrkandena 10 och 11 samt 2003/04:U19 (*m*) yrkandena 11 och 12.

Jordbruk, fiske och miljö

Skrivelsen

Under 2003 har arbetet, liksom föregående år, präglats av reformen av den gemensamma jordbrukspolitikerna. Den 26 juni nådde jordbruksministrarna en politisk överenskommelse och den 29 september fattades formellt beslut. Under hösten har förhandlingar om en fortsatt reformering påbörjats; marknadsordningarna för tobak, olivolja, bomull och humle skall reformeras i samma anda som de sektorer som ingick i juniöverenskommelsen. Dessutom har diskussioner påbörjats om en reform av marknadsordningen för socker. I oktober höll kommissionen en konferens om landsbygdsutveckling fr.o.m. 2007 och i slutet av året lämnade Sverige till kommissionen en halvtidsöversyn av det nuvarande miljö- och landsbygdsprogrammet. Förenkling av regelverket för miljö- och landsbygdsutvecklingsprogrammet, märkning av vin, handelsavtal med tredjeland om vin och en handlingsplan för ekologiskt jordbruk har också varit aktuella frågor under året. Inom området djurskydd och djurhälsa har rådet under året, i vissa fall efter mycket långa förhandlingar, antagit bestämmelser om bl.a. fodertillsatser, bekämpning av mul- och klövsjuka, bekämpning och kontroll av zoonoser samt märkningssystem för identifiering och registrering av får och get.

Den gemensamma fiskeripolitiken är helt harmoniserad. Målet för politiken är att säkerställa att levande akvatiska resurser utnyttjas på ett hållbart sätt i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende. Bestämmelserna omfattar fiskerinäringens alla aspekter, bl.a. regler för fiskets bedrivande, kvoter, kontrollåtgärder och att marknadsordningen för fisket tillämpar gemensamma saluföringsformer, skapar ett system för prisstöd samt ordning för handeln med tredje land. Genom fiskefonden främjas även en omstrukturering och utveckling av näringens alla sektorer, såsom yrkesfisket, fiskförädlingsindustrin och vattenbruket.

EU:s miljöpolitik skall bidra till att bevara, skydda och förbättra miljön, skydda människors liv och hälsa, utnyttja naturresurserna varsamt och rationellt samt främja åtgärder på internationell nivå. Hållbar utveckling är, sedan Amsterdamfördraget trädde i kraft 1999, ett övergripande mål för alla politikområden i EU. Ytterligare steg för att utveckla de grundläggande principerna för skyddet av miljö har tagits under året. Rådet lyckades förstärka miljödimensionen i Lissabonprocessen och de miljörelaterade strukturella indikatorerna. På klimatområdet befäste unionen sin pådrivande roll i det fortsatta arbetet inom klimatkonventionen och arbetade vidare med ett flertal frågor i syfte att genomföra EU:s åtaganden enligt Kyotoprotokollet, bl.a. antogs direktivet om handel med utsläppsrätter för växthusgaser. Rådet har beslutat om gemensamma ståndpunkter om bl.a. ett direktiv om ansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador. Direktiv om buller- och avgaskrav för fritidsbåtar samt avgaskrav för arbetsmaskiner har antagits. Rådet har även antagit slutsatser om EU:s strategi för den marina miljön, utsläpp från havs-

gående fartyg och en integrerad produktpolitik (IPP). Under hösten startade förhandlingarna om ett omfattande förslag om ny kemikalielagstiftning.

Motionerna

Miljöpolitiska frågeställningar diskuteras i ett flertal motioner.

I motion *2002/03:U326 (c) yrkande 10* framförs förslag om hur EU:s inre miljöarbete skulle kunna bidra till en radikalt förbättrad miljösituation i Europa. En gemensam miljöpolitik bör vara EU:s nästa stora projekt och målet för en sådan politik bör vara att ambitionsnivån i EU:s inre miljöarbete måste stärkas. EU bör främja en gradvis omställning till ett ekologiskt hållbart samhälle.

Centerpartiet anser, enligt motion *2002/03:MJ428 (c) yrkande 50*, att miljöområdet utgör ett område där ökad överstatlighet är nödvändig. En ökad överstatlighet på miljöområdet är speciellt viktig om EU skall kunna agera som en stark kraft på den internationella miljöscenen. Samtidigt som det behövs en ökad överstatlighet på miljöområdet är det viktigt att slå fast att enskilda länder måste kunna gå längre i miljöarbetet om det finns klara motiv för detta.

Miljöpartiet anser, i motion *2002/03:U324 (mp) yrkande 17*, att den s.k. miljögarantin i artikel 95 i EG-fördraget behöver stärkas och att regeringen aktivt bör arbeta för detta.

Kristdemokraterna framför i motion *2003/04:U18 (kd) yrkande 5* förslag om att medlemsländerna inom EU skall införa miljöskatter. För att skapa ett grönare Europa måste marknadsmekanismerna göras mer miljövänliga och miljöskatter införs på EU-nivå samtidigt som användningen av hållbara bränslen för transport- och energisektorn stimuleras genom långsiktiga skattelättnader. Miljöskatt bör även införas på flygbränsle.

Den nya kemikaliestrategin, REACH, tas upp i Kristdemokraternas motion *2003/04:U18 (kd) yrkande 4*. Det är viktigt, menar Kristdemokraterna, att arbetet fortskrider utan alltför stora fördröjningar och att förslaget blir så innehållsrikt som möjligt. Det är viktigt att Sverige är drivande i det fortsatta arbetet och motverkar en urholkning av regelverket.

Utskottets överväganden

Utskottet vill i detta sammanhang hänvisa till att frågor med liknande innebörd som nu aktuella motionsyrkanden nyligen har behandlats av miljö- och jordbruksutskottet i de av riksdagen godkända betänkandena 2003/04:MJU8 och 2003/04:MJU10, till vilka hänvisas.

Utskottet konstaterar, i likhet med miljö- och jordbruksutskottet, att miljöpolitiken inom unionen har stor betydelse inte bara för Sveriges miljö utan även för det svenska agerandet internationellt. Betydelsen av samverkan i olika ländergrupperingar ökar i internationella sammanhang. Tillsammans med övriga EU-länder kan Sverige driva på det globala och regionala miljöarbetet. Inom internationella miljökonventioner är EU:s agerande av stor vikt. Genom

samordning kan EU bli en stark aktör i förhandlingarna. Ett tydligt exempel är klimatkonventionen och Kyotoprotokollet där EU:s agerande har varit avgörande. Vidare bör uppmärksammas att det vid världstoppmötet i Johannesburg år 2002 beslutades att ett internationellt tioårigt ramverk av program för hållbar konsumtion och produktion skall utvecklas.

Utskottet utgår, liksom miljö- och jordbruksutskottet, från att Sverige fortsätter att vara pådrivande för att EU skall ta en ledande roll i utvecklandet och genomförandet av ramverket. Miljö- och jordbruksutskottet (bet. 2003/04:MU8, s. 15) anförde att stöd för renare produktion, kapacitetsuppbyggnad och teknikutbyte med utvecklingsländer och övergångsekonomier bör prioriteras. Dessutom bör förutsättningar skapas och hinder undanröjas i de internationella handelsregelverken avseende miljöprodukter och miljömärkning.

Utskottet har i betänkande 2003/04:UU3 lyft fram sambanden mellan fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. Att bekämpa fattigdom är nödvändigt för att uppnå en hållbar utveckling, inte minst för de minst utvecklade länderna. En betydande samsyn råder i dag om att kampen mot fattigdomen är en gemensam internationell utmaning. EG tillsammans med medlemsstaterna är för närvarande världens största finansiär av utvecklingssamarbete.

Flera rättsakter på miljöområdet är minimidirektiv. Utskottet kan konstatera att minimidirektiv innebär att medlemsstaterna har möjlighet att anta strängare regler än de som anges i direktiven. Eftersom flertalet rättsakter på miljöområdet är minimidirektiv finns det möjligheter till mer långtgående åtgärder i enskilda medlemsländer. Sådana åtgärder måste utformas i enlighet med de principer och den praxis som gäller inom EU. Därutöver kan medlemsländerna med ekonomiska och marknadsmässiga styrmedel främja produkter som är miljömässigt bättre än EU:s minimikrav. I de fall en rättsakt kräver en fullständig harmonisering på ett område innebär det i princip att den gemensamma kravnivå som föreskrivs måste genomföras i alla medlemsstater. Den rättsliga grunden för detta slag av direktiv är artiklarna 94 och 95 i EG-fördraget som syftar till upprättandet av den inre marknaden med dess krav på fri rörlighet för varor och tjänster. I artikel 95 i EG-fördraget finns den s.k. miljögarantin som under vissa förutsättningar ger en medlemsstat möjlighet att behålla eller införa strängare regler än de som angetts i ett direktiv. Om nya regler skall införas gäller att de nationella reglerna skall vara grundade på nya vetenskapliga belägg. De skall vara nödvändiga för att lösa ett problem som är specifikt för medlemsstaten i fråga och som har uppkommit efter beslutet om harmonisering. Utskottet kan, som miljö- och jordbruksutskottet gjorde i nämnda betänkande, anse att dessa begränsningar ställer stora krav på ett enskilt lands grundarbete för att driva på arbetet inom EU, t.ex. på det av Sverige prioriterade kemikalieområdet.

Utskottet menar att ett av de viktigaste syftena med förslaget till ny gemensam kemikalielagstiftning för EU (REACH) är att ta fram den kunskap som i dag saknas om egenskaper och risker med kemikalierna. Enligt utskottets mening utgör de föreslagna reglerna sammantaget en förbättring jämfört

med vad som gäller i dag, även om ytterligare ansträngningar kan göras för att uppnå en så fullödlig kemikalielagstiftning som möjligt. Utskottet förutsätter att regeringen agerar i syfte att uppnå sådana förbättringar av de föreslagna reglerna.

Utskottet vill, precis som i betänkande 2003/04:MJU8 (s. 12), framhålla att det är angeläget att regeringen – inom ramen för regeringskonferensen om EU:s framtida konstitutionella fördrag – fortsätter att verka aktivt för förbättringar i fördraget när det gäller tillämpningen av försiktighetsprincipen och en introduktion i fördraget av den s.k. substitutionsprincipen. Dessa principer bör beaktas vid harmonisering och vid tillämpning av harmoniserade bestämmelser. Det sistnämnda avser särskilt den s.k. miljögarantin. Bestämmelserna i fördraget får inte leda till att medlemsstaterna måste sänka sina miljökrav.

Vidare har miljö- och jordbruksutskottet i annat sammanhang bl.a. konstaterat att Sverige genom medlemskapet i EU sedan 1995 är bundet av den rättsordning som gäller för Europeiska gemenskapen. EG:s direktiv kan kräva en fullständig harmonisering av medlemsstaternas nationella regler men kan också ange endast de minimikrav som måste garanteras (s.k. minimidirektiv). Att rättsakten kräver en fullständig harmonisering på ett område innebär i princip att den gemensamma kravnivå som föreskrivs måste genomföras i alla medlemsstater. Miljö- och jordbruksutskottet har framhållit därvid att det är svårt att bedöma hur långt miljögarantin i praktiken sträcker sig, då någon praxis ännu inte vuxit fram, och att förslagen om miljöbestämmelserna i konventets tredje del i huvudsak överensstämmer med bestämmelserna i nuvarande fördrag. Vidare betonades betydelsen av att enskilda länder är pådrivande och goda föredömen. I betänkande 2003/04:MJU8 (s. 12) instämde miljö- och jordbruksutskottet i uppfattningen att Sverige bör utnyttja den s.k. miljögarantin i artikel 95 i EG-fördraget när förutsättningarna för att införa strängare nationella åtgärder anses vara för handen i syfte att försöka flytta fram EU:s positioner när det gäller miljöanpassning av kemikalieanvändning.

Utskottet kan dela den av miljö- och jordbruksutskottet framförda uppfattningen (bet. 2003/04:MJU8, s. 37) att Sverige bör verka för att miniminivåer för miljörelaterade skatter införs på EU-nivå inom fler områden samt att miniminivåerna sätts till lämpliga nivåer. Miljö- och jordbruksutskottet anförde:

I energiskattedirektivet införs minimiskattenivåer för kol, naturgas och el samt höjda miniminivåer för oljor. De fastlagda nivåerna är dock låga och Sverige bör verka för höjda minimiskattenivåer på fossila bränslen. Energiskattedirektivet ger medlemsstaterna möjlighet att beskatta bränsle för yrkesmässigt flyg och sjöfart nationellt och via bilaterala avtal mellan medlemsstater inom EU. Sverige bör undersöka möjligheterna att införa en sådan beskattning. Om det är möjligt att införa någon form av beskattning av flyg- och sjöfartsbränslen och om detta kan leda till minskad miljöpåverkan bör införandet av en sådan skatt kunna övervägas. Sverige bör i detta sammanhang verka för att EU internationellt driver att särskilda åtgärder vidtas för att minska utsläpp av växthusgaser från luftfarten och sjöfarten, såsom anges i det sjätte miljöhandlingsprogrammet.

Skatteutskottet har tidigare anfört i samband med riksdagens behandling av skrivelsen Europeiska konventet om EU:s framtid (2003/04:SkU2y) att en förutsättning för att riksdag och regering skall kunna driva en effektiv ekonomisk politik är att en oinskränkt rådighet över beslut som rör skatter finns kvar på den nationella nivån. Skatteutskottet konstaterade vidare att de utgångspunkter för arbetet i regeringskonferensen beträffande skattefrågor som redovisas i skrivelsen kan förväntas få stöd av en stor majoritet av riksdagens ledamöter. Mot denna bakgrund fanns inte någon erinran mot regeringens utgångspunkt beträffande skattefrågor i de fortsatta förhandlingarna, d.v.s. att hålla fast vid kravet på enhällighet när EU skall besluta i skattefrågor. Det sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet delade skatteutskottets uppfattning (bet. 2003/04:KUU1 s. 121).

Utskottet gör inte något annat ställningstagande i detta sammanhang.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2002/03:U324 (mp) yrkande 17, 2002/03:U326 (c) yrkande 10, 2002/03:MJ428 (c) yrkande 50 samt 2003/04:U18 (kd) yrkandena 4 och 5.

Konsumentpolitik

Skrivelsen

Ett flertal viktiga förslag har presenterats på det konsumentpolitiska området under 2003 och arbetet har varit förhållandevis intensivt. Sedan en tid behandlas konsumentfrågorna i två rådskonstellationer: Konkurrenskraftsrådet, dvs. inre marknad, industri och forskning, och EPSCO-rådet, dvs. sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor. Två av konsumentministrarnas rådsmöten år 2003 ägde rum i den förra rådskonstellationen (19 maj och 10 november) och ett i den senare (1 december). Avseende 2004 har ordförandeskapet meddelat att samtliga konsumentfrågor skall behandlas i Konkurrenskraftsrådet.

Motionen

Kristdemokraterna föreslår i kommittémotion 2003/04:U18 (kd) yrkande 7 att Sverige bör verka för en förstärkning av den gemensamma konsumentpolitiken inom Europeiska unionen. Kristdemokraterna vill stärka konsumentskyddet och införa gemensamma minimiregler för bl.a. produktsäkerhet, tvistlösning och handel med finansiella tjänster och e-handel.

Utskottets överväganden

Inom EU har på det konsumenträttsliga området beslutats en rad olika rättsakter, huvudsakligen direktiv, sedan 1980-talet. Direktiven kan delas in i två huvudgrupper; dels horisontella direktiv med allmänna bestämmelser om exempelvis vilseledande reklam och prismärkning, dels vertikala direktiv som

reglerar olika sektorer eller försäljningsmetoder, exempelvis hemförsäljning och avtal om time-share. Vissa av dessa direktiv är utformade som s.k. minimiharmoniseringsdirektiv, vilket innebär att medlemsstaterna är oförhindrade att behålla eller införa regler till konsumenternas fördel utöver vad direktivet föreskriver, så länge bestämmelserna är förenliga med EG-rätten i övrigt. Andra bestämmelser är utformade som harmoniseringsdirektiv som inte kan frångås av medlemsländerna.

Regeringen överlämnade våren 2002 skrivelsen 2001/02:148 Mål och inriktning för det konsumentpolitiska arbetet inom EU till riksdagen. Skrivelsen behandlades av lagutskottet (bet. 2001/02:LU28).

Vad gäller frågan om den framtida utformningen av den konsumenträttsliga lagstiftningen på EU-nivå anförde regeringen i skrivelse 2001/02:148 att gemensamma regler med hög konsumentskyddsnivå gynnar utvecklingen av en konkurrenskraftig marknad med bredare utbud, större valmöjligheter och ökad prispress. Gemensamma regler gör det dessutom, anfördes det vidare, lättare för konsumenterna att få grepp om sina rättigheter. Att sträva efter gemensamma regler var således angeläget på områden där splittrade nationella regler hindrar utvecklingen av den inre marknaden. Gemensamma regler med hög skyddsnivå blir också viktiga i samband med att den europeiska gemenskapen utvidgas till att omfatta nya länder.

Regeringen drog mot den nu redovisade bakgrunden slutsatsen att Sverige bör verka för att ett gemensamt konsumentskydd kommer till stånd inom den gemensamma marknaden så långt det är möjligt och rimligt. Konsumentskyddet skall, anförde regeringen, vara det bästa möjliga, och inriktningen skall vara att uppnå en marknad som är på konsumenternas villkor i lika hög grad som företagens. Fullt ut harmoniserade regler ansågs dock, enligt skrivelsen, inte alltid vara det mest ändamålsenliga. Frågan om harmoniseringsgrad måste således, på såväl det marknadsrättsliga som det civilrättsliga området, bedömas från fall till fall med hänsyn till det aktuella ämnet för lagstiftning och vad som mest gynnar konsumenternas intressen.

Lagutskottet ställde sig, i det av riksdagen godkända betänkandet 2001/02:LU28, bakom den redovisade inriktningen av regeringens arbete och underströk därvid vikten av att regeringen i kommande lagstiftningsarbeten verkar för att konsumentskyddet blir så starkt som möjligt, oavsett om det är fråga om minimiregler eller harmoniserade regler. Lagutskottet har dock, senast i det av riksdagen godkända betänkandet 2003/04:LU8 (prot. 2003/04:85), avslagit ett motionsyrkande vari förespråkas att Sverige inom EU skall verka för en ökad harmonisering av den konsumenträttsliga lagstiftningen.

Utskottet kan instämma i gjorda ställningstaganden i lagutskottet.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionen väckt är besvarade och avstyrker därmed motion *2003/04:U18 (kd) yrkande 7*.

Rättsliga och inrikes frågor: människohandel och narkotikafrågor

Skrivelsen

Människohandel, sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi

Den 22 december antogs inom EU ett rambeslut om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi. I rambeslutet återfinns bl.a. bestämmelser om vad som skall vara straffbart sexuellt utnyttjande av barn och straffbara förfaranden med barnpornografi, samt vilka straffrättsliga påföljder som dessa gärningar skall kunna leda till. Regeringen föreslog i en proposition den 25 september 2003 att riksdagen skulle godkänna rambeslutet om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi (prop. 2003/04:12), vilket skedde den 16 december 2003 (bet. 2003/04:JuU9, rskr. 2003/04:108).

Människosmuggling

Vid rådsmötet den 28 november 2002 antogs ett direktiv (2002/90/EG) och ett rambeslut (2002/946/RIF) i syfte att förstärka kampen mot olaglig invandring och människosmuggling. Avsikten med direktivet och rambeslutet är att vidareutveckla Schengen-regelverket och att fastställa effektiva straffrättsliga påföljder för människosmuggling. Direktivet anger vilka handlingar som skall vara förbjudna medan rambeslutet innehåller bestämmelser om vilka påföljder som skall kunna dömas ut. Dessutom innehåller rambeslutet bestämmelser om domsrätt, utlämning och åtal.

Narkotika

Under våren behandlades ett förslag till handlingsplan för minskning av tillgång och efterfrågan på narkotika (8926/2/03). I de delar som avser minskning av tillgången tas frågor som rör insamling, analys och utvärdering av underrättelser upp tillsammans med frågor om utbildning, vinning av narkotikahandel samt bästa metoder för bekämpning av narkotikahandel. Genomförandet skall kontinuerligt följas upp i den horisontella narkotikagruppen. Aktiviteter som nu genomförs rör bl.a. kriminaltekniska analyser av narkotikabeslag. När det gäller handlingsplanen mot syntetisk narkotika som slutbehandlades under det danska ordförandeskapet har bl.a. Europol genomfört aktiviteter som rör distributionsnäten för syntetisk narkotika.

Under hösten 2003 färdigbehandlades en resolution om placering av narkotikasambandsmän i Albanien och en resolution om utbildning för tjänstemän i rättsvårdande, narkotikarelaterade yrken (11051/6/03 och 11052/4/03).

På narkotikaområdet har under slutet av året också inletts ett arbete med den framtida strategin och en handlingsplan för 2005–2010. Detta arbete

kommer att fortsätta under 2004 tillsammans med den slutliga utvärderingen av nu gällande handlingsplan 2000–2004.

Motionerna

Människohandel och narkotikaproblem aktualiseras i några motioner.

I motionerna 2003/04:U339 (kd) yrkande 2 och 2003/04:U18 (kd) yrkande 8, föreslås satsningar inom EU för att stoppa människosmuggling via de nya medlemsländerna. Sverige bör verka för att EU högprioriterar kampen mot människosmugglingen och ger tullen och Europol ökade resurser och befogenheter att agera mot könshandeln. Enligt kommittémotion 2003/04:U339 (kd) yrkande 1 måste EU i sitt samarbete med de nya medlemsländerna prioritera ett fungerande yttre gränsskydd och korruptionsbekämpning. Kristdemokraterna anser vidare, i kommittémotion 2003/04:U18 (kd) yrkande 9, att Sverige bör motverka alla tendenser till drogliberalisering inom EU. Kristdemokraterna vill att Sverige agerar vakthund och försöker blockera all sådan liberalisering.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar inledningsvis att arbetet mot människohandel var en av de högst prioriterade frågorna för regeringen under Sveriges ordförandeskap i rådet under det första halvåret 2001. Under år 2002 antogs ett rambeslut om bekämpande av människohandel, med minimikrav på medlemsstaternas straffrättsliga lagstiftning. Riksdagen godkände rambeslutet den 24 april 2002 genom justitieutskottets betänkande 2001/02:JuU28 (rskr. 2001/02:219). Rambeslutet antogs därefter av rådet den 19 juli 2002 (rambeslut 2002/629/RIF). Rambeslutet omfattar människohandel för dels arbetskrafts-exploatering, dels sexuell exploatering. Det behandlar bl.a. definitioner av straffbar människohandel, lägsta maximistraff och vad som skall anses utgöra försvårande omständigheter, ansvar och påföljder för juridiska personer, jurisdiktion och brottsoffer. Vidare bör framhållas att EU:s medlemsstater före den 1 augusti 2004 skall ha vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att följa rambeslutet. Regeringens proposition 2003/04:111 Ett utvidgat straffansvar för människohandel innehåller förslag till bl.a. lagändringar som krävs för att Sverige skall uppfylla åtagandena i rambeslutet. Propositionen behandlas för närvarande av justitieutskottet, som den 11 maj planerar att justera betänkande 2003/04:JuU20. De föreslagna lagändringarna är tänkta att träda i kraft den 1 juli 2004.

I november 2003 överlämnades proposition 2003/04:35 Människosmuggling och tidsbegränsat uppehållstillstånd för målsägande och vittnen, m.m. till riksdagen. I propositionen föreslogs att vissa straffbestämmelser i utlänningslagen (1989:529) skärps för att uppfylla kraven i direktivet och rambeslutet. Bland annat föreslogs att maximistraffet för grovt brott när det gäller människosmuggling skall skärpas till sex års fängelse. Propositionen har behandlats i det av riksdagen godkända betänkande 2003/04:Sfu6.

Utskottet anser att det inom samhället finns ett starkt stöd för satsningar på bekämpning av såväl narkotika som narkotikaliberala idéer. I dessa satsningar ingår bl.a. det av riksdagen godkända förslaget till en nationell narkotikahandlingsplan (prop. 2001/02:91, bet. 2001/02:SoU15, samt yttr. 2001/02:JuU5y) och justitieutskottets och socialutskottets beslutade samarbete under innevarande valperiod om narkotikafrågorna (se bet. 2002/03:JuU13). En av huvudpunkterna i den nationella narkotikahandlingsplanen är internationellt samarbete. Enligt utskottets mening bör det framhållas att svenskt agerande i dag utgår ifrån den restriktiva narkotikapolitik som kommer till uttryck i FN:s narkotikakonventioner och som också är basen för den svenska narkotikapolitiken. Sverige har genom en konsekvent hållning, också inom Europeiska unionen, närmast blivit en symbol för denna restriktiva politik och stor tyngd läggs vid svenska synpunkter.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2003/04:U18 (kd) yrkande 8 och 9 samt 2003/04:U339 (kd) yrkandena 1 och 2.

Skrivelsens inriktning och omfattning

Skrivelsen

Enligt 10 kap. 1 § riksdagsordningen skall regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen samt varje år till riksdagen lämna en skrivelse med berättelse över verksamheten i Europeiska unionen. Skrivelse 2003/04:60 Berättelse om verksamheten inom Europeiska unionen under 2003 behandlar samtliga samsamarbetsområden inom EU, varav kan nämnas EU:s övergripande utveckling, den ekonomiska och sociala samarbetet, unionens förbindelser med omvärlden, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet välkomnar den genomarbetade redovisningen av skilda områden i regeringens skrivelse. Som utskottet anfört tidigare fyller redovisningen både ett uppföljande syfte och ett framåtblickande syfte (yttr. 1999/2000:FiU3y, 2001/02:FiU7y). Dels kan riksdagen följa upp regeringens agerande under det gångna året, dels kan riksdagen i sitt löpande arbete med EU-frågor utnyttja skrivelsen för de många frågor i skrivelsen som kommer att vara aktuella också under kommande år.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden menar att skrivelsens utformning och innehåll har utvecklats väsentligt över tid och att den utgör en mycket värdefull översikt över EU:s hela verksamhet. Den utgör också en bekräftelse på att regeringen har fullgjort sin informations- och samrådsskyldighet visavi riksdagen. Alla viktiga sakfrågor som tas upp i skrivelsen har behandlats av EU-nämnden. Många frågor som behandlas i skrivelsen är också aktuella under flera år framöver vilket medför att skrivelsen är ett viktigt verktyg i riksdagens löpande arbete med EU-frågorna.

I likhet med förra årets skrivelse har vissa bilagor som fanns i tidigare skrivelser ersatts av en lista över Internetadresser. Liksom tidigare anser nämnden att detta till största delen är motiverat. En mängd information kan nu återfinnas på Internet. På GUSP-området och på området för rättsliga och inrikes frågor går det att via Internet hitta förteckningar över antagna beslut. På gemenskapspolitikens område konstaterade nämnden dock förra året att det krävs att en sökfunktion utnyttjas och ansåg att – på samma sätt som i tidigare skrivelser – en bilaga över viktigare förordningar, direktiv och beslut (dvs. bindande rättsakter) antagna under verksamhetsåret, liksom uppgift om grönböcker och vitböcker beslutade av kommissionen under året, borde finnas i skrivelsen. I den nu aktuella skrivelsen finns dock inga sådana uppgifter. Ett alternativ till sådana bilagor kan vara att i stället hänvisa till Europeiska

kommissionens årliga allmänna rapport om EU:s verksamhet som kommissionen i enlighet med artikel 212 i EG-fördraget offentliggör varje år senast en månad före öppnandet av Europaparlamentets session. I denna allmänna rapport – som finns tillgänglig på Internet – finns uppgifter om beslut inom ramen för GUSP och tabeller med uppgifter om rättsakter och internationella avtal. Likaså finns uppgifter om grön- och vitböcker utgivna under verksamhetsåret.

EU-nämnden konstaterade i samband med förra årets skrivelse att det vore värdefullt om uppgifter om hur Sverige röstat i rådet redovisades inte bara i den löpande texten utan också samlat på ett ställe i skrivelsen så att riksdagen kan få en komplett och översiktlig bild av hur regeringen har agerat i EU i detta avseende. Någon sådan redovisning kan dock inte återfinnas i årets skrivelse. Det vore således värdefullt om nästa års skrivelse innehåller en samlad redovisning för de fall i rådet där Sverige röstat nej eller avstått från att rösta.

EU-nämnden har tidigare framhållit att det i skrivelsen bör redovisas i vilka fall som regeringen har mottagit yttrande från fackutskott till EU-nämnden och hur regeringen agerat eller avser att agera med anledning av ett sådant yttrande. Under år 2003 erhöll EU-nämnden ett sådant yttrande från trafikutskottet (2002/03:TU6y) angående förslag om inrättande av en europeisk nät- och informationssäkerhetsbyrå. EU-nämnden, som vid flera tillfällen behandlat detta ärende, beslöt den 3 juni 2003 att ansluta sig till yttrandet och överlämna det till regeringen för beaktande i den fortsatta processen beträffande förslaget. EU-nämnden behandlade också ärendet vid ytterligare tillfällen inför slutförhandlingarna. I skrivelsen nämns inte att regeringen har mottagit yttrandet.

Utskottets överväganden

Utskottet noterar de uttalanden som EU-nämnden gör angående skrivelsens inriktning och omfattning. Utrikesutskottet kan, vilket också framförts i bet. 2002/03:UU10, instämma i vissa av de påpekanden som görs, t.ex. att regeringens agerande i vissa fall kunde beskrivas mer utförligt. Samtidigt vill dock utskottet betona att skrivelsen har ett gediget omfång, täcker många frågor och ger en god bild av EU-samarbetet. Utökade krav på redovisning i skrivelsen måste enligt utrikesutskottets mening vägas mot önskemålet att skrivelsen inte blir alltför omfattande och att den måste kunna framställas med en rimlig arbetsinsats.

Skrivelsen innebär en värdefull återrapportering av verksamheten inom EU under året som varit. Av stort värde för riksdagen är också de återrapporter som, enligt tillkännagivanden till regeringen och förarbetena till riksdagsordningens 10 kap. 1 §, skall inges till riksdagen efter varje ministerrådsmöte (Riksdagskommitténs huvudbetänkande 2000/01:RS1, s. 140 och bet. 2000/01:KU23). Under 2003 har det emellanåt brustit i rutinerna för dessa återrapporter, som därvidlag inkommit med betydande tidsfördröjning till

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap. SKRIVELSENS INRIKTNING OCH OMFATTNING

riksdagen. Utskottet menar att det försvårar för riksdagen att på ett meningsfullt sätt både följa och följa upp verksamheten inom EU och finner detta förhållande oacceptabelt.

Med vad utskottet anfört i detta betänkande föreslår utskottet att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2003/04:60 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2003 till handlingarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Ekonomiskt samarbete och ekonomisk politik (punkt 3)

av Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Carl B Hamilton (fp), Agne Hansson (c), Ewa Björling (m), Birgitta Ohlsson (fp) och Mats Odell (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:U18 yrkandena 6 och 12 samt 2003/04:U19 yrkande 3.

Ställningstagande

Den viktigaste uppgiften för den ekonomiska politiken är att få fart på svensk ekonomi och uppnå en högre långsiktig tillväxt. Det är också nödvändigt att förstärka incitamenten att arbeta om vi långsiktigt skall klara den sociala tryggheten.

Den politik som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet för leder dock Sverige in på fel väg. De s.k. tillväxtsamtalen har uppenbarligen inte påverkat politikens inriktning. Den statliga budgeten går med underskott och Socialdemokraterna och dess stödpartier hankar sig fram genom att skjuta viktiga beslut på framtiden. Regeringen borde ägna mer energi åt att ta fasta på rekommendationerna från EU om reformeringen av skatte- och bidragssystemen i stället för att skryta över att Sverige ligger före vissa andra EU-länder avseende några nyckeltal i Lissabonprocessen.

Den svenska uthålliga tillväxtpotentialen måste förbättras. Skattetrycket ligger omkring 10 procentenheter över det europeiska genomsnittet och försvagar incitamenten till företagande, arbete och utbildning. Ett ogynnsamt företagsklimat håller tillbaka nyföretagandet och försvårar inte minst för små och medelstora företag. Arbetskraftsbristen är stor på vissa områden samtidigt som närmare 20 % av den arbetsföra befolkningen är arbetslös, i åtgärder, förtidspensionerad eller sjukskriven. Diskriminering och otillräcklig integration försvårar och hindrar många nya svenskars inträde på arbetsmarknaden.

Egendomsskattekommitténs förslag om sänkning av grundavdraget bör avvisas. Det är typiskt att Socialdemokraterna inte kan tänka sig att sänka tillväxthindrande skatter utan att höja andra skatter som skadar tillväxten.

Utgången av folkomröstningen om införande av euron innebär att den penningpolitiska regimen blir oförändrad med ett inflationsmål och flytande växelkurs. Inget i det rådande ramverket förändras.

Finanspolitiken kan därmed i huvudsak ägnas åt struktur- och fördelningspolitiska frågor. Huvuduppgiften är att finansiera det som det är angeläget att det offentliga svarar för. Det behöver långt ifrån alltid handla om utförande i offentlig regi, avgörande är den offentliga finansieringen. De grundläggande uppgifter som det offentliga skall svara för är de genuint kollektiva varorna och tjänsterna som rättsväsende, försvar, grundforskning och infrastruktur. Dessutom har det offentliga ansvaret för att alla människor i vårt land får en god vård, omsorg och utbildning. Verksamheterna bör utföras av en mångfald av huvudmän.

Vad som anförts här bör med delvis bifall till de aktuella motionerna ges regeringen till känna. Förslaget lämnas med anledning av motionerna 2003/04:U18 yrkandena 6 och 12 och 2003/04:U19 yrkande 3.

2. Konventet och regeringskonferensen (punkt 4)

av Alice Åström (v) och Lotta N Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:K288 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fi289 yrkande 1, 2002/03:U324 yrkandena 3–5 samt avslår motionerna 2002/03:K206, 2002/03:K238 yrkandena 1–3, 2002/03:U323 yrkande 17, 2002/03:U326 yrkandena 13, 14, 17, 19, 20 och 23, 2003/04:K209, 2003/04:U18 yrkande 1, 2003/04:U19 yrkande 4 samt 2003/04:U211 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det är tydligt att alltför många moment leder EU:s utveckling i riktning mot överstatlighet. Vi anser att denna utveckling bör motverkas och att maktrelationerna mellan EU:s institutioner och Sveriges riksdag därför bör belysas i en utredning, exempelvis i den författningsutredning som för närvarande diskuteras mellan partierna. Sveriges ambition borde vara att kraftigt verka för att omvandla EU till att i högre grad vara ett mellanstatligt samarbete.

Våra partiers syn på de frågor som regleras i konventets förslag till nytt konstitutionellt fördrag framfördes hösten 2003 i samband med behandlingen i sammansatta konstitutions- och utrikesutskottets betänkande 2003/04:KUU1. Vi hänvisar, såvitt avser de i motionerna 2002/03:K288 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fi289 yrkande 1 samt 2002/03:U324 yrkande 3–5 här behandlade yrkandena, till vad Vänsterpartiet respektive Miljöpartiet i de aktuella frågorna anför i reservationer till det betänkandet.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motionerna 2002/03:K288 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fi289 yrkande 1 samt 2002/03:U324 yrkande 3–5.

3. Konventet och regeringskonferensen (punkt 4)

av Agne Hansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:U326 yrkandena 13, 14, 17, 19, 20 och 23 och 2002/03:K238 yrkandena 1–3 samt avslår motionerna 2002/03:K206, 2002/03:K288 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fi289 yrkande 1, 2002/03:U323 yrkande 17, 2002/03:U324 yrkandena 3–5, 2003/04:K209, 2003/04:U18 yrkande 1, 2003/04:U19 yrkande 4 samt 2003/04:U211 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Centerpartiets samlade syn på de frågor som regleras i konventets förslag till nytt konstitutionellt fördrag framfördes hösten 2003 i en partimotion som behandlades i sammansatta konstitutions- och utrikesutskottets betänkande 2003/04:KUU1. Jag hänvisar, såvitt avser de i motionerna 2002/03:U326 (c) och 2002/03:K238 (c) här behandlade yrkandena, till vad Centerpartiet i de aktuella frågorna anfört i reservationer till det betänkandet.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U326 yrkandena 13, 14, 17, 19, 20 och 23 samt 2002/03:K238 yrkandena 1–3.

4. Folkomröstning (punkt 5)

av Alice Åström (v) och Lotta N Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:U324 yrkande 1.

Ställningstagande

Sedan Sverige blev medlem i EU 1995 har unionen förändrats på många punkter, inte minst genom de nya fördrag som antagits. Vi anser att det vid varje nytt fördrag, även kallat EU:s grundlag, som föreslås skall genomföras en nationell folkomröstning i Sverige. Det måste anses ligga i allas intresse att kunskapen om EU är på en hög nivå och att medborgarna känner till vem som

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

bestämmer vad. Detta är särskilt viktigt vid de tillfällen då riksdag och regering har för avsikt att överföra maktbefogenheter från riksdagen till EU. Vi anser därför att det borde vara självklart att alla nya fördrag som innebär att mera makt förs över från Sveriges riksdag till EU:s institutioner bör underställas medborgarna i en folkomröstning.

Alltfler länder i Europeiska unionen ansluter sig till uppfattningen att en folkomröstning skall genomföras när ett förslag om ett nytt fördrag har kunnat framförhandlas i en regeringskonferens bestående av EU:s medlemsstater. Nu senast var det den socialdemokratiska regeringen i Storbritannien som föreslog en folkomröstning och därmed betonade vikten av att ställa ett förslag till nytt fördrag inför folkets prövning.

En folkomröstning om det snart färdigförhandlade förslaget till konstitutionellt fördrag för EU bör således vara en självklarhet.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U324 yrkande 1.

5. Europeiska unionens förbindelser med omvärlden (punkt 6)

av Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Carl B Hamilton (fp), Ewa Björling (m) och Birgitta Ohlsson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:K419 yrkande 8, 2003/04:U19 yrkandena 5, och 10, 2003/04: U282 yrkande 21 och 2003/04:U329 yrkande 4 samt avslår motionerna 2002/03:U206 yrkandena 1–3 och 5, 2002/03:U228 yrkande 4, 2002/03:U245 yrkande 3, 2002/03:U277 yrkande 2, 2002/03:U280 yrkandena 2, 3, 8, 9, 11, 13 och 14, 2002/03:U299 yrkandena 4–7, 2002/03:U326 yrkande 3, 2002/03:Fö261 yrkande 6, 2003/04:U14 yrkande 10, 2003/04:U17 yrkande 7, 2003/04:U18 yrkande 3, 2003/04:U19 yrkande 8, 2003/04:U203 yrkandena 3, 5, 12 och 13, 2003/04:U208 yrkandena 2–5, 2003/04:U211 yrkande 4, 2003/04:U256 yrkande 3, 2003/04:U259 yrkande 6, 2003/04: U282 yrkande 4, 2003/04:U289 yrkande 3, 2003/04:U292 yrkandena 1, 3 och 4, 2003/04:U325 yrkande 3, 2003/04:U329 yrkande 4, 2003/04:U340 yrkande 1, 2003/04:U342 yrkande 1, 2003/04:U348 yrkande 30, 2003/04:U350 yrkandena 6 och 7 samt 2003/04:Fö242 yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Ett problem är att GUSP i dag leds från två olika institutioner, dels från ministerrådet genom den höge representanten, dels från kommissionen genom den ansvarige kommissionären för utrikespolitiken. Därför välkomnar vi konventets förslag om att man skall slå ihop dessa delar till en, för att på så

vis effektivisera arbetet och tydliggöra att EU talar med en och samma röst i frågor som rör den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Arbetet med GUSP måste drivas framåt med kraft och beslutsamhet.

Inom ramen för en övergripande strategi finns det gott om utrymme för nya initiativ för specifika frågor. EU-institutionerna bör t.ex. upprepa att individen är det centrala i all verksamhet för de mänskliga rättigheterna, och de bör fortsätta att uppmärksamma fall där enskilda personer förföljs. Sverige bör verka för en tydligare och mer sammanhållen strategi för EU:s arbete med mänskliga rättigheter i världen.

Krigen i f.d. Jugoslavien avslöjade tydligt frånvaron av verkningfulla instrument för att hantera kriser med militära inslag i Europa. Det blev startskottet för både den mer gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och en europeisk, EU-ledd, krishanteringsförmåga. Europa kommer genom bl.a. det nya fördraget i högre grad att samla sig till åtgärder av såväl civil som militär karaktär för att hantera kriser och konflikter i vårt närområde. Däremot är det viktigt att se att denna utveckling av en europeisk krishanteringsförmåga sker – och även fortsättningsvis bör ske – i nära samarbete med USA inom det transatlantiska samarbetet. Varje försök att se dessa ansträngningar som ett sätt för Europa att konkurrera med USA bör motverkas.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motionerna 2003/04:K419 yrkande 8, 2003/04:U19 yrkandena 5 och 10, 2003/04:U282 yrkande 21 och 2003/04:U329 yrkande 4.

6. Europeiska unionens förbindelser med omvärlden (punkt 6)

av Alice Åström (v) och Lotta N Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U299 yrkandena 4–7 samt avslår motionerna 2002/03:U206 yrkandena 1–3 och 5, 2002/03:U228 yrkande 4, 2002/03:U245 yrkande 3, 2002/03:U277 yrkande 2, 2002/03:U280 yrkandena 2, 3, 8, 9, 11, 13 och 14, 2002/03:U326 yrkande 3, 2002/03:Fö261 yrkande 6, 2003/04:K419 yrkande 8, 2003/04:U14 yrkande 10, 2003/04:U17 yrkande 7, 2003/04:U18 yrkande 3, 2003/04:U19 yrkandena 5, 8 och 10, 2003/04:U203 yrkandena 3, 5, 12 och 13, 2003/04:U208 yrkandena 2–5, 2003/04:U211 yrkande 4, 2003/04:U256 yrkande 3, 2003/04:U259 yrkande 6, 2003/04:U282 yrkandena 4 och 21, 2003/04:U289 yrkande 3, 2003/04:U292 yrkandena 1, 3 och 4, 2003/04:U325 yrkande 3, 2003/04:U329 yrkande 4, 2003/04:U340 yrkande 1, 2003/04:U342 yrkande 1, 2003/04:U348 yrkande 30, 2003/04:U350 yrkandena 6 och 7 samt 2003/04:Fö242 yrkandena 1 och 3.

I dagsläget är EU:s säkerhets- och försvarspolitik (ESFP) begränsad till kris- hantering. Det har emellertid funnits anledning att tvivla på om EU:s rege- ringar verkligen kommer att stå fast vid denna begränsning, eftersom vi har sett att debatten om ett tätare försvarssamarbete har fortskridit i ett flertal EU- länder.

Med anledning av terrordåden i USA i september 2001 och i Spanien i mars 2004, har diskussionen om användandet av ESFP för terrorismbekämpning intensifierats kraftigt. Man har talat om att EU-länderna ”efter vars och ens förmåga” skall vara beredda att stödja en militär motattack och länderna har enats om att agera i den anda som anges i det som kallas solidaritetsklausulen i förslaget till ny konstitution för EU. En sådan utvidgning av ESFP innebär ett steg in i en suddig gråzon mellan krishantering och kollektivt försvar. Detta är oförenligt med den svenska alliansfriheten.

Självklart skall EU engagera sig mot terrorismen, med detta bör inte göras genom att utöka EU:s militära mandat. EU bör i stället öka satsningarna på att förebygga väpnade konflikter, främja demokratisk utveckling och bekämpa fattigdom. FN är och bör förbli den viktigaste säkerhetsorganisationen. Rege- ringen skall därför stoppa alla förslag om att utvidga mandatet för EU:s krishanteringsstyrka till att omfatta terrorismbekämpning och kollektivt för- svar i den nya EU-konstitutionen. I konstitutionsförhandlingarna skall rege- ringen vara tydlig med att förhindra alla beslut som kan tänkas leda till att Sverige måste ge ifrån sig makt på det utrikes-, säkerhets- och försvarspoli- tiska området, då detta är oförenligt med den svenska alliansfriheten.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U299 yrkandena 4–7.

7. Europeiska unionens förbindelser med omvärlden (punkt 6)

av Agne Hansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i re- servationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U326 yrkande 3 och 2003/04:U203 yrkandena 3, 5, 12 och 13 samt avslår motionerna 2002/03:U206 yrkandena 1–3 och 5, 2002/03:U228 yrkande 4, 2002/03:U245 yrkande 3, 2002/03:U277 yrkande 2, 2002/03:U280 yrkandena 2, 3, 8, 9, 11, 13 och 14, 2002/03:U299 yrkandena 4–7, 2002/03:Fö261 yrkande 6, 2003/04:K419 yrkande 8, 2003/04:U14 yrkande 10, 2003/04:U17 yrkande 7, 2003/04:U18 yrkande 3, 2003/04:U19 yrkandena 5, 8 och 10, 2003/04:U208 yrkandena 2–5, 2003/04:U211 yrkande 4, 2003/04:U256 yrkande 3, 2003/04:U259 yrkande 6, 2003/04: U282 yrkandena 4 och 21, 2003/04:U289 yrkande 3, 2003/04:U292 yrkandena 1, 3 och 4, 2003/04:U325 yrkande 3,

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.
2003/04:U329 yrkande 4, 2003/04:U340 yrkande 1, 2003/04:U342 yrkande 1,
2003/04:U348 yrkande 30, 2003/04:U350 yrkandena 6 och 7 samt
2003/04:Fö242 yrkande 1 och 3.

Ställningstagande

Stabilitet och säkerhet är utan tvivel en fråga som för tillfället står högt på alla dagordningar. Därför är detta en fråga som bör prioriteras. EU:s utrikes- och säkerhetspolitiska arbete skall stärkas och utvecklas för att möta de nya hot som vi såg exempel på i USA 2001. Det finns skäl att ha en mer samordnad EU-policy inom det konfliktförebyggande området. Samtliga de instrument för konfliktförebyggande samt civil och militär krishantering som EU och dess medlemsstater förfogar över skall utnyttjas så effektivt som möjligt.

Skillnaden i utveckling är dock stor mellan olika länder. Förändringarna är snabba och innebär stora omställningsproblem som ibland leder till våldsamma konfrontationer när olösta konflikter kommer upp till ytan. Över hela världen står samhällen inför bördan av befolkningsökning, strukturella förändringar i världsekonomin, migration till städer, ökande miljöproblem och snabba sociala förändringar. Samhällen som har institutioner, regler och normer för hur konflikter skall hanteras, liksom väletablerade styrelseskick, är generellt sett bättre på att anpassa sig till förändringar. Samhällen med svagare styrelseskick och obetydlig konsensus om värden eller traditioner kommer mer sannolikt inte att klara av förändringen.

När gamla samhällsstrukturer förändras kan demokratier och en demokratiseringsprocess hotas och få bakslag. När väpnade konflikter drabbar befolkningen blir instabiliteten stor och demokratin kan sättas ur spel. Konfliktförebyggande åtgärder och en fredlig utveckling är en förutsättning för att demokratin och demokratiseringen inte skall sättas ur spel.

Det finns ett behov av att förstärka förmågan till konfliktförebyggande arbete. EU har goda traditioner av preventiv diplomati. Genom denna tradition kan EU balansera USA i konflikthantering. EU skall inte ersätta USA. Båda behövs för utvecklingen mot en säkrare och tryggare värld. För att unionen skall kunna utveckla konflikt- och krishantering bör EU:s ministerråd ha ett permanent sekretariat som självständigt kan analysera kriser och händelser i världen och komma med förslag till åtgärder. EU bör framgent satsa än mer på det preventiva konflikthanteringsarbetet, såväl inom unionens gränser som utanför.

En krishanteringsinsats måste ovillkorligen kännetecknas av två ting, nämligen effektivitet och samstämmighet. Unionen bör snabbt kunna mobilisera sin militära resurs i samband med krishantering. Den kan inte begränsa sig till uttalanden om operativ kapacitet eller styrkekataloger. Den bör kunna fatta beslut snabbt och effektivt. Det handlar om att utrusta unionen med nödvändiga instrument för att försvara sina mål och värderingar och bidra till fred och stabilitet i världen i enlighet med principerna i FN-stadgan och folkrätten.

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

En uppgift som behöver diskuteras och lösas är det gemensamma behovet av logistisk kapacitet i krishanteringsarbetet.

Det finns ett generellt behov av att öka samordning, samverkan och samarbete mellan såväl olika aktörer som mellan olika typer av verksamheter inom området för konflikthantering, både nationellt som internationellt. På det internationella planet måste ett fördjupat samarbete mellan EU, OSSE och FN fås till stånd. Detta för att undvika duplicering av verksamheten och för att främja samordning och erfarenhetsutbyte.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U326 yrkande 3 samt 2003/04:U203 yrkandena 3, 5, 12 och 13.

8. Ökade internationella åtaganden och svenska försvarsmakten (punkt 7)

av Gunilla Carlsson i Tyresö (m) och Ewa Björling (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:U256 yrkande 4.

Ställningstagande

Internationellt samarbete kommer att vara av grundläggande betydelse för svensk säkerhet under 2000-talet. De hot Sverige kan stå inför i framtiden kan inte bemötas på egen hand, utan måste avvärjas i gemenskap med andra fria och demokratiska nationer. Ett nära samarbete mellan Europa och USA utgör här den bästa fredsgarantin.

Efterfrågan från världssamfundet på svenskt deltagande i internationella insatser kommer sannolikt att öka. Samtidigt måste Europa ta ett ökat ansvar för sin egen säkerhet. Det ligger i svenskt intresse att erbjuda såväl militära som civila resurser för att därmed med kraft och fullt ut bidra till fred och säkerhet i Europas närområde och omvärlden. Den nationella försvarsförmågan och den internationella förmågan bör utvecklas hand i hand. Dessa är varandras förutsättningar.

Det är mot denna bakgrund som vi moderater formulerar våra krav på förnyelsen av det svenska försvaret. Det svenska försvarets möjligheter att verka i olika situationer skall vara reell. Nödvändiga ambitioner kräver höjda anslag.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan anförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2003/04:U256 yrkande 4.

9. EU:s bilaterala relationer (punkt 8)

av Alice Åström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U231 yrkande 9 samt avslår motionerna 2002/03:U281 yrkande 7, 2002/03:U295 yrkande 4, 2002/03:U322 yrkande 14, 2003/04:U248 yrkande 3 samt 2003/04:U339 yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

När Israel hållit inne med skattemedel, som man inkasserat på palestiniernas vägnar och som skulle överförts till palestinierna, har EU gått emellan och betalt motsvarande belopp. EU har dock avstått från att kräva Israel på motsvarande summa. Sverige borde under sin ordförandetid i EU första halvåret 2001 ha verkat för att EU inkrävde dessa pengar från Israel. Sverige bör i EU fortsättningsvis verka för att EU inkräver denna skuld från Israel, då det knappast varit EU:s mening att ge Israel ekonomiskt bistånd.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U231 yrkande 9.

10. Wider Europe (punkt 9)

av Gunilla Carlsson i Tyresö (m) och Ewa Björling (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:U249 yrkande 3 samt avslår motionerna 2003/04:U14 yrkande 5, 2003/04:U19 yrkandena 2 och 7, 2003/04:U220 yrkandena 7 och 8, 2003/04:U249 yrkande 2, 2003/04:U329 yrkande 6 samt 2003/04:U342 yrkande 2.

Ställningstagande

Sverige och EU skall föra en aktiv politik gentemot Ryssland. Det ligger i Sveriges intresse att bistå Ryssland att bygga de strukturer som krävs för att utveckla en stark demokrati med grund i rättsstatsprincipen, respekt för mänskliga rättigheter och en väl fungerande marknadsekonomi där individen har full frihet.

Det är angeläget att inte bygga upp nya skiljelinjer i Europa. Sverige bör därför driva att EU skall sträva efter visumfrihet med Ryssland. Det finns farhågor att visumfrihet skulle medföra ökad risk för kriminalitet med ur-

sprung i Ryssland. Erfarenheter pekar på att den organiserade brottsligheten som utgör ett allvarligt problem i Ryssland inte stoppas av krav på visum. Visumkravet är däremot ett problem för normala ryssar som dels måste betala ett för den egna hushållsekonomin ansevärt belopp, dels ansöka om visum i en storstad där det finns ambassad eller konsulat.

När EU nu utvecklar en mer sammanhängande Rysslandsstrategi har Sverige en viktig roll att spela. Det hade underlättat vår möjlighet att påverka och ta ledarskap om Sveriges egen Rysslandsstrategi tidigare kunnat vara klar och också förankrad i den svenska riksdagen.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan anförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2003/04:U249 yrkande 3.

11. Wider Europe (punkt 9)

av Carl B Hamilton (fp) och Birgitta Ohlsson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:U329 yrkande 6 samt avslår motionerna 2003/04:U14 yrkande 5, 2003/04:U19 yrkandena 2 och 7, 2003/04:U220 yrkandena 7 och 8, 2003/04:U249 yrkandena 2 och 3 samt 2003/04:U342 yrkande 2.

Ställningstagande

EU:s politik vad gäller ekonomi och handelspolitik gentemot Ryssland är protektionistisk och präglas för mycket av högtidstalens retoriska flykt till framtiden och har för litet fokus på konkreta åtgärder i närtid. Det gäller framför allt att nedmontera handelshinder av alla slag, inklusive dem för jordbruksprodukter, stål, enklare kemikalier och industrivaror. Som ett led i detta arbete bör EU öka sina ansträngningar att säkra Rysslandsmedlemskap i WTO.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2003/04:U329 yrkande 6.

12. Wider Europe (punkt 9)

av Agne Hansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:U220 yrkandena 7

och 8 samt avslår motionerna 2003/04:U14 yrkande 5, 2003/04:U19 yrkandena 2 och 7, 2003/04:U249 yrkandena 2 och 3, 2003/04:U329 yrkande 6 samt 2003/04:U342 yrkande 2.

Ställningstagande

Europeiska unionen uttryckte på Europeiska rådets möte i december 2002 att unionen vill stärka sina förbindelser med Ukraina, Moldavien och Vitryssland på grundval av en långsiktig strategi för att främja demokratiska och ekonomiska reformer samt hållbar utveckling och handel. Efter Europeiska rådets möte i Thessaloniki beslutade kommissionen om ytterligare steg för att främja sin politik rörande ett ”utvidgat europeiskt grannskap”.

När det gäller länder som Vitryssland, Ukraina och Moldavien kan deras problem lätt bli EU:s. Det är av yttersta vikt att EU tar ett särskilt ansvar för att stärka en demokratisk utveckling i dessa länder. Utvecklingen i framför allt Vitryssland går för närvarande åt helt fel håll både ekonomiskt, demokratiskt och säkerhetsmässigt. Sverige måste genom EU lägga mer tyngd i sitt engagemang för det närområde som finns strax bortom EU:s utvidgade gränser.

Sverige bör inom ramen för sitt arbete i EU uppmärksamma hur samarbetet med dessa länder fortskrider. Framför allt bör frågor som demokratisk utveckling, mänskliga rättigheter, gränsöverskridande brottslighet, jämställdhet och miljö prioriteras i EU:s samarbete med Vitryssland, Ukraina och Moldavien.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2003/04:U220 yrkandena 7 och 8.

13. Irak (punkt 11)

av Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Carl B Hamilton (fp), Ewa Björling (m), Birgitta Ohlsson (fp) och Mats Odell (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:U19 yrkande 9.

Ställningstagande

Utvecklingen i Irak ter sig oviss. Trots det upplever många irakier att de har en större frihet än någonsin tidigare och att de trots dagens osäkra och instabila förhållanden lever ett bättre liv nu än under den tidigare brutala diktaturregimen. Det är viktigt att Sverige och EU politiskt sluter upp med USA, Storbritannien och övriga länder i alliansen i deras ambition att nå en fredlig och demokratisk utveckling i landet.

I samband med maktöverlämnandet vill vi starkt understryka FN:s roll och närvaro.

Det som sker i Irak kommer att få stor betydelse, inte bara för landet självt utan också för Mellanöstern och arabvärlden i stort.

Omvärlden får inte vända det irakiska folket ryggen när förhoppningen om en bättre framtid försiktigt börjar gro och det finns krafter vars mål är att omin- tetgöra en fredlig och demokratisk utveckling.

Vi menar att Sverige och EU bör stödja uppbyggnaden av ett fredligt, stabilt och demokratiskt Irak. Sverige bör överväga att utöka sin närvaro genom att bidra med ytterligare civila insatser för att främja en stabil utveckling i landet.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan anförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2003/04:U19 yr- kande 9.

14. Den gemensamma handelspolitiken (punkt 12, motiveringen)

av Carl B Hamilton (fp) och Birgitta Ohlsson (fp).

Ställningstagande

Under utskottets överväganden om den gemensamma handelspolitiken anser vi att viktiga tillägg i resonemanget kring u-länder och handelspolitik borde ha gjorts.

EU kan ge ett väsentligt stöd till u-ländernas bättre resursutnyttjande och fortsatta tillväxt genom att avveckla sina handelshinder för jordbruksprodukter och livsmedel, men även för arbetskraftsintensivt producerade industrivaror och tjänster (teko, skor, leksaker, elektronik, transporttjänster, m.m.). Det innebär bl.a. nedläggning av delar av jordbruket i bl.a. Västeuropa, inklusive delar av Sverige.

Men utskottet betonar att man inte ensidigt bör fokusera på i-ländernas politik, även om många u-landspolitiker väldigt gärna skulle vilja att vi i EU gjorde det: Möjligheten att häva fattigdomen beror nästan alltid, och i första hand, på ledarna i tredje världen. U-ländernas fattigdom beror inte primärt på omvärlden. Länderna i Asien, Afrika och Latinamerika möter inte radikalt olika omvärldar, och ändå utvecklas de olika. Därför är – förutom en friare ekonomi – demokrati, fri press och respekt för mänskliga rättigheter omistliga inslag för att förbättra de fattigastes levnadsvillkor.

U-länder bör för sin egen utvecklings skull i allmänhet driva en öppen utri- keshandel i WTO-stadgans anda. Det kan kanske låta sympatiskt att u- länderna skall vänta med att ta ned sina skyddstullar och andra handelshinder, och att EU och USA bör ”gå före”.

Men de som står för detta råd riskerar dessvärre att göra u-länderna en ofta allvarlig björntjänst. De människor som i u-länderna förlorar på det egna landets protektionistiska politik är främst de som *inte* får några jobb med högre produktivitet och lönebetalningsförmåga i exportsektorn, liksom de

människor som därför *inte* heller får tillverka och sälja varor och tjänster till dem som hade kunnat få en högre lön. Vidare drabbas de kvinnor som tvingas gå kvar hemma i jordbruket, gifta sig och föda flera barn redan i tonåren i stället för att komma ur en traditionell roll, få en liten egen inkomst och gifta sig senare. Drabbas gör också de människor som inte får chans till utbildning och sjukvård därför att de totala resurserna är mindre än de hade varit med ett bättre resursutnyttjande, bl.a. genom ökad frihandel. Andra människor i u-länderna som förlorar på u-landsprotektionism är alla konsumenter som tvingas hålla till godo med varor av låg eller ojämn kvalitet, och som antingen tvingas helt avstå eller tvingas betala priser över de potentiella importpriserna för sina varor. Det gäller t.ex. livsmedel, kläder och bussar för kollektivtrafik. Orsakssamband och analyskedjor kan följas vidare.

Ytterligare en viktig aspekt av frihandel – inte minst för vanliga människor i u-länder – är att handel och gränsöverskridande kontakter också gynnar importen av kunskap, t.ex. om värderingar av den typ som finns i FN:s stadga om mänskliga fri- och rättigheter.

De människor i u-länder som tjänar på u-landets protektionism är de skyddade, ineffektiva företagen, en eventuell "arbetararistokrati" i dessa anläggningar samt politiker och byråkrater som efter mutor delar ut licenser och tillstånd för att bedriva utrikeshandel. Se t ex på hur det gick till i Marcos Filippinerna eller Suhartos Indonesien!

Alltså: Det är ett olyckligt och kontraproduktivt råd till u-länderna att de bör vänta på EU och USA innan de monterar ned sina egna handelshinder: dels kommer det att ta årtionden innan EU och USA liberaliserat sin utrikeshandel, dels skadar u-ländernas handelshinder u-ländernas fattigare grupper, bromsar uppkomsten av en modern medelklass och gynnar etablerade, privilegierade grupper. Några kanske vilseleds av WTO/GATT:s på balanstänkande och reciprocitet byggda förhandlingsmetod. Metoden har dock inte haft sin utgångspunkt i ett ekonomiskt synsätt eller sociala konsekvensanalyser.

I själva verket har Sverige en mycket viktig uppgift i att företräda de fattiga i u-länderna mot deras egna herrar, snarare än att företräda dessa herrar på den internationella arenan.

U-länderna bör också driva en långsiktigt sund ekonomisk politik i IMF-reglernas och EU:s stabilitetspakts anda. Därigenom kan de förbättra sina möjligheter till ett långsiktigt och stabilt utnyttjande av de egna ekonomiska resurserna. Det behövs också starkare och bättre utformade nationella institutioner i u-länderna (kompetent centralbank, fungerande finansinspektion, självständigt rättssystem, m.m.). Även bistånd kan hjälpa till, förutsatt att det är rätt utformat och försett med rimliga villkor.

På det internationella planet finns framförda en rad förslag om hur man bl.a. kan öka den finansiella stabiliteten genom ett reformerat IMF och en förstärkning av Världshandelsorganisationen (WTO). Om denna typ av förslag genomförs skulle det bl.a. minska riskerna för internationella finansiella kriser och att nya handelshinder reses mot u-ländernas export *och import*. Där-

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

med minskar också risken för situationer som erfarenhetsmässigt slår oerhört hårt mot de fattigas köpkraft, t.ex. lokal hyperinflation i jordbrukspriser.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna om den gemensamma handelspolitiken.

15. Sysselsättning och socialpolitik (punkt 13)

av Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Carl B Hamilton (fp), Ewa Björling (m), Birgitta Ohlsson (fp) och Mats Odell (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:U18 yrkandena 10 och 11.

Ställningstagande

Sverige har en alltför låg sysselsättning och hög arbetslöshet. Över en miljon människor i arbetsför ålder står kvartal efter kvartal utanför arbetsmarknaden på grund av arbetslöshet, sjukskrivning eller förtidspensionering. En allt mindre andel av befolkningen måste försörja inte bara sig själv utan en växande grupp som saknar egen försörjning. Detta är en oacceptabel utveckling såväl ekonomiskt som socialt.

Europeiska rådets rekommendationer 2003 till Sverige gick alla ut på att förstärka och upprätthålla utbudet av arbetskraft och utnyttja potentiella källor till arbetskraft särskilt genom högre deltagande av invandrare, att minska antalet långtidssjukskrivna personer och att reformera skatte- och bidragssystemen. Vi menar att situationen på arbetsmarknaden är allvarlig och att regeringen inte vidtar tillräckligt kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med problemen. Det är av stor vikt att öka antalet arbetade timmar i Sverige.

När det gäller den svenska sysselsättningsgraden, är det visserligen riktigt att Sverige har uppnått EU:s mål om en sysselsättningsgrad på 70 %. Men det är inte korrekt att jämföra den siffran med Konjunkturinstitutets uppgift om en reguljär sysselsättningsgrad på 76,8 %, mätt som ett årsgenomsnitt. Det senare måttet avser personer i åldern 20–64 år och ger därmed en högre siffra än EU:s statistik som avser personer i åldern 16–64 år. En annan omständighet som förrädiskt höjer nivån på sysselsättningen är att den svenska sysselsättningsstatistiken räknar både den som är sjukskriven och den som innehar sjukvikariatet som sysselsatta. I statistiken ger alltså en tjänst utslag som om två personer är sysselsatta. Det innebär att när sjukskrivningarna ökar, ökar också sysselsättningen.

Ett bättre mått när det gäller sysselsättningen är antalet arbetade timmar. Ända sedan 1990, som var ett toppår i detta sammanhang, har trenden varit

tydligt sjunkande. Det genomsnittliga antalet arbetade timmar per person i befolkningen i åldern 16–64 år blir allt lägre. Detta leder till sämre skatteintäkter för offentlig service och utgör i förlängningen ett hot mot välståndet och hela det svenska välfärdssystemet.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2003/04:U18 yrkandena 10 och 11.

16. Arbetstidsdirektivet (punkt 14)

av Gunilla Carlsson i Tyresö (m) och Ewa Björling (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:U19 yrkande 11.

Ställningstagande

Vi befarar att arbetstidsdirektivet kan komma att få negativa konsekvenser för hela samhällsekonomin om inte möjligheterna till undantag tas till vara i det kommande lagförslaget på området. Detta har mycket klart framgått i de uppvaktningar från såväl den privata som den offentliga sektorn som utskottet tagit emot. Undantag bör göras t.ex. för läkare inom sjukvården som arbetar jourtid men även för yrkesgrupper inom andra områden. Vi anser att Sverige måste ha ett mera flexibelt regelverk på arbetstidens område. Frågan om arbetstid och arbetande timmar hänger tätt samman med Sveriges förmåga att skapa ökat välstånd och tillväxt. Regeringen bör därför tillse att Sverige utnyttjar de möjligheter till undantag och avvikelser som arbetstidsdirektivet medger. Det förhållandet att det nu pågår en översyn av arbetstidsdirektivet understryker ytterligare vikten av att Sverige i denna process mycket tydligt markerar behovet av flexibilitet och utrymme för nationella särlösningar.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2003/04:U19 yrkande 11.

17. Tjänstedirektivet (punkt 15)

av Gunilla Carlsson i Tyresö (m) och Ewa Björling (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:U19 yrkande 12.

EU kan inte lösa Sveriges grundläggande problem. Men många frågor som rör handel och företagande avgörs i EU, och då måste en mer tillväxtfrämjande och jobbskapande politik prägla EU:s ekonomiska politik. Sverige måste bättre tillvarata möjligheterna med EU:s inre marknad.

Den inre marknaden måste utvidgas till nya områden: till tjänstesektorn för utbildning, till vårdsektorn och till bank- och försäkringstjänster. Så skapas alternativ och bättre konkurrens, lägre priser för konsumenterna och möjligheter för svenska företag att vara med på en större marknad.

Offentliga monopol bör därför öppnas för konkurrens över gränserna genom att offentlig finansiering tillåts följa den enskilde över gränserna. Mervärdesskattedirektivet bör ändras så att privata alternativ inom välfärdssektorn kan konkurrera på likvärdiga villkor med offentliga alternativ.

Inom sjukvårdens och utbildningens område kommer detta inte bara, att skapa konkurrens och utveckling utan även ökad mångfald och valfrihet med sikte på den enskilde medborgarens behov. Den dynamiska utvecklingen inom olika regioner oberoende av nationella gränser underlättas. Det kommer också leda till olika framväxande centrum för kvalitet och föregångsverksamhet inom dessa sektorer.

Detta har stor betydelse för medborgarna som kan välja sjukvård och utbildning oberoende av nationsgränserna. Det är särskilt viktigt för de många patienter i Sverige som inte får sjukvård i tid, utan lider i operationsköerna.

Regeringen agerar i EU i helt annan riktning, t.ex. gällande förslaget om att skydda s.k. tjänster av allmänt intresse. Vi anser att det strider mot de målsättningar EU har satt upp för att utvecklas till en mer dynamisk ekonomi. Förslaget syftar i stället till att ge skydd åt nationella monopol via EU.

Inte minst inom tjänstesektorn finns stor potential för tillväxt och nya jobb. Regeringen har redan förklarat att det tjänstedirektiv som nu framarbetas i Bryssel inte kan förvänta sig Sveriges stöd. Moderaterna anser att tjänstesektorn i EU och i Sverige måste utvecklas. Därför bör fri rörlighet för tjänster och i princip fri etableringsrätt garanteras. Med den inriktningen skulle Sverige fullfölja den roll vi haft i EU. Genom att förespråka konkurrens och rivande av nationella monopol har tillgång och mångfald ökat, och därmed möjliggjort lägre priser och valmöjligheter för konsumenterna.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan anförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2003/04:U19 yrkande 12.

18. Jordbruk, fiske och miljö (punkt 17)

av Agne Hansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:U326 yrkande 10 och 2002/03:MJ428 yrkande 50 samt avslår motionerna 2002/03:U324 yrkande 17 och 2003/04:U18 yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Centerpartiet anser att ambitionsnivån i EU:s inre miljöarbete måste stärkas och att EU bör bli föregångare för en gradvis omställning till ett ekologiskt hållbart samhälle. Genom utvidgningen med fler länder och genom ett massivt miljö- och utvecklingsbistånd till övriga länder i närområdet kan miljösituationen i Europa radikalt förbättras.

Centerpartiet förespråkar gemensamma miljöskatter och gemensamma lagstiftning för hela EU och att alla medlemsländer agerar gemensamt och inte väljer att utnyttja lägre miljökrav i syfte att locka till sig företag och jobb (s.k. miljödumpning). Miljöstyrningen på EU-området måste vara tydlig eftersom nationella konkurrensvillkor alltmer ersätts av internationell konkurrens på den gemensamma marknaden. Olika konkurrensvillkor på grund av olika miljöregler och miljöskatter kan fungera som en drivkraft men också som ett hinder. Gemensamma miljöskatter är ett av verktygen för att komma till rätta med sådana hinder. Skatteinstrumentet kan stimulera teknikutvecklingen samtidigt som länderna inom EU inte utsätter varandra för skattekonkurrens på ett så viktigt område som miljön.

Hittills har den svenska regeringen varit kallsinnig till att införa gemensamma miniminivåer. Det är dock angeläget, menar Centerpartiet, att Sverige mer aktivt börjar arbeta för miniminivåer för miljöskatterna i EU och för att dessa skattenivåer kan beslutas genom majoritetsbeslut. Detta vore bra för miljön, och det är ett bra sätt att skapa likvärdiga konkurrensvillkor inom EU.

Att införa gemensamma miniminivåer för miljöskatter betyder inte att EU skall ha harmoniserade skatter på alla områden. Miljön utgör ett tydligt område där ökad överstatlighet är nödvändig. Detta gäller naturligtvis även på miljöskatteområdet. Den ökade överstatligheten på miljöområdet är speciellt viktig om EU skall kunna agera som en stark kraft på den internationella miljöscenen. Samtidigt som det behövs en ökad överstatlighet på miljöområdet är det viktigt att slå fast att enskilda länder måste kunna gå längre i miljöarbetet om det finns klara motiv för detta.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motionerna 2002/03:U326 yrkande 10 och 2002/03:MJ428 yrkande 50.

19. Jordbruk, fiske och miljö (punkt 17)

av Lotta N Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U324 yrkande 17 samt avslår motionerna 2002/03:U326 yrkande 10, 2002/03:U328 yrkande 50 och 2003/04:U18 yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Begreppet miljögaranti (artikel 95 i EG-fördraget) är centralt för EU-arbetet. Begreppet innebär att enskilda medlemsländer skall ha rätt att gå före på miljöområdet och införa strängare lagstiftning i syfte att skydda miljö och hälsa. Konventionsförslaget gav tyvärr inte länderna någon verklig sådan möjlighet. Miljöpartiet anser att EU måste få en riktig miljögaranti som verkligen säkerställer att länderna kan driva en aktiv miljöpolitik utan att hindras av EU. Miljökrav får inte betraktas som handelshinder utan varje land skall ha rätt att fatta beslut för att skydda miljön. Miljöfrågor är ett av de få områden där överstatliga beslut kan vara nödvändiga, men EU har hittills inte varit så offensiv på miljöområdet.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U324 yrkande 17.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Turkiet, punkt 10 (mp)

av Lotta N Hedström (mp).

Enligt Miljöpartiets mening är förhoppningen, såsom den kommer till uttryck i utskottsmajoritetens ställningstagande, om Turkiets reformarbete i riktning mot uppfyllda Köpenhamnskriterier något optimistisk. Dessutom tenderar majoriteten och regeringen att försköna uppnådda resultat. Viktiga aspekter av Turkiets roll, som Natos postering i Mellanöstern, förbises också helt i utskottsmajoritetens överväganden, vilket inte är oproblematiskt. Anledning finns också att hänvisa till de ställningstaganden som utskottet gjorde i betänkande 2003/04:UU9 Mänskliga rättigheter och relationer till andra länder jämte den i det betänkandet väckta reservationen av Miljöpartiet (reservation 18).

2. Regeringens skrivelse 2003/04:60 Berättelse om verksamheten inom Europeiska unionen under 2003, punkt 20 (fp) och (kd)

av Carl B Hamilton (fp) och Birgitta Ohlsson (fp) och Mats Odell (kd).

Samrådet inför Europeiska rådets möten regleras inte i riksdagsordningen till skillnad mot reguljära ministerrådsmöten. EU-nämnden har på grund av denna, i dagsläget som lapsus i riksdagsordningen betraktad kunnat påbörja en försöksverksamhet med offentliga sammanträden inför Europeiska rådets möten. Detta har slagit väl ut och EU-nämnden har också haft offentligt samråd inför Europeiska rådets vårmöte 2004. För att det skall bli möjligt att helt eller delvis hålla öppna sammanträden med EU-nämnden inför reguljära ministerrådets möten krävs däremot en ändring av riksdagsordningen som för närvarande dessvärre föreskriver att sådana sammanträden skall ske inom stängda dörrar.

Vi vill hävda vikten av ökad öppenhet och skulle, i likhet med vad EU-nämnden anfört i sitt yttrande till utrikesutskottet, välkomna att riksdagsordningen ändras för att främja både öppenhet och EU-frågornas legitimitet, på det sätt som företrädare från Sverige med all rätt brukar hävda inte minst i EU-sammanhang.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2003/04:60 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2003.

Följdmotioner

2003/04:U18 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige aktivt verkar för att snarast möjligt återuppta förhandlingarna om en ny konstitution och agerar för att Framtidskonventets förslag – såsom det presenterades för riksdagen under hösten 2003 – i så stor utsträckning som möjligt skall vara gällande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för en ökad samordning och effektivitet inom ramen för EU:s handels-, utvecklings- och jordbrukspolitik.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av att den svenska regeringen aktivt verkar för en positiv utveckling av Barcelonaprocessen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör vara drivande i det fortsatta arbetet med kemikalielagstiftningen och aktivt motverka en fördröjning av det föreslagna regelverket.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att man inom EU beslutar om att medlemsländerna skall införa miljöskatter.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att minska byråkratin inom EU:s regelsystem och kräva att all lagstiftning bör föregås av kostnadsberäkningar för de europeiska företagen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för en förstärkning av den gemensamma konsumentpolitiken.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att EU högprioriterar kampen mot människosmugglingen och ge tullen och Europol ökade resurser och befogenheter att agera mot könshandeln.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att man inom EU stoppar alla tendenser till drogliberalisering inom EU.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införandet av jobbguidar i Sverige och förbättrat tillvaratagande av invandrades kompetens.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att främja en effektivare återintegrering på arbetsmarknaden för långtidssjukskrivna.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att reformera skatte- och bidragssystemen, enligt Lissabonprocessen, i syfte att öka incitamenten att arbeta.

2003/04:U19 av Gunilla Carlsson i Tyresö m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige aktivt skall stödja reformprocessen i Turkiet i syfte att möjliggöra medlemskapsförhandlingar, samt att Turkiet skall bedömas utifrån egna meriter och på lika villkor som andra kandidatländer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall verka för att EU skall ge Moldavien, Ukraina och Vitryssland medlemskapsperspektiv.
3. Riksdagen begär hos regeringen att den till riksdagen snarast återkommer med en redogörelse för hur Sverige har mött utanförskapet med anledning av folkomröstningsresultatet om införande av euron.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen aktivt bör bidra till att förhandlingarna i regeringskonferensen om ett nytt fördrag återupptas och avslutas under våren.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en enad och trovärdig utrikes- och säkerhetspolitik i EU kan skapas genom bättre gemensamma analysresurser, en utveckling av den gemensamma värdegrunden och definitionen av gemensamma mål för utrikespolitiken, samt en gemensam utrikesminister.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i EU skall verka för att ett WTO-ministermöte hålls i Hongkong redan före detta års utgång i syfte att handelsliberaliseringar på jordbruksområdet och en genomgripande reformering av EU:s jordbrukspolitik skall kunna ske så snart som möjligt.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall verka för att nuvarande frihandelsområde utvidgas genom en avveckling av handelstullarna mellan EU och Ryssland.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den strategi för Mellanöstern, som är under utarbetande i EU,

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

måste utarbetas i nära samverkan med den amerikanska administrationens nya Mellanösternpolitik.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige och EU bör stödja uppbyggnaden av ett fredligt, stabilt och demokratiskt Irak.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige aktivt skall verka för en utveckling inom EU mot ökad solidaritet och ömsesidighet på det säkerhets- och försvarspolitiska området.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör utnyttja de möjligheter till undantag som EU:s arbetstidsdirektiv medger.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att garantera fri rörlighet för tjänster och i princip fri etableringsrätt och om att aktivt stödja arbetet med det s.k. tjänstedirektivet.

Motioner från allmänna motionstiden 2002/03

2002/03:K206 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EU:s detaljreglering.

2002/03:K238 av Håkan Larsson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att en kompetenskatalog utarbetas för att begränsa EU:s överstatliga makt och för att stärka de nationella parlamentens makt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att utifrån ett brett rådslag bland folkrörelser och organisationer utarbeta ett i huvudsak mellanstatligt alternativ till det federala statsbygget.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att om möjligt samverka med Danmark, Storbritannien och kandidatländerna i utarbetandet av den mellanstatliga samarbetsmodellen.

2002/03:K288 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

1. Riksdagen begär att regeringen i enlighet med vad i motionen anförs tillsätter en utredning som belyser maktrelationerna över lagstiftningen mellan Sveriges riksdag och EU:s institutioner.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen i EU bör verka för att EU:s medlemsländer gör egna utvärderingar av den öppna samordningens metod.

2002/03:Fi289 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom EU skall verka för att EU:s utveckling – med EMU som dess viktigaste byggsten – mot en överstatlig politisk union förhindras.

2002/03:U206 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om terrorismen som hot mot det demokratiska systemet och det öppna, västerländska samhällssystemet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det gemensamma ansvaret för världens länder att motverka terrorism.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av internationell samverkan mot terrorism.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regimer som stöder eller skyddar terrorism genom att ge terroristerna möjlighet att träna, ha baser, finansiera sin verksamhet och planera terror utifrån deras territorier.

2002/03:U228 av Carl B Hamilton m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att bekämpa terrorismen, vilken utgör ett hot mot demokratin och rättsstaten.

2002/03:U231 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i EU skall verka för att EU av Israel inkräver ersättning för uppkommen skuld för de palestinska skattemedel som Israel vägrat utbetala till palestinierna, men som i stället utbetalats av EU till palestinierna.

2002/03:U235 av Birgitta Ohlsson (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Sverige bör verka för att kvinnors rätt till fri abort främjas inom EU och blir ett nytt krav för ansökarländerna.

2002/03:U245 av Hillevi Larsson (s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att självmordsbombningar och andra former av terrorism där civila drabbas måste fördömas och bekämpas.

2002/03:U277 av Lotta N Hedström m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige måste höja sin röst gentemot USA.

2002/03:U280 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att demokratier som respekterar och skyddar de mänskliga rättigheterna skall vara fundamentet i arbetet med att bygga en säkerhetspolitiskt stabil och trygg värld.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att säkerhetspolitikens övergripande mål skall vara att bidra till fred, frihet och säkerhet för alla människor i samhället och att solidariskt bidra till en fredlig utveckling i omvärlden.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inom Europol förstärka samarbetet mot terrorism.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att terrorister måste kunna dömas på det internationella planet.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kampen mot terrorism förutsätter internationellt samarbete.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de centrala begreppen inom internationell krishantering och fredsfrämjande verksamhet bör definieras och tydliggöras.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att konfliktförebyggande arbete skall betonas i arbetet för en fredligare värld.

2002/03:U281 av Rosita Runegrund m.fl. (kd):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ta initiativ till en studie kring samt till ett konkret åtgärdsprogram för bekämpning av transnationell organiserad brottslighet som emanerar från Balkan.

2002/03:U295 av Göran Lennmarker m.fl. (m):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en afrikansk freds- och säkerhetsordning.

2002/03:U299 av Lars Ohly m.fl. (v):

4. Riksdagen begär att regeringen verkar för att EU tydligt deklarerar att ESFP inte skall användas till terroristbekämpning.
5. Riksdagen begär att regeringen stoppar alla beslut inom EU om att utvidga mandatet för krishanteringsstyrkan till att omfatta terroristbekämpning eller kollektivt försvar.

6. Riksdagen begär att regeringen stoppar beslut inom EU:s framtidskonvent som kan tänkas leda till att Sverige måste ge ifrån sig makt på det utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska området.
7. Riksdagen begär att regeringen stoppar beslut inom EU:s framtidskonvent om att utvidga mandatet för krishanteringsförmågan så att Sverige hamnar närmare ett kollektivt EU-försvar.

2002/03:U322 av Bo Lundgren m.fl. (m):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att FN omedelbart måste prioritera fredsfrämjande insatser i Afrika.

2002/03:U323 av Bo Lundgren m.fl. (m):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EU:s framtidsfrågor.

2002/03:U324 av Ulf Holm m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla nya EU-fördrag som innebär maktöverföring till EU-nivå skall underställas medborgarna i en folkomröstning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa EG-kommissionens ensamrätt att lägga fram förslag till förmån för förslagsrätt för de nationella parlamenten och EU-parlamentet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EG-kommissionen skall avskaffas och ersättas med ett rent administrativt organ.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla av EU beslutade regler och lagar som berör Sverige efter en tid skall tas upp i riksdagen för att få de praktiska konsekvenserna belysta och att riksdagen bör ha möjlighet att göra efter- och omprövningar av redan fattade beslut och lämna förändringsförslag till EU.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om artikel 95 i EG-fördraget, även kallad miljögarantin.

2002/03:U326 av Maud Olofsson m.fl. (c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU:s utrikes- och säkerhetspolitik skall stärkas och utvecklas för att möta nya hot.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stärkt ambitionsnivå i EU:s inre miljöarbete.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EU:s inriktning mot ett smalare och effektivare EU.

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bygga den offentliga makten ur ett underifrånperspektiv.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en tydligare beslutsstruktur där beslut måste passera båda institutionerna skulle underlätta insyn och offentlig debatt.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en uppdelning av EU:s konstitution i två delar.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om beslutsprocedurens förändring och förtydligande.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör bli mer aktiv i debatten om EU:s framtidsfrågor.

2002/03:Fö261 av Lars Ångström m.fl. (mp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i enlighet med sitt eget handlingsprogram för en konfliktförebyggande politik verka för Europaparlamentets beslut om en genomförbarhetsstudie för en civil fredskår inom EU.

2002/03:MJ428 av Maud Olofsson m.fl. (c):

50. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad överstatlighet på miljöområdet inom EU.

Motioner från allmänna motionstiden 2003/04

2003/04:K209 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EU:s detaljreglering.

2003/04:K419 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla medborgare i ett utvidgat EU skall kunna resa, arbeta och leva på samma villkor, vilket innebär att Sverige inte bör tillämpa s.k. övergångsregler inför de nya medlemsländernas inträde i EU.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att stärka och effektivisera EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

2003/04:U14 av Göran Lennmarker m.fl. (m):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Moldavien, Ukraina och Vitryssland bör ges medlemsperspektiv i EU.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbetet i den nya parlamentariska församlingen inom ramen för EU:s Medelhavsdimension.

2003/04:U17 av Cecilia Wigström m.fl. (fp):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av att öka kopplingen mellan arbetet för mänskliga rättigheter och arbetet för fred.

2003/04:U203 av Maud Olofsson m.fl. (c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett fördjupat samarbete mellan EU, OSSE och FN.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att konfliktförebyggande åtgärder och en fredlig utveckling är förutsättningar för att demokratin och demokratiseringen inte skall sättas ur spel.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU framgent bör satsa än mer på konfliktförebyggande arbete, såväl inom unionens gränser som utanför.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om effektiviteten och den logistiska kapaciteten i EU:s krishanteringsarbete.

2003/04:U208 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utvidgningen av EU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall vara med i den europeiska säkerhetsordningens alla delar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ambitionen för Europapolitiken måste vara att Sverige skall kunna göra mer för att bidra till stabilitet och krishantering i Europa.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EU som verktyg för det breda säkerhetsbegreppet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av Natos strukturer för EU:s möjligheter att agera i fredsbevarande operationer.

2003/04:U211 av Ana Maria Narti (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av folkbildning kring EU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en kontinuerlig demokratisk dialog med ungdom kring EU.

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en strategi för förstärkt svenskt inflytande över EU:s globala politik.

2003/04:U220 av Agne Hansson m.fl. (c):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om prioriteringar i EU:s samarbete med Vitryssland, Ukraina och Moldavien.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samarbetet mellan EU och olika organisationer för demokratisering av Vitryssland, Ukraina och Moldavien.

2003/04:U248 av Göran Lennmarker m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att FN nu skall fokusera på fred i Afrika och omedelbart prioritera fredsfrämjande insatser samt att FN och EU skall stödja utvecklingen av en afrikansk freds- och säkerhetsordning.

2003/04:U249 av Göran Lennmarker m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU bör etablera ett frihandelsområde med Ryssland.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU bör sträva efter visumfrihet mellan EU och Ryssland.

2003/04:U256 av Bo Lundgren m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU:s civila och militära konflikthantering skall kunna bidra till frihet och fred både i och utanför Europa.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige måste uppfylla sin del av ansvaret för en gemensam europeisk krishanteringsförmåga.

2003/04:U259 av Hillevi Larsson m.fl. (s):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att alla former av terrorism som drabbar civila, inklusive självmordsbombningar, måste fördömas.

2003/04:U276 av Birgitta Ohlsson (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att kvinnors rätt till fri abort främjas inom EU och blir ett nytt krav för ansökarländerna.

2003/04:U282 av Carl B Hamilton m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att bekämpa terrorismen, vilken utgör ett hot mot demokratin, rättsstaten och enskilda människors liv och hälsa.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för en tydligare och mer sammanhållen strategi för EU:s arbete med mänskliga rättigheter i världen.

2003/04:U286 av Eskil Erlandsson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU även fortsättningsvis måste bistå Turkiet i dess reformeringsprocess.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Turkiets kandidatskap i Europeiska unionen.

2003/04:U289 av Göran Lenmarker m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU:s Medaprocess bör intensifieras för att främja frihandel, miljösamarbete och en demokratisk utveckling.

2003/04:U292 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mandatfrågan i EU:s krishantering.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att civil krishantering försvåras eller omöjliggörs utan en trovärdig militär krishanteringsförmåga inom EU.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige uttryckligen skall acceptera Helsingforsmötets slutsatser angående mandatet för EU:s krishanteringsinsatser.

2003/04:U325 av Gunnar Hökmark (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om svensk utrikespolitik och den gemensamma utrikespolitiken inom EU.

2003/04:U329 av Carl B Hamilton m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utvecklingen av en europeisk krishanteringsförmåga bör ske i nära samarbete med USA och att försök av vissa europeiska länder att konkurrera med USA och Nato i detta avseende bör motverkas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Ryssland och EU:s politik gentemot Ryssland.

2003/04:U339 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU i sitt samarbete med de nya medlemsländerna skall prioritera ett fungerande yttre gränsskydd och korruptionsbekämpning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EU-satsningar för att stoppa människosmuggling via de nya medlemsländerna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för att EU genom sitt utvecklingssamarbete på Balkan stöder en omfattande kompletteringsutbildning av poliser och andra myndigheter för utveckling av fungerande rättssamhällen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU bör genomföra en uppföljningskonferens om transnationell organiserad brottslighet i EU:s närområde.

2003/04:U340 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det politiska och ekonomiska stödet från Sverige och EU måste vara kopplat till huruvida respektive part gör konkreta framsteg i fredsprocessen och att det är freds viljan och åtgärder för fred som skall belönas.

2003/04:U342 av Runar Patriksson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EU:s nordliga dimension.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för en ekonomisk och demokratisk utveckling i enklaven Kaliningrad.

2003/04:U348 av Alf Svensson m.fl. (kd):

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för en mer sammanhållen utvecklings-, handels- och utrikespolitik inom EU och arbeta för att integrera rättvisefrågorna inom alla EU:s politikområden.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör vara pådrivande i utvecklandet av ett effektivare samarbete mellan EU och FN.

2003/04:U350 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla former av nationell och internationell terrorism skall fördömas och bekämpas.

- Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.**
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att framtida hot mot säkerheten i Europa företrädesvis skall hanteras och lösas gemensamt inom ett utvidgat EU.

2003/04:U351 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen inom EU skall arbeta för att eliminera handels hinder för u-ländernas export till i-länder, såsom ursprungsregler och gränsskydd som försvårar handel.

2003/04:Fö242 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om terrorismens orsaker och mål.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gemensamma insatser mot terrorism.

BILAGA 2

Konstitutionsutskottets yttrande 2003/04:KU4y

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 1 april 2004 beslutat bereda bl.a. konstitutionsutskottet tillfälle att avge yttrande över regeringens skrivelse 2003/04:60 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2003 jämte motioner.

Konstitutionsutskottet yttrar sig över motionerna 2003/04:U18 (kd) yrkande 1 och 2003/04:U19 (m) yrkande 4, som väckts med anledning av skrivelsen, motion 2003/04:U211 (fp) yrkandena 1 och 2, som väckts under allmänna motionstiden 2003, samt motionerna 2002/03:Fi289 (v) yrkande 1, 2002/03:U323 (m) yrkande 17, 2002/03:U324 (mp) yrkandena 1 och 3–5 och 2002/03:U326 (c) yrkandena 13, 14, 17, 19, 20 och 23, som väckts under allmänna motionstiden 2002.

Konstitutionsutskottet lämnar tillsammans med yttrandet över motion 2003/04:K209 (m), som väckts under allmänna motionstiden 2003, samt motionerna 2002/03:K206 (m), 2002/03:K238 (c) yrkandena 1–3 och 2002/03:K288 (v) yrkandena 1 och 2, som väckts under allmänna motionstiden 2002.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll av betydelse för konstitutionsutskottets beredningsområde

Skrivelsen inleds med ett övergripande avsnitt om samarbetet i Europeiska unionen som ett svenskt och europeiskt intresse. Där uttalas bl.a. att EU-arbetet under 2003 präglades av förberedelserna inför utvidgningen med tio nya medlemsstater samt arbetet med ett nytt fördrag.

I skrivelsen påminner regeringen om att presidiet för Europeiska konventet om EU:s framtid presenterade ett samlat fördragsutkast i maj, att Europeiska rådet i Thessaloniki välkomnade utkastet som en god grund för regeringskonferensen, att i Sverige en departementspromemoria om fördragsutkastet remissbehandlades och att regeringskonferensen sammankallades i oktober. Regeringens utgångspunkter inför konferensen redovisades i en skrivelse till riksdagen den 7 oktober. Skrivelsen behandlades av ett sammansatt konstitutions- och utrikesutskott, vars förslag till riksdagsbeslut bifölls av riksdagen den 20 november. Det italienska ordförandeskapets ambition att avsluta förhandlingarna i december infriades inte. Europeiska rådet i Bryssel gav det

inkommande irländska ordförandeskapet i uppdrag att värdera läget till vartoppmötet i slutet av mars 2004.

Regeringen påpekar att en ny svensk lag om förbud mot diskriminering även utanför arbetslivet och högskolan trädde i kraft den 1 juli och är ett led i genomförandet av två direktiv om likabehandling.

På området elektroniska kommunikationer – informationsteknik och samhället omtalas att en styrgrupp för handlingsplanen e-Europa 2005 inrättats. Planens syfte är att få fram säkra tjänster och tillämpningar och innehåll som bygger på lättillgänglig bredbandsinfrastruktur. Den omfattar bl.a. e-förvaltning och en säker informationsinfrastruktur. Rådet antog även ett program (Modinis) för övervakning av handlingsplanen, för spridning av goda arbetsmetoder och förbättrad nät- och informationssäkerhet. Beslut fattades om att en ny europeisk nät- och informationssäkerhetsbyrå skall upprättas som ett expert- och kompetenscentrum för informationssäkerhetsfrågor. Byrån skall ha sitt säte i Grekland.

Ett nytt direktiv om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn antogs. En minsta uppsättning gemensamma regler införs. Bestämmelser om tillgång till handlingar och skydd av personuppgifter påverkas inte. De nya reglerna är också förenliga med internationella överenskommelser om skydd av immateriella rättigheter.

Rådet antog slutsatser avseende tillgången till informationssamhällets nya tjänster och tillämpningar genom öppna plattformar inom digital-TV och 3G-system för mobil kommunikation. Medlemsstaterna uppmanas att, där det är möjligt, se till att de offentliga elektroniska tjänsterna är tillgängliga genom olika typer av tekniska plattformar, för att få ett så stort genomslag som möjligt och bredda marknaderna.

Under året inleddes arbetet med att föra samman EU:s båda rättsdatabaser, EUR-lex och Celex. Den gemensamma databasen, som tas i bruk 2004, skall vara gratis och tillhandahållas på alla medlemspråk.

Inom kultur- och medieområdet fortsatte arbetet på en översyn av direktivet om TV utan gränser. Sverige har framfört synpunkter till kommissionen angående reklam riktad till barn samt en uppmaning till kommissionen att granska den s.k. sändarlandsprincipen.

Vid rådsmötet i maj godkändes också en resolution om tillgängligheten för funktionshindrade till kulturell infrastruktur och aktiviteter.

I fråga om institutionernas verksamhet framhålls att – för att effektivisera ministerrådets förberedelser och genomförande av möten inför utvidgningen – beslut togs om en uppförandekod för rådet. Kommissionen, rådet och Europaparlamentet enades om ett nytt interinstitutionellt avtal om ”bättre lagstiftning”. Avtalet föreskriver bl.a. större öppenhet i lagstiftningsprocessen samt uppdatering och reducering av lagstiftningsvolymen och är ett led i genomförandet av kommissionens regelförbättringspaket.

Diskussionen fortsatte om att upprätta ett gemensamt regelverk för löner, skatt och andra villkor för Europaparlamentets ledamöter. I juni 2003 antog

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

Europaparlamentet ett nytt förslag till ledamotsstadga, vilket reviderades i december efter kritik från rådet.

I november antogs Europaparlamentets och rådets förordning om regler för och finansiering av politiska partier på europeisk nivå.

Diskussionerna om en förändring av ombudsmannens status, som initierades av Europaparlamentet under 2002, har ännu inte lett till något beslut.

Under året begärde nationella domstolar förhandsavgörande från EG-domstolen i ca 200 fall. Av dessa kom 5 från svenska domstolar. Den svenska regeringen yttrade sig i tio mål om förhandsavgörande.

Regionkommitténs verksamhet dominerades under året av framtidskonventet och regeringskonferensen.

I skrivelsen framhålls att Sverige fortsatte att verka för ökad öppenhet och insyn i EU:s institutioner och att yttrandefriheten för EU:s tjänstemän kommer att skrivas in i tjänsteföreskrifterna till följd av ett svenskt initiativ.

Konstitutionsutskottet anser inte att skrivelsen i sig föranleder något uttalande av utskottet i detta sammanhang.

Riksdagsbehandling av det förslag till konstitutionellt fördrag som lagts fram av Europeiska konventet om EU:s framtid

Riksdagen behandlade under hösten 2003 regeringens skrivelse 2003/04:13 Europeiska konventet om EU:s framtid. Skrivelsen och de motioner som väcktes med anledning av skrivelsen remitterades till konstitutionsutskottet. Konstitutionsutskottet överlämnade skrivelsen och de med anledning av skrivelsen väckta motionerna samt ett antal motioner som väckts under allmänna motionstiden 2002 och 2003 med anknytning till de frågor som aktualiserades i skrivelsen till ett sammansatt konstitutions- och utrikesutskott för beredning. De med anledning av skrivelsen väckta motionerna omfattade parti- eller kommittémotioner från samtliga partier utom Socialdemokraterna. Det sammansatta utskottet behandlade skrivelsen och motionerna i betänkandet 2003/04:KUU1, vilket debatterades i kammaren den 20 november 2003. Riksdagen fattade samma dag beslut i överensstämmelse med utskottets förslag.

De motioner som utrikesutskottet nu bereder konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över avser i huvudsak frågor av den art som behandlades av det sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet i det nämnda betänkandet.

Frågor inom konventionsförslaget

Motioner

I de två motioner som väckts med anledning av regeringens skrivelse om verksamheten i EU under 2003 finns yrkanden som avser *slutförande av arbetet med det konstitutionella fördraget* i den pågående regeringskonferensen. Det gäller *motion 2003/04:U19 av Gunilla Carlsson i Tyresö m.fl. (m) yrkande 4*, vari begärs ett tillkännagivande för regeringen om att den bör bidra aktivt till att förhandlingarna i regeringskonferensen om ett nytt fördrag återupptas och avslutas under våren, samt *motion 2003/04:U18 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) yrkande 1*, vari begärs ett tillkännagivande för regeringen om att Sverige aktivt verkar för att snarast möjligt återuppta förhandlingarna om en ny konstitution och agerar för att framtidskonventets förslag – såsom det presenterades för riksdagen under hösten 2003 – i så stor utsträckning som möjligt skall vara gällande.

Härutöver finns motioner från allmänna motionstiden 2002 som har nära anknytning till frågan om att avsluta arbetet med konventets förslag till konstitutionellt fördrag.

I *motion 2002/03:U323 av Bo Lundgren m.fl. (m) yrkande 17* begärdes ett tillkännagivande för regeringen om EU:s framtidsfrågor. De synpunkter som förs fram i motionen utvecklades i *motion 2003/04:K10*, som väcktes med anledning av regeringens skrivelse 2003/04:13 Europeiska konventet om EU:s framtid. I den motionen knöts synpunkterna dessutom till mera specificerade tillkännagivanden.

En del av motionerna avser huvudsakligen *institutionella frågor*.

I *motion 2002/03:U326 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 13* begärdes ett tillkännagivande för regeringen om EU:s inriktning mot ett smalare och effektivare EU. Institutionernas roll bör enligt motionärerna ses över och en revidering göras av fördragen för att åstadkomma ett smalare och effektivare EU.

I *samma motion* begärdes tillkännagivanden i andra institutionella frågor. Motionärerna ansåg (*yrkande 17*) att en tydligare beslutsstruktur där beslut måste passera båda institutionerna skulle underlätta insyn och offentlig debatt. De ansåg att kommissionen bör underställas de beslut som fattas i de politiska institutionerna, att såväl ministerrådet som parlamentet bör ha initiativrätt och att de förändringar som görs i de båda institutionerna bör kunna passera utan att på nytt godkännas av kommissionen. De önskade (*yrkande 19*) en uppdelning av EU:s konstitution i två delar: en fast kärna som bör vara mycket svår att förändra och ett avsnitt som behandlar unionens politiska innehåll, däribland kompetenskatalogen. Beslut i fråga om kompetenskatalogen bör enligt motionärerna kunna fattas under enklare former men med bibehållet krav på enhällighet. De önskade vidare (*yrkande 20*) förändring och förtydligande av beslutsproceduren. Beslut i parlamentet borde kunna fattas genom enkel majoritet och beslut i ministerrådet genom ett slags kvalificerad dubbel majoritet.

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

ritet, där en kvalificerad mängd röster representerande en kvalificerad majoritet av befolkningen i medlemsstaterna tillåts fälla avgörandet.

I *motion 2002/03:U324 av Ulf Holm m.fl. (mp)* begärdes tillkännagivanden för regeringen om att avskaffa EG-kommissionens ensamrätt att lägga fram förslag till förmån för förslagsrätt för de nationella parlamenten och EU-parlamentet (*yrkande 3*) och om att EG-kommissionen skall avskaffas och ersättas med ett rent administrativt organ (*yrkande 4*).

Vissa motioner har mer uttalat varit inriktade på *subsidiaritetsprincipen*.

I *motion 2002/03:U326 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 14* begärdes ett tillkännagivande för regeringen om att bygga den offentliga makten ur ett underifrånperspektiv. Makten skall enligt motionärerna ligga på den lokala nivån varifrån befogenheter skall kunna lämnas över till högre nivåer. Vilken nivå ett beslut skall fattas på bör avgöras av närheten till dem som berörs. EU:s huvudsakliga ämnesområden bör omfatta sådant som inte kan hanteras lokalt, regionalt eller nationellt utan sköts bättre på unionsnivå. Sådana områden är fred och rättssäkerhet, miljö och hållbar utveckling, främjandet av ekonomisk utveckling och välfärdsutveckling. Till områden där frågorna löses bättre på nationell eller regional nivå hör form och val av utbildning, kultur och socialpolitik. Motionärerna anser det naturligt att medlemsstaterna samarbetar kring dessa frågor men de bör inte vara föremål för gemensamt beslutsfattande.

I *motion 2002/03:K238 av Håkan Larsson m.fl. (c) yrkande 1* har begärts ett tillkännagivande för regeringen om att en kompetens katalog bör utarbetas för att begränsa EU:s överstatliga makt och för att stärka de nationella parlamentens makt.

Rolf Gunnarsson (m) har i *motionerna 2002/03:K206* och *2003/04:K209* begärt tillkännagivanden för regeringen om att EU inte bör ägna sig åt detaljreglering.

I några motioner betonas den *mellanstatliga dimensionen*.

I *motion 2002/03:K238 av Håkan Larsson m.fl. (c)* har begärts tillkännagivanden för regeringen om att utifrån ett brett rådslag bland folkrörelser och organisationer utarbeta ett i huvudsak mellanstatligt alternativ till det federala statsbygget (*yrkande 2*) och om att om möjligt samverka med Danmark, Storbritannien och kandidatländerna i utarbetandet av den mellanstatliga samarbetsmodellen (*yrkande 3*).

I *motion 2002/03:K288 av Gudrun Schyman m.fl. (v)* har begärts tillkännagivanden för regeringen om att den bör tillsätta en utredning som belyser maktrelationerna mellan Sveriges riksdag och EU:s institutioner över lagstiftningen (*yrkande 1*) och om att regeringen i EU bör verka för att EU:s medlemsländer gör egna utvärderingar av den öppna samordningens metod (*yrkande 2*). Motionärerna anser att EU under de senaste 15 åren befunnit sig i ett permanent krisläge vad gäller ökad misstro mellan medborgare och elit samt att detta sammanfaller med betydande maktförskjutningar från medlemsstaterna till EU:s olika organ. De anser att det för Europaparlamentet, som den mest federalistiska institutionen, ofta är ett självändamål att föra över

så mycket makt som möjligt till den överstatliga nivån och att även kommissionen är pådrivande för att utvidga sin egen och unionens kompetens. Motionärerna anför vidare att ambitionsnivån på det välfärdspolitiska området har ökat sedan EMU introducerades. Det är enligt motionärerna en historisk erfarenhet att sambandet mellan en gemensam valuta och en gemensam skatte-, finans- och välfärdspolitik är starkt. En självklar förklaring till detta är att ett valutaområde nästan alltid också utgör gränsen för en stat eller federation. Det är enligt motionärerna i detta perspektiv ambitionerna inom välfärdspolitiken skall ses. Motionärerna anser att det är kommissionen som är drivande kraft inom den öppna samordningens metod, och de motsätter sig att ett överstatligt tjänstemannaorgan som kommissionen har inflytande över välfärds- och sysselsättningspolitik. Utvecklingen skall styras av de demokratiskt valda församlingarna. Motionärerna anser det viktigt att medlemsländerna gör egna utvärderingar av den öppna samordningsmetoden och att Sverige bör föra fram detta till rådet.

I motion 2002/03:Fi289 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkande 1 har begärts ett tillkännagivande för regeringen om att Sverige inom EU skall verka för att EU:s utveckling – med EMU som dess viktigaste byggsten – mot en överstatlig politisk union förhindras. Motionärerna kritiserar att EU, förutom valutan, har tagit över eller är på väg att ta över alltfler politikområden som normalt tillhör självständiga länders kärnuppgifter, bl.a. utrikes-, säkerhets-, gräns-, flykting- och asylpolitik och polisiära frågor samt därutöver även visar tydliga ambitioner på det välfärdspolitiska området och alltmör vill intervjenera i ländernas skattepolitik.

Bakgrund

Slutförande av regeringskonferensen

Som regeringen anför i sin skrivelse öppnades regeringskonferensen om ett nytt konstitutionellt fördrag den 4 oktober 2003, varefter hölls flera förhandlingstillfällen under hösten, och det italienska ordförandeskapets ambition var att slutförhandla regeringskonferensen redan vid toppmötet i Bryssel den 12–13 december. Detta visade sig omöjligt. Det inkommande irländska ordförandeskapet fick i uppdrag att värdera läget till vårtoppmötet i slutet av mars 2004.

Den svenska regeringen är enligt skrivelsen beredd att återuppta förhandlingarna närhelst förutsättningarna finns att nå en överenskommelse.

Vid sitt möte i Bryssel den 25–26 mars enades Europeiska rådet om att förhandlingarna om ett nytt konstitutionellt fördrag skall vara avslutade senast vid toppmötet i mitten av juni. Ordförandeskapet fick i uppdrag att fortsätta sina konsultationer med enskilda medlemsländer, så att regeringskonferensen kan återuppta sitt formella arbete så snart som möjligt.

I den rapport från Europeiska rådets marsmöte som statsministern lämnade i riksdagen den 1 april förklarade han att intrycket från diskussionen vid mötet var att det nu finns en politisk vilja att nå ett slutligt resultat. Samtidigt

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

varnade han för att underskatta svårigheterna i att finna en lösning på de kvarstående makt- och sakfrågorna. Statsministern förklarade att regeringen kommer att fortsätta att driva en linje som syftar till att både bevaka viktiga svenska intressen och samtidigt säkra den europeiska beslutskraft som behövs i en union med 25 medlemmar. På fråga om svenska prioriteringar framhöll han att det inte finns någon annan prioritering än inför förhandlingen strax före jul, och om han skulle nämna en svensk huvudprioritering så var det att ”vi får ett resultat”.

Frågor av institutionellt slag, inklusive frågor om befogenheter och om överstatlighet

Som framgår ovan har ett sammansatt konstitutions- och utrikesutskott under innevarande riksmöte behandlat frågor om Europeiska unionens framtid. Utskottets ställningstaganden redovisades i betänkande 2003/04:KUU1. Konstitutionsutskottet redovisar här i översikt delar av sammansatta utskottets ställningstaganden. I övrigt hänvisas till det nämnda betänkandet.

Sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet uttalade bl.a. att konventets förslag innebär att beslutsfattandet i unionen skulle komma att ske på ett tydligare sätt, varmed ansvarsutkrävande underlättades utan att parlamentarism införs och att det inte fanns någon anledning att frångå den rådande ordningen inom EU, där institutionerna är fristående från varandra och maktindelning råder.

Utskottet uttalade vidare att kommissionen spelar en central roll i Europeiska unionens verksamhet. Även om detaljer alltid kan diskuteras borde kommissionens grundläggande roll inte ändras. Det innebär, framhöll utskottet, att kommissionen även fortsättningsvis bör ha exklusiv initiativrätt (med de undantag som konventet föreslog och som redan fanns: frågor inom straffrättsligt samarbete och polissamarbete samt den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken). Inte minst ökningen av antalet frågor där beslut kan fattas med kvalificerad majoritet i ministerrådet gjorde enligt utskottet att kommissionens exklusiva initiativrätt borde bevaras. I annat fall riskerade små stater att få en sämre ställning.

Utskottet framhöll att EU styrs av principen om tilldelade befogenheter och att denna princip är av grundläggande betydelse för såväl den politiska som den rättsliga kontrollen av hur unionen utövar sin makt. Utskottet betonade att det – till skillnad från i nuvarande fördrag – uttryckligen anges i det konstitutionella fördraget att de befogenheter som inte har tilldelats unionen i fördraget tillhör medlemsstaterna och att unionen inte kan utöka sin egen kompetens. Utskottet välkomnade konventets förslag om kompetensavgränsning, som innebär ett angeläget förtydligande jämfört med dagens situation. Någon närmare reglering av vad som ligger på medlemsstatsnivå vore enligt utskottet direkt missvisande, eftersom det är medlemsstaterna som överlämnar kompetens inom begränsade områden för att gemensamt fatta beslut inom dessa områden.

Utskottet välkomnade konventets förslag om förenkling av beslutsprocedurerna. Konventsförslaget innebar enligt utskottet att man fastslår en beslutsregel som är lättförståelig och hållbar. Det vanliga lagstiftningsförfarandet skulle komma att tillämpas i ett åttiotal fall när europeiska lagar och ramlagar antas. I drygt 25 fall skulle ett särskilt lagstiftningsförfarande komma att tillämpas enligt de bestämmelser som anges i respektive artikel. Ofta skulle det röra sig om enhällighet i rådet och yttrande från Europaparlamentet.

Förslaget om röstregler i rådet innebar enligt utskottet en balans mellan principen om en röst per land och principen om en röst per medborgare. Utskottet erinrade om att majoritetsbeslut redan tillämpas för många politikområden inom gemenskapen och ansåg det rimligt att konventet föreslog kvalificerad majoritet på flertalet områden. Utskottet fann det, när det gäller Europaparlamentets ställning, rimligt att parlamentet normalt sett är medbeslutande när beslut fattas med kvalificerad majoritet i rådet, vilket innebär att det parlamentariska inflytandet stärks.

Utskottet var kritiskt mot möjligheten i konventets förslag att fatta beslut om övergång från en beslutsregel till en annan, de s.k. passerellerna. De avser i huvudsak möjlighet för Europeiska rådet att beträffande ministerrådets beslutsfattande besluta om övergång från enhällighet till kvalificerad majoritet. Utskottet motsatte sig att Europeiska rådet skulle kunna fatta sådana beslut. Regeringen borde enligt utskottet verka för att passerellerna inte finns med i regeringskonferensens slutliga överenskommelse. I denna fråga gjorde riksdagen ett tillkännagivande för regeringen.

Utskottet erinrade om att unionen enligt subsidiaritetsprincipen bör vidta en åtgärd endast om målet som skall uppnås inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva (och därför bättre kan uppnås på unionsnivå) och att konventet föreslog att de nationella parlamenten ges möjlighet att pröva hur subsidiaritetsprincipen tillämpas redan när kommissionen lägger sina lagstiftningsförslag. Utskottet erinrade om att kontrollen av subsidiaritetsprincipen stärks genom den nya mekanismen som involverar de nationella parlamenten, som får både en möjlighet och ett ansvar att kontrollera att kommissionens förslag inte går utöver unionens befogenheter.

Utskottet framhöll att Europeiska unionen inte är en statsbildning, men inte heller uppbyggd enligt traditionell form för mellanstatlig samverkan. EU är en organisation av ett nytt slag med inslag av både överstatlighet och mellanstatlighet. Det är medlemsstaterna som äger fördragen. Samtidigt borde det hållas i minnet att EU-samarbetet inte är statiskt, utan dynamiskt, och att medlemsstaterna genom fördragsändringar kan utveckla och förändra EU.

Till sammansatta konstitutions- och utrikesutskottets betänkande fogades ett stort antal reservationer.

Frågor om maktrelationerna mellan Sveriges riksdag och EU:s institutioner och om utvärdering av den öppna samordningsmetoden har behandlats i tidigare betänkanden.

En motion om en utredning som belyser maktrelationerna mellan Sveriges riksdag och EU:s institutioner vad gäller lagstiftningen behandlades av kon-

stitutionsutskottet i betänkande 2001/02:KU34. Utskottet påpekade att frågan om maktrelationen mellan Sveriges riksdag och EU:s institutioner var ett ämne som ägnats uppmärksamhet i olika akademiska studier. Inom ramen för Demokratiutredningen (se betänkandet En uthållig demokrati, SOU 2000:1) hade publicerats uppsatser i ämnet i forskarvolymen och småskrifter. Den av regeringen tillsatta Expertgruppen för EU-frågor (Sieps) hade till uppgift att bedriva och främja forskning, utvärdering, analys och studier i Europapolitiska frågor. Verksamheten skulle inriktas på att självständigt och objektivt fördjupa och bredda underlaget för sådana ställningstaganden som hade betydelse för utvecklingen av EU och för Sveriges EU-politik, främst inom områdena ekonomi och handel, statsvetenskap och juridik. Den likaledes av regeringen tillsatta EU 2004-kommittén hade till uppgift bl.a. att sammanställa analyser av de frågor som kunde komma att behandlas vid regeringskonferensen 2004. Utskottet pekade på att ett grovt mått på maktrelationen mellan riksdagen och EU-institutionerna var att räkna andelen propositioner till ett riksmöte som har EU-anknytning och att detta gjorts under Riksdagskommitténs arbete som mynnade ut i förslaget Riksdagen inför 2000-talet (förslag 2000/01:RS1). Ett annat grovt mått användes i regeringens skrivelser med redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser, som lämnas årligen (senast skr. 2003/04:75). Där redovisas andelen grund- respektive ändringsförfattningar (lagar och regeringsförfordningar) som genomför EG-direktiv. För en närmare bedömning krävdes också, framhöll utskottet, en analys av betydelsen av EG-förfordningar, som är direkt tillämpliga och som inte tillåter någon nationell implementering, och av betydelsen av samrådet mellan regeringen och riksdagen i EU-nämnden. Utskottet ville erinra om att frågorna om kompetensfördelningen mellan medlemsstaterna och EU var en central fråga för det konvent som då arbetade inför regeringskonferensen.

Utrikesutskottet behandlade i sitt betänkande 2001/02:UU10 en motion om att regeringen i EU bör verka för att medlemsländerna gör egna utvärderingar av den öppna samordningens metod. Utrikesutskottet ansåg bl.a. att kommissionen var väl skickad att genomföra utvärdering av målpuppfyllnad men ville samtidigt, liksom arbetsmarknadsutskottet gjort i ett yttrande till utrikesutskottet, framhålla att utvärderingar även borde genomföras på nationell nivå. Utrikesutskottet ansåg att motionen kunde anses besvarad med vad som anförts.

Konstitutionsutskottets ställningstagande

I frågan om slutförande av regeringskonferensen konstaterar utskottet att Europeiska rådet nu enats om att förhandlingarna om ett nytt konstitutionellt fördrag skall vara avslutade senast vid Europeiska rådets möte i mitten av juni och att den svenska regeringen synes vara inställd på att resultat skall uppnås. Utskottet vill understryka betydelsen av att så sker och utgår från att regeringen därvid kommer att arbeta enligt de ståndpunkter som angivits av riksdagen på förslag av sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet i betänkandet 2003/04:KUU1. Utskottet anser därmed att några sådana tillkännagivanden

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.
som begärs i motionerna 2003/04:U18 (kd) yrkande 1 och 2003/04:U19 (m)
yrkande 4 inte behövs.

Såvitt avser synpunkterna i motion 2002/03:U323 (m) yrkande 17 vill utskottet hänvisa till de ställningstaganden i olika delfrågor som gjorts i betänkande 2003/04:KUU1. Även såvitt avser de frågor som tas upp i motionerna 2002/03:K206 (m), 2002/03:K238 (c) yrkande 1, 2002/03:U324 (mp) yrkandena 3 och 4, 2002/03:U326 (c) yrkandena 13, 14, 17, 19 och 20 och 2003/04:K209 (m) vill utskottet hänvisa till de ställningstaganden i frågor om institutioner, beslutsfattande och befogenheter som gjorts i det nämnda betänkandet, främst med anledning av motioner som väckts senare än de nu nämnda. Motionerna avstyrks i berörda delar.

I motionerna 2002/03:K288 (v) yrkandena 1 och 2 och 2002/03:Fi289 (v) yrkande 1 tas frågor om bl.a. den öppna samordningsmetoden och EMU upp med inriktning på frågornas betydelse för en utveckling mot överstatlighet. Även frågor om en sådan utveckling har behandlats i betänkandet 2003/04:KUU1, och utskottet avstyrker motionerna i berörda delar, liksom motion 2002/03:K238 (c) yrkandena 2 och 3.

Andra frågor

Debatt och folkbildning

Två motioner tar särskilt upp frågor om debatt och folkbildning kring EU.

I *motion 2002/03:U326 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 23* begärdes ett tillkännagivande för regeringen om att regeringen borde bli mer aktiv i debatten om EU:s framtidsfrågor. Motionärerna hänförde sig till konventet och ansåg att regeringen borde lägga fram sin syn på hur EU:s framtid skulle formas och att även regeringens representanter i konventet borde bli mer aktiva i debatten om EU:s framtidsfrågor.

Önskemål om folkbildning kring EU tas upp i *motion 2003/04:U211 av Ana Maria Narti (fp)*. I motionen begärs tillkännagivanden för regeringen om behovet av folkbildning kring EU (*yrkande 1*) och om en kontinuerlig demokratisk dialog med ungdom kring EU (*yrkande 2*).

I betänkandet 2003/04:KUU1 redogjorde sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet för bl.a. EU 2004-kommitténs verksamhet, som innebar bl.a. att stimulera en bred, offentlig debatt om EU inför och under regeringskonferensen.

I regeringens skrivelse 2003/04:110 Demokratipolitik hänvisar regeringen till att den i demokratipropositionen (prop. 2001/02:80) lyfte fram vikten av att öka kunskapen och medvetenheten om de nya formerna av beslutsfattande som växer fram i och med det alltmer komplexa flernivåstyret samt till att strukturer bör skapas som ger medborgarna möjlighet till god insyn, delaktighet och inflytande liksom goda förutsättningar för ansvarsutkrävande. I skrivelsen framhålls behovet av tillgång till information och kunskap om det politiska systemet och samhället för människors förutsättningar att utöva

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

makt över sin egen vardag och livssituation. Skolan, massmedier och folkbildningen anges som exempel på betydelsefulla aktörer när det gäller att förmedla sådan information och kunskap.

Konstitutionsutskottet delar motionärens uppfattning om behovet av folkbildning och debatt kring EU. Utskottet, som kommer att behandla en motion (fp) om regeringens ansvar för en ökad debatt om Europafrågor i betänkande 2003/04:KU19 över demokratiskrivelsen, anser dock att något tillkännagivande med anledning av motionen inte är påkallat.

Regelreformer

I motion 2002/03:U324 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande för regeringen om att alla av EU beslutade regler och lagar som berör Sverige efter en tid skall tas upp i riksdagen för att få de praktiska konsekvenserna belysta och att riksdagen bör ha möjlighet att göra efter- och omprövningar av redan fattade beslut och lämna förändringsförslag till EU.

Konstitutionsutskottet behandlade i sitt betänkande 2001/02:KU29 Lagstiftningsprocessen m.m. två motionsyrkanden (mp) av samma lydelse som det här behandlade. Utskottet hänvisade till en given redovisning varav framgick att det också inom EU bedrevs ett arbete med regelkvalitet och regel-förenkling och att det också i detta arbete fanns en inriktning på att analysera konsekvenser av förslag till nya regler. Utskottet hänvisade vidare till ett tidigare påpekande att EU bör eftersträva ett så okomplicerat regelsystem som möjligt. Därutöver påpekade utskottet att riksdagen bl.a. inom ramen för sitt uppföljnings- och utvärderingsarbete hade möjlighet att belysa konsekvenserna av EU-regler. Någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av vad som anfördes i motionerna i berörd del var enligt utskottets mening inte påkallad, utan de avstyrktes.

Som *konstitutionsutskottet* tidigare påpekat har riksdagen bl.a. inom ramen för sitt uppföljnings- och utvärderingsarbete möjlighet att belysa konsekvenser av regler som beslutats på EU-nivå – likaväl som konsekvenserna av andra regler. Liksom i fråga om andra regler har riksdagsledamöter också möjlighet att motionsvis begära att regeringen skall verka för förändringar. Inom EU bedrivs fortsatt arbetet med regelkvaliteten. Utskottet anser inte att någon åtgärd är påkallad med anledning av motionen.

Folkomröstning

I motion 2002/03:U324 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande för regeringen om att alla nya EU-fördrag som innebär maktövertagning till EU-nivå skall underställas medborgarna i en folkomröstning.

Konstitutionsutskottet har i tidigare sammanhang redogjort för regeringsformens regler om folkomröstning. Utskottet behandlade frågor om folkomröstningsinstitutet som sådant och särskilda frågor om grundlagsändring och folkomröstning ingående i sitt betänkande 2003/04:KU9 Författningsfrågor.

Sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet behandlade i betänkande 2003/04:KUU1 motioner om folkomröstning om det fördrag som regeringskonferensen skall utmytna i.

Utskottet ansåg att frågan om en folkomröstning om det framtida fördraget borde prövas av den riksdag som har att ta slutlig ställning till fördraget. Allmänt sett ville dock utskottet erinra om att Europeiska unionen förblir ett i grunden mellanstatligt samarbete där varje stats godkännande krävs för att förändra EU:s kompetens på ett område.

Utskottet erinrade om att riksdagen utan föregående folkomröstning haft att pröva om Amsterdamfördraget och Nicefördraget skulle godkännas för svenskt vidkommande, och utskottet såg inte ”nu” skäl till någon annan ordning för det kommande fördraget.

Utskottet erinrade om att den svenska folkstyrelsen förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och att den svenska traditionen lägger stor vikt vid de allmänna valen och vid det aktiva folkrörelsearbetet mellan valen. Utskottet erinrade vidare bl.a. om att riksdagens beslut om överlåtelse av beslutanderätt inom ramen för samarbete i Europeiska unionen kräver stöd av minst tre fjärdedelar av de röstande riksdagsledamöterna eller beslut i samma ordning som vid stiftande av grundlag, dvs. beslut med enkel majoritet före och efter ett riksdagsval.

Sammanfattningsvis fann utskottet ingen anledning till att ställa sig bakom motionsyrkanden om folkomröstning, utan de avstyrktes.

Frågan om folkomröstning om det fördrag som regeringskonferensen kommer fram till har åter väckts i en motion (mp) med anledning av regeringens skrivelse 2003/04:110 Demokratipolitik. Konstitutionsutskottet kommer att behandla motionen senare i vår i sitt betänkande 2003/04:KU19 Demokratifrågor.

Konstitutionsutskottet anser, liksom tidigare, att avgörandet av om folkomröstning bör hållas i en fråga bör avgöras från fall till fall. Utskottet vill också erinra om vad som tidigare sagts bl.a. om att den svenska folkstyrelsen förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick. Riksdagen är enligt utskottets uppfattning väl skickad att ta ställning i de frågor som nya fördrag och fördragsändringar kan ge upphov till. Utskottet avstyrker motionen.

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.
Stockholm den 18 april 2004

På konstitutionsutskottets vägnar

Gunnar Hökmark

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Hökmark (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Helena Bargholtz (fp), Pär Axel Sahlberg (s), Kenth Högström (s), Ingvar Svensson (kd), Mats Berglind (s), Anders Bengtsson (s), Tobias Krantz (fp), Kerstin Lundgren (c), Helene Petersson (s), Nils Fredrik Aurelius (m), Billy Gustafsson (s), Gustav Fridolin (mp) och Bertil Kjellberg (m).

Avvikande meningar

1. Gunnar Hökmark (m), Nils Fredrik Aurelius (m) och Bertil Kjellberg (m) anför:

Frågorna som tas upp i motion 2002/03:U323 (m) yrkande 17 har med anledning av en senare partimotion behandlats i sammansatta konstitutions- och utrikesutskottets betänkande 2003/04:KUU1. Vi hänvisar till vad som i de aktuella frågorna anförts i reservationer till det betänkandet av ledamöterna från Moderaterna.

2. Kerstin Lundgren (c) anför:

Centerpartiets samlade syn på de frågor som regleras i konventets förslag till nytt konstitutionellt fördrag framfördes hösten 2003 i en partimotion som behandlades i sammansatta konstitutions- och utrikesutskottets betänkande 2003/04:KUU1. Jag hänvisar, såvitt avser de i motion 2002/03:U326 (c) här behandlade yrkandena, till vad jag i de aktuella frågorna anför i reservationer till det betänkandet.

3. Gustav Fridolin (mp) anför:

Som anføres i motionerna 2002/03:K288 (v) och 2002/03:Fi289 (v) tillkommer alltfler moment som leder EU:s utveckling i riktning mot överstatlighet. Jag anser att denna utveckling bör motverkas och att därför maktrelationerna mellan EU:s institutioner och Sveriges riksdag bör belysas i en utredning – exempelvis i den författningsutredning som för närvarande diskuteras mellan partierna – samt att regeringen bör verka för att medlemsstaterna gör egna utvärderingar av den öppna samordningsmetodens betydelse och mot att alltfler politikområden förs över till EU-nivån.

Miljöpartiets samlade syn på de frågor som regleras i konventets förslag till nytt konstitutionellt fördrag framfördes hösten 2003 i en motion som behandlades i sammansatta konstitutions- och utrikesutskottets betänkande 2003/04:KUU1. Jag hänvisar såvitt avser de i motion 2002/03:U324 (mp) framställda yrkandena om kommissionens ställning till mina ställningstaganden för Miljöpartiets räkning i det betänkandet.

Såvitt avser uppföljning av nya EU-regler anser jag att alla regler som EU beslutat och som rör Sverige efter en tid bör tas upp i riksdagen, varvid de praktiska konsekvenserna av reglerna bör bli belysta. Riksdagen bör också ha möjlighet att göra efter- och omprövningar av redan fattade beslut och lämna förändringsförslag till EU. Subsidiaritetsprincipens tillämpning bygger på att man noggrant följer effekter och förändrade villkor i de olika medlemsländerna. Jag anser därför att motion 2002/03:U324 (mp) yrkande 5 bör bifallas.

Jag anser vidare att det borde vara självklart att alla nya fördrag som innebär att mera makt förs över från Sveriges riksdag till EU:s institutioner bör

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap. BILAGA 2 KONSTITUTIONSUTSKOTTETS YTTRANDE 2003/04:KU4Y

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.
underställas medborgarna i en folkomröstning. Motion 2002/03:U324 (mp)
bör därför bifallas även såvitt avser yrkande 1.

BILAGA 3

Finansutskottets yttrande 2003/04:FiU3y

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har beslutat att bereda bl.a. finansutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2003 (skr. 2003/04:60) jämte motioner.

Finansutskottet yttrar sig över de två yrkanden i följdmotionerna U18 (kd) och U19 (m) som rör utskottets område. Utskottet föreslår att motionerna avstyrks.

Utskottet

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2003. Bland de områden som rör finansutskottet finns den ekonomiska och monetära unionen, EU:s budget, statistik, offentlig upphandling samt finansiella tjänster.

Motionerna

Politiken efter folkomröstningen om euron

I *motion U19 av Gunilla Carlsson m.fl. (m)* begärs att regeringen snarast återkommer till riksdagen med en redogörelse för hur Sverige har mött utanförskapet med anledning av folkomröstningsresultatet om införande av euron (yrkande 3).

Enligt motionärerna gör folkomröstningsresultatet det än viktigare med en regeringspolitik som underlättar för företagande och nya jobb i Sverige. Den fortsatt höga arbetslösheten, tröga ekonomiska återhämtningen och svaga tillväxtförmågan i Sverige ger utrymme till oro. Det krävs en långsiktig och ansvarsfull politik med lägre skatter, flexiblare arbetsmarknad och en bred kunskapssatsning.

I samband med folkomröstningsresultatet utlovade statsministern en bred satsning på bättre tillväxtförutsättningar i Sverige. Av tillväxtsatsningar blev enligt motionärerna intet. De utlovade tillväxtsamtalen verkar ha tystnat innan de ens började. I stället upplever många småföretagare att skatte- och regel-

bördan ytterligare har ökat, vilket i sin tur minskar möjligheten till mer av företagande och nya jobb i Sverige.

Incitamenten att arbeta

I motion U18 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) erinras om att kommissionen rekommenderar Sverige att reformera skatte- och bidragssystemen i syfte att öka incitamenten att arbeta. Vad vi ser i dag är enligt motionärerna en motsatt utveckling. Skulle regeringen till exempel gå på Egendomsskatteutredningens förslag om att finansiera en sänkning av förmögenhetsskatten genom att höja inkomstskatten är det ett steg i helt fel riktning. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om vad i motionen anförs om att reformera skatte- och bidragssystemen, enligt Lissabonprocessen, i syfte att öka incitamenten att arbeta (yrkande 12).

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar den genomarbetade redovisningen av skilda områden i regeringens skrivelse. Som utskottet anfört tidigare fyller redovisningen både ett uppföljande syfte och ett framåtblickande syfte (yttr. 1999/2000:FiU3y, 2001/02:FiU7y). Dels kan riksdagen följa upp regeringens agerande under det gångna året, dels kan riksdagen i sitt löpande arbete med EU-frågor utnyttja skrivelsen för de många frågor i skrivelsen som kommer att vara aktuella också under kommande år.

När det gäller motionerna vill utskottet inledningsvis erinra om att Sveriges tillväxt ligger över genomsnittet för EU och att Sverige är det land som har flest placeringar på första till tredje plats bland de olika indikatorerna i Lissabonstrategin. Det innebär inte att den svenska ekonomiska politiken inte kan utvecklas ytterligare, men i ljuset av Sveriges framgångsrika ekonomiska utveckling, inte minst i ett europeiskt perspektiv, är motionärernas framställning missvisande.

Utskottet vill inte föregripa den ekonomiska vårpropositionen – som överlämnas till riksdagen två dagar efter att detta yttrande beslutats i utskottet – men kan konstatera att den ekonomiska politik som har förts har bidragit till en god ekonomisk tillväxt. En hållbar ekonomisk utveckling är en självklar ledstjärna för politiken. Som utskottet har argumenterat i många ekonomisk-politiska betänkanden (t.ex. bet. 2002/03:FiU20, 2003/04:FiU1) skulle inte den politik som de nu aktuella motionärernas partier förespråkar bidra till tillväxt.

Motionsyrkandet om reformering av skatte- och bidragssystemen hänvisar till Lissabonprocessen. Som framgår av regeringens skrivelse (skr. 2003/04:60 s. 157 f.) är det dock inom sysselsättningsstrategin som rekommendationen har givits. I Sveriges handlingsplan för sysselsättning 2003 kommenteras rekommendationen och regeringen redovisar där att de genomsnittliga marginaleffekterna har sänkts betydligt sedan 1997. Ett långsiktigt arbete med att minska

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

de kombinerade marginaleffekterna i skatte-, transfererings- och bidragssystemen bedrivs. Till exempel inleddes år 2001 en omfattande skattereform inriktad på att sänka marginalskatterna för låg- och medelinkomsttagare. Reformen består av en stegvis kompensation för den allmänna egenavgiften och en successiv minskning av andelen skattebetalare som betalar statlig inkomstskatt. Skattereformen har tillsammans med reformer i bidragssystemen och införandet av en maxtaxa inom barnomsorgen medfört ökade drivkrafter att söka och acceptera erbjudanden om arbete samt att öka arbetsinsatsen från del- till heltid.

Finansutskottet anförde följande i bet. 2003/04:FiU1 s. 101 f.:

Som framgår av t.ex. regeringens fördelningspolitiska redogörelse i vårpropositionen för 2003 bilaga 3 har både löne- och inkomstspridningen ökat under senare delen av 1990-talet efter att successivt ha minskat sedan mitten av 1970-talet. Till följd av den ekonomiska krisen i början av 1990-talet marginaliserades vissa grupper i samhället. Till exempel har antalet människor som är långtidsarbetslösa, långtidssjuka eller beroende av socialbidrag under långa tider ökat. Regeringens politik syftar till att bryta detta utanförskap. Marginaleffekter ska samtidigt minskas så att det lönar sig bättre att studera och arbeta.

Beslutet om att införa maxtaxa i förskoleverksamheten och barnomsorgen är ett exempel på åtgärder som bidrar till att minska marginaleffekterna. Sänkning av marginalskatterna genom höjningen av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt och kompenseringen av egenavgifterna är andra exempel på åtgärder som vidtagits under senare år. Enligt beräkningar som redovisades i vårpropositionen för 2002 hade en ensamstående förälder med två barn en marginaleffekt på ungefär 65 % år 1999. Under förra året hade marginaleffekten för denna familjetyp sjunkit med nästan 7 procentenheter, till 58,6 %. För sammanboende med två barn hade marginaleffekterna under samma period sjunkit med omkring 5 procentenheter.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att regeringen i vårpropositionen för 2003 angav att den avser att se över hur marginaleffekterna kan minskas ytterligare i syfte att öka arbetskraftsdeltagandet och minska utanförskapet och socialbidragsbehovet.

Motionärerna tar vidare upp Egendomsskattekommittén. Utskottet vill erinra om att kommittén överlämnade sitt huvudbetänkande *Reformerade egenomsskatter* (SOU 2004:36) till finansminister Bosse Ringholm måndagen 29 mars 2004 och att kommittén avser att redovisa återstående delar av utredningsuppdraget (rörande arvs- och gåvobeskattningen) i ett slutbetänkande i slutet av maj månad 2004. Utskottet finner ingen anledning att i detta sammanhang ta ställning till kommitténs huvudbetänkande.

Utskottet anser med hänvisning till det anförda att motionerna bör avstyrkas.

Stockholm den 13 april 2004

På finansutskottets vägnar

Sven-Erik Österberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sven-Erik Österberg (s), Mikael Odenberg (m), Carin Lundberg (s), Sonia Karlsson (s), Agneta Ringman (s), Gunnar Axén (m), Christer Nylander (fp), Lena Ek (c), Hans Hoff (s), Tomas Högström (m), Agneta Gille (s), Yvonne Ruwaida (mp), Gunnar Nordmark (fp), Olle Sandahl (kd), Siv Holma (v), Tommy Ternemar (s) och Lars Johansson (s).

Avvikande mening

Den ekonomiska politiken efter folkomröstningen om euron och i ljuset av Lissabonprocessen (m, fp, kd, c)

av Mikael Odenberg (m), Gunnar Axén (m), Christer Nylander (fp), Lena Ek (c), Tomas Högström (m), Gunnar Nordmark (fp) och Olle Sandahl (kd).

Ställningstagande

Den viktigaste uppgiften för den ekonomiska politiken just nu är att få fart på svensk ekonomi och uppnå en högre långsiktig tillväxt. Det är också nödvändigt att förstärka incitamenten att arbeta om vi långsiktigt ska klara den sociala tryggheten.

Den politik som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet för leder dock Sverige in på fel väg. De s.k. tillväxtsamtalen har uppenbarligen inte påverkat politikens inriktning. Överenskommelsen mellan de tre partierna inför den ekonomiska vårpropositionen innehåller inga reformer som kan få fart på tillväxten. I stället tycks den mest handla om att dela ut bidrag till kommunerna med pengar som över huvud taget inte finns i den statliga kassakistan. Den statliga budgeten går med underskott och Socialdemokraterna och dess stödpartier hankar sig fram genom att skjuta viktiga beslut på framtiden. Regeringen borde ägna mer energi åt att ta fasta på rekommendationerna från EU om reformeringen av skatte- och bidragssystemen i stället för att skryta över att Sverige ligger före vissa andra EU-länder avseende några nyckeltal i Lissabonprocessen.

Den svenska uthålliga tillväxtpotentialen måste förbättras. Skattetrycket ligger omkring 10 procentenheter över det europeiska genomsnittet och försvagar incitamenten till företagande, arbete och utbildning. Ett ogynnsamt företagsklimat håller tillbaka nyföretagandet och försvårar inte minst för små och medelstora företag. Arbetskraftsbristen är stor på vissa områden samtidigt som närmare 20 % av den arbetsföra befolkningen är arbetslös, i åtgärder, förtidspensionerad eller sjukskriven. Diskriminering och otillräcklig integration försvårar och hindrar många nya svenskars inträde på arbetsmarknaden.

Men det kanske allvarligaste svenska tillväxthindret är socialdemokratins låga och sjunkande tilltro till den enskildes förmåga. Självbestämmandet hos Sveriges medborgare är i dag kraftigt inskränkt. Funktionen i bidrags-, skatte- och transfereringssystemen är med dagens politik överordnad individens välbefinnande.

Egendomsskattekommitténs förslag om sänkning av grundavdraget bör avvisas. Det är typiskt att Socialdemokraterna inte kan tänka sig att sänka tillväxthindrande skatter utan att höja andra skatter som skadar tillväxten.

Utgången av folkomröstningen om införande av euron innebär att den penningpolitiska regimen blir oförändrad med ett inflationsmål och flytande växelkurs. Inget i det rådande ramverket förändras.

Finanspolitiken kan därmed i huvudsak ägnas åt struktur- och fördelningspolitiska frågor. Huvuduppgiften är att finansiera det som det är angeläget att det offentliga svarar för. Det behöver långt ifrån alltid handla om utförande i offentlig regi, avgörande är den offentliga finansieringen. De grundläggande uppgifter som det offentliga ska svara för är de genuint kollektiva varorna och tjänsterna som rättsväsende, försvar, grundforskning och infrastruktur. Dessutom har det offentliga ansvaret för att alla människor i vårt land får en god vård, omsorg och utbildning. Verksamheterna bör utföras av en mångfald av huvudmän.

Vad som anförts här bör med delvis bifall till de aktuella motionerna ges regeringen till känna.

BILAGA 4

Arbetsmarknadsutskottets yttrande 2003/04:AU5y

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 1 april 2004 berett bl.a. arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2003/04:60 Årsboken om EU – Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2003 och över de motioner som utrikesutskottet planerar att behandla i samband med skrivelsen. Av de motioner som väckts med anledning av skrivelsen avser motionerna 2003/04:U18 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) yrkandena 10 och 11 och 2003/04:U19 av Gunilla Carlsson m.fl. (m) yrkande 11 frågor på arbetsmarknadsutskottets beredningsområde. Motionerna anges fortsättningsvis utan angivande av årtal.

Motion U18 yrkandena 10 och 11 avser rådets rekommendationer till Sverige om den svenska sysselsättningspolitiken. Motion U19 yrkande 11 avser frågan om Sveriges införlivande av arbetstidsdirektivet och om att regeringen bör tillse att Sverige utnyttjar de möjligheter till undantag och avvikelser som direktivet medger.

Utskottet begränsar i huvudsak sitt yttrande till de frågor som aktualiserats motionsvis. Därmed är detta yttrande inte någon heltäckande redogörelse för arbetsmarknadsutskottets synpunkter på EU:s sysselsättningsstrategi m.m.

Sysselsättningsfrågor

Regeringens skrivelse

Frågan om sysselsättning ligger högt på EU:s dagordning sedan mitten av 1990-talet. Vid toppmötet i Lissabon 2000 antog EU den s.k. Lissabonstrategin med målet att, genom nära samverkan mellan ekonomisk politik, sysselsättningspolitik och socialpolitik, stärka unionens konkurrenskraft och stimulera till arbete och hållbar tillväxt. Medlemsstaterna ska sträva efter full sysselsättning, och det har fastlagts en rad delmål att uppnå på vägen till full sysselsättning. EU:s sysselsättningsstrategi är sedan 1997 inskriven i fördraget om Europeiska unionen och är ett nyckelinstrument för att uppnå ambitionerna från Lissabon. Kommissionen ska varje år presentera ett förslag till riktlinjer för sysselsättningen. Huvudansvaret för sysselsättningspolitiken ligger dock kvar hos medlemsstaterna.

Rådet fattade i juli 2003 beslut om sysselsättningsriktlinjerna för 2003. De nya riktlinjerna ska i princip ligga fast i tre år (t.o.m. 2006) och ska ha en tydligare inriktning på att uppnå Lissabonmålen till 2010. Sysselsättningsrikt-

BILAGA 4 ARBETSMARKNADSUTSKOTTETS YTTRANDE 2003/04:AU5Y
linjerna innefattar tre övergripande mål och tio särskilda riktlinjer. De *tre övergripande målen* är: full sysselsättning, förbättrad kvalitet och produktivitet i arbetet samt ökad social sammanhållning och en arbetsmarknad öppen för alla. De *tio särskilda riktlinjerna* är: att vidta aktiva och förebyggande arbetsmarknadsåtgärder, skapa nya arbetstillfällen och företaganda, hantera förändringar och främja anpassbarhet och rörlighet på arbetsmarknaden, främja utveckling av humankapitalet och det livslånga lärandet, öka arbetskraftsutbudet och främja ett aktivt åldrande, arbeta för jämställdhet, främja integration och motverka diskriminering på arbetsmarknaden, initiera drivkrafter som gör arbete till ett attraktivt alternativ, omvandla odeklarerat arbete till reguljär sysselsättning och ta itu med regionala skillnader i sysselsättning. Riktlinjerna understryker även vikten av att fler aktörer på alla nivåer involveras i genomförandet av strategin.

Sverige fick 2003 tre rekommendationer av rådet. Det konstateras att svensk arbetsmarknad karakteriseras av mycket höga sysselsättningsnivåer och att alla de gemensamma sysselsättningsmålen har nåtts. Med tanke på den åldrande befolkningen kommer landet att bli tvunget att se till att det finns ett utbud av arbetskraft. Sverige fick följande rekommendationer:

att förstärka de insatser som syftar till att upprätthålla utbudet av arbetskraft på lång sikt genom att utnyttja alla potentiella källor till arbetskraft, särskilt genom ett högre deltagande av invandrare,

att minska antalet långtidssjukskrivna personer genom att förbättra arbetsförhållandena och anpassa lagstiftningen för att främja en effektiv återintegration på arbetsmarknaden,

att arbeta vidare med reformerna av skatte- och bidragssystemen i syfte att öka incitamentet att arbeta, i synnerhet för grupper för vilka samspelet mellan skatter och bidrag har de mest negativa effekterna på utbudet av arbetskraft, och fullfölja reformen av skatterna på arbetsinkomst.

Sveriges handlingsplan 2003 överlämnades i oktober 2003 till kommissionen och rådet. Handlingsplanen ger en situationsbeskrivning mot bakgrund av de tre övergripande målen, de tio riktlinjerna och de tre rekommendationerna och framtida insatser beskrivs.

Den av rådet utsedda högnivågruppen för sysselsättning som leddes av Wim Kok presenterade sin rapport den 26 november 2003. Rapporten fokuserade på fyra områden, nämligen ökad anpassningsbarhet, ökat arbetskraftsutbud, investeringar i humankapital samt effektivare genomförande av reformer.

Motion

Kristdemokraterna vill i kommittémotion U18 med anledning av de rekommendationer som rådet avgett till Sverige att s.k. jobbguider ska införas i Sverige och att invandrades kompetens tas till vara bättre (yrk. 10) och att de långtidssjukskrivna återintegreras bättre på arbetsmarknaden (yrk. 11). *Kristdemokraterna* instämmer i rådets kritik och understryker behovet av kraftfullt

skap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenkap.Fel! Okänt namn på dokumentegenkap.

agerande från den svenska regeringen inom de områden som rekommendationerna avser. Integrationspolitiken måste förbättras, och fler invandrare måste ges tillträde till den svenska arbetsmarknaden. Många har svårt att komma in på den svenska arbetsmarknaden trots hög utbildning. Det är därför viktigt att kunskapsvalideringen förbättras så att t.ex. invandrare med akademisk utbildning snabbt kan komma in på arbetsmarknaden. Ibland krävs det specifika åtgärder eftersom många invandrare saknar ett socialt nätverk, kontakter och erfarenhet av att söka arbete i Sverige. Partiet vill införa jobbguider för invandrare som är nya på arbetsmarknaden. Det höga ohälsotalet i Sverige är oacceptabelt och måste åtgärdas. Otaliga utredningar, statistiska uppdrag och ”pratgrupper” har tillsatts, men det har inte gett många konkreta förslag till åtgärder. Det mesta har präglats av ett ostrukturerat lappande och lagande.

Utskottets ställningstagande

Det allmänna sysselsättningsläget

Utskottet vill redan från början slå fast att den för Sverige alltför låga sysselsättningen och den höga arbetslösheten är några av de största problemen som Sverige har att ta sig an. Den svenska regeringens övergripande mål är att uppnå full sysselsättning. I denna strävan ingår som två väsentliga komponenter att halvera ohälsotalet och att öka invandrades integrering på den svenska arbetsmarknaden.

Inledningsvis vill utskottet peka på kommissionens utkast till gemensam rapport om sysselsättning (KOM (2004) 24 slutlig) som innehåller en första bedömning av medlemsstaternas genomförande av den nya sysselsättningsstrategin. Kommissionen konstaterar att arbetsmarknadsläget innebär en stor utmaning för att uppnå Lissabonstrategins mål. Sysselsättningen inom EU slutade att öka i början av 2003 och förväntas bara öka långsamt 2004–2005.

Arbetslösheten inom EU har successivt ökat till 8,1 % 2003. När det gäller Lissabonmålet om en total sysselsättningsintensitet på 70 % senast 2010 har det inte gjorts några framsteg, och med en sysselsättningsintensitet på 64,3 % står det nu klart att EU inte kommer att uppnå det delmål på 67 % som fastställdes för 2005. Fyra medlemsländer, bl.a. Sverige, ligger dock redan över målet om minst 70 % sysselsättning 2010. Sysselsättningen bland kvinnor i EU ökade 2002 (55,6 %), och möjligheten finns fortfarande att delmålet för 2005 (57 %) kan komma att uppnås. Huruvida målet för 2010 kommer att nås beror på hur sysselsättningen bland äldre personer utvecklas. Även om sysselsättningen bland äldre arbetstagare har ökat till drygt 40 % under 2002 ligger man ännu långt från målet på 50 % till 2010.

Sverige har den högsta sysselsättningsgraden i EU för kvinnor och äldre (55–64 år) samt en av de lägsta nivåerna för långtidsarbetslöshet. Rapporten anger att Sveriges framtida utmaningar ligger i att fortsätta arbeta för att få in invandrare på arbetsmarknaden, halvera antalet sjukdagar till 2008 och att

dokumentegenskap. BILAGA 4 ARBETSMARKNADSUTSKOTTETS YTTRANDE 2003/04:AU5Y
fortsätta minska marginaleffekterna av skatte- och bidragssystemen för att öka drivkrafterna till arbete.

Europeiska rådet höll den 25 och 26 mars 2004 sitt årliga möte om Lissabonstrategin och den ekonomiska, sociala och miljörelaterade situationen i unionen. Vid mötet, som hölls i Bryssel, konstaterades att det krävs stark ekonomisk tillväxt och skapande av arbetstillfällen tillsammans med en hög grad av social sammanhållning och miljöskydd för att tillgodose förväntningarna hos Europas befolkning om högre levnadsstandard och bättre livskvalitet. Det fastställdes att de viktigaste politiska frågorna som leder till ökad tillväxt och sysselsättning måste prioriteras. Mötet inriktades därför på två frågor, nämligen hållbar tillväxt och fler och bättre arbetstillfällen. Man gav också uttryck för att ökad sysselsättningsgrad är av avgörande betydelse för bl.a. ekonomisk tillväxt. Rådet betonade att medlemsstaterna måste förnya sitt åtagande att uppnå Lissabonmålen för sysselsättning. Europeiska rådet uppmanade kommissionen att inrätta en ny högnivågrupp under ledning av Wim Kok för att genomföra en oberoende översyn av hur Lissabonmålen kan uppfyllas på bästa sätt i synnerhet mot bakgrund av utvidgningen. Rapporten ska läggas fram för kommissionen senast den 1 november 2004.

Utskottet ser med stor oro på att arbetslösheten i Sverige är hög. Det är den höga nivån på arbetslösheten som oroar snarare än situationen i förhållande till andra EU-länder. I januari 2004 hade Sverige två procentenheter lägre arbetslöshet än genomsnittet för EU, och för kvinnorna var arbetslösheten ca 4 procentenheter under genomsnittet. Som redovisats ovan har EU:s mål om 70 % sysselsättning redan uppnåtts i Sverige. Enligt Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) var det drygt 234 000 personer, eller 5,4 % av arbetskraften, som var inskrivna som arbetslösa i mars 2004. Det är en ökning med 1 procentenhet eller 42 000 personer på ett år. Enligt AMS är ingen påtaglig uppgång på arbetsmarknaden synbar. Statistiska centralbyråns (SCB) arbetskraftsundersökning (AKU) för februari 2004 visar att det har skett en minskning av antalet anställda. Det gäller framför allt tidsbegränsat anställda kvinnor, till stor del inom vård och omsorg. Den ökade arbetslösheten har påverkat alla åldersgrupper, men mest har ungdomar i åldern 16–24 år drabbats. Trots den minskade sysselsättningen uppvisar det totala antalet arbetade timmar i genomsnitt per vecka ingen statistiskt säkerställd skillnad jämfört med februari för ett år sedan. Den reguljära sysselsättningsgraden för personer i åldern 20–64 år sjunker enligt Konjunkturinstitutet till 76,8 % 2004, mätt som ett årsgenomsnitt. Det innebär att målet om en reguljär sysselsättningsgrad på 80 % 2004 inte uppnås.

Utskottet anser att situationen på arbetsmarknaden kräver kraftfulla insatser. Arbetet i enlighet med Sveriges handlingsplan för sysselsättning måste fortsätta och intensifieras. Det är av avgörande betydelse för utvecklingen på arbetsmarknaden att det finns en god beredskap för att på olika sätt möta den ökande arbetslösheten. Stora ansträngningar måste göras för att nå sysselsättningsmålen. Utskottet utgår från att regeringen i vårpropositionen som i da-

skap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.
garna ska överlämnas till riksdagen lämnar förslag om åtgärder för att vända
utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden.

Särskilt om invandrare på arbetsmarknaden

Att öka de utlandsföddas inträde på arbetsmarknaden är som utskottet redan inledningsvis betonat en central uppgift för arbetsmarknadspolitiken. Det är av stor betydelse att ta till vara allas vilja att arbeta och att motverka all diskriminering. Det är också en viktig del av de särskilda sysselsättningsriktlinjerna. Alla ska ha samma rätt och möjlighet att försörja sig med eget arbete. Detta är också viktigt för att skapa en integrerad arbetsmarknad för alla. Utskottet har i budgetbetänkande 2003/04:AU1 redogjort för en del av de insatser som pågår för att integrera invandrare på arbetsmarknaden och hänvisar därför i detta yttrande till den sammanställningen. Här kan dock nämnas att utskottet pekat på behovet av tillräckliga personalresurser vid arbetsförmedlingarna i de mest utsatta storstadsområdena, försöksverksamheten med arbetsplatsintroduktion för vissa invandrare och den särskilda satsningen på bristyrkesutbildning för redan anställda där ett särskilt mål satts upp för personer med utländsk högskoleutbildning.

Utskottet noterar att den i budgetpropositionen föreslagna valideringsdelegationen numera är utsedd och på plats i Norrköping. Valideringsdelegationen har i uppdrag att t.o.m. år 2007 främja och stödja validering. Med validering brukar avses en bedömning, värdering och erkännande i strukturerad form av kunskaper och kompetens som uppnåtts både i och utanför det formella utbildningsväsendet. Utskottet menar att valideringsdelegationen har en viktig uppgift både när det gäller invandrade akademiker och andra invandrade grupper.

Utskottet vill också peka på att det finns flera pågående kommittéarbeten på diskriminerings- och integrationsområdet. Diskrimineringskommittén (dir. 2002:11 och 2003:69) har ett omfattande utredningsuppdrag att bl.a. överväga en gemensam lagstiftning mot diskriminering som omfattar alla eller flertalet diskrimineringsgrunder och samhällsområden och överväga om regler om aktiva åtgärder bör införas i arbetslivet för andra diskrimineringsgrunder än kön och etnisk tillhörighet. Utredningen beräknas avsluta sitt arbete den 1 juli 2005. En annan utredning på området är den om strukturell diskriminering (dir. 2003:118). I uppdraget ingår bl.a. att föreslå åtgärder för att motverka strukturell diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet och att föreslå åtgärder för att fylla luckor i kunskapen om strukturell diskriminering på dessa grunder. Utredningen beräknas avsluta sitt arbete den 31 mars 2005. Därtill kommer att regeringen har föreslagit en ny utredning om diskriminering, integration och makt. Avsikten är att regeringen ska besluta om direktiv för denna utredning i vår. Professor Masoud Kamali har av regeringen föreslagits bli särskild utredare.

Integrationsverket har i rapporten *Integration 2003* presenterat en rad, som utskottet finner, intressanta men även alarmerande uppgifter om integrationen bl.a. på den svenska arbetsmarknaden. Så länge Integrationsverket har kunnat

följa statistiken har utrikes födda lägre sysselsättning än de som är födda i Sverige. Dessa skillnader i sysselsättning kan enligt Integrationsverket inte förklaras av individuella egenskaper som de utrikes föddas kön, ålder, utbildning eller civilstånd. Det är tvärtom så att utbildning, ålder och civilstånd inte påverkar chanserna på arbetsmarknaden lika mycket för utrikes som för inrikes födda. Det sker en sortering på arbetsmarknaden som innebär att de som är födda i Asien eller Afrika har lägre sysselsättning än andra, oavsett hur länge de varit i Sverige och oavsett kön, utbildning, ålder och civilstånd. När man jämför män och kvinnor framgår det att kvinnor har lägre sysselsättning än män. Detta gäller särskilt utrikes födda kvinnor som varit i Sverige upp till 10 år.

När det gäller frågan om kompetens och arbetsmarknad är Integrationsverkets slutsatser följande. Det är inte någon större skillnad vad avser högre utbildning än grundskolenivå mellan inrikes och utrikes födda. Trots detta är det mycket stora skillnader i arbetets kvalifikationsgrad mellan inrikes och utrikes födda. Nästan 50 procent av män som är födda i Sverige har ett kvalificerat arbete, jämfört med mindre än 20 procent av dem som är födda i ett land i Afrika eller Sydeuropa (inkluderat f.d. Jugoslavien). Det är däremot inga större skillnader mellan inrikes födda män och kvinnor när det gäller arbetets kvalifikationsgrad. Bland utrikes födda skiljer det sig dock mellan män och kvinnor, framför allt genom att det är betydligt vanligare att utrikes födda kvinnor har arbeten utan några som helst utbildningskrav. De största skillnaderna mellan män och kvinnor finns för dem som är födda i ett land i Asien (utom Mellanöstern) och Sydeuropa. Arbetsmarknaden för utrikes födda är alltså inte bara är segregerad efter kön utan också efter födelse-region.

Av en studie som Integrationsverket hänvisar till som berör akademikers sysselsättning framgår att de utrikes födda i hög grad har en inriktning på sin utbildning som redan i dag är efterfrågad på arbetsmarknaden och sannolikt kommer att bli ännu mer efterfrågad i framtiden. Trots detta har endast 60 % av utrikes födda akademiker ett arbete som motsvarar deras utbildningsnivå – att jämföra med 80 % av de akademiker som är födda i Sverige. Skillnaderna mellan utrikes och inrikes födda akademiker följer den rangordning på arbetsmarknaden som redovisats ovan.

Integrationsverket konstaterar att det sker en hög utvandring av utrikes födda med hög utbildning, vilket innebär att den svenska arbetsmarknaden förlorar välutbildad arbetskraft. Den risk för förlust av kompetens som detta innebär förstärks av att återinvandringen tillbaka till Sverige är betydligt lägre bland utrikes födda än bland inrikes födda.

Integrationsverket pekar på att den bild som framkommer vid internationella jämförelser om integration är att arbetsmarknadssituationen för invandrade är *mest gynnsam* i de transoceana (Australien, Nya Zeeland, Kanada och USA) och i de sydeuropeiska (Grekland, Italien, Spanien och Portugal) länderna samt på Irland. För samtliga dessa länder finns uppgifter som visar att en mycket stor del av de invandrade som ingår i statistiken utgörs av arbets-

skap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

kraftsinvandrare, som valts ut efter poäng- eller kvotsystem eller där uppehållstillståndet är knutet till att personen har ett arbete. För flera av dessa länder gäller dessutom att en hög andel av de invandrade kommer från länder där samma språk talas. Den *sämsta situationen* på arbetsmarknaden för invandrade återfinns i Belgien, Danmark, Frankrike, Nederländerna och Sverige. För inget av dessa länder har Integrationsverket funnit tecken på att arbetskraftsinvandringen skulle vara särskilt omfattande. Integrationsverkets slutsats är att mycket tyder på att den internationella statistiken jämför olika saker och endast visar det tämligen självklara att sysselsättningen är hög bland invandrade som väljs ut i enlighet med efterfrågan på arbetsmarknaden.

I detta sammanhang vill utskottet peka på att Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) nyligen har presenterat en rapport (2004:5) om praktik som åtgärd för invandrars integration och socialisation i arbetslivet. Slutsatsen i rapporten är att de som anordnar praktik för nyanlända invandrare kan ha ganska olika föreställningar om vad praktiken har för syfte. Praktiken står inte alltid i relation till den enskildes tidigare yrkeserfarenheter. Det kan finnas en risk att praktiken leder till en ”inlåsning” i okvalificerade arbetsuppgifter och bidrar till en framtida etnisk delning av arbetsmarknaden.

Utskottet vill åter understryka att frågan om hur väl integrationen på arbetsmarknaden lyckas får en avgörande betydelse för Sveriges möjligheter till framgång när det gäller att öka tillväxten och att uppnå målet om 80 % reguljär sysselsättningsgrad 2004.

I betänkande 2003/04:AU1 behandlades liknande yrkanden som de som återfinns i motion U18 yrkande 10 om att ta till vara invandrars kompetens och att införa jobbguider. AMS arbetar aktivt med integrationsfrågorna och genomför flera satsningar på området. Till exempel arbetar sedan september 2003 närmare 300 särskilt utbildade förmedlare med att ”coacha” personer med utländsk bakgrund under hela inträdet på arbetsmarknaden. Det individuella stödet kan också ges genom att arbetsförmedlaren till en början finns med ute på arbetsplatsen för att bistå med stöd i introduktionen av arbetsuppgifter och annat som krävs i arbetssituationen. Arbetsmarknadsverket har under våren avslutat en stor utbildningssatsning för alla arbetsförmedlingschefer som bl.a. handlat om att se mekanismer när det gäller integration och diskrimineringsfrågor. Överensstämelsen i sak är enligt utskottets uppfattning stor mellan AMS arbete med integrationsfrågorna som redovisats här och vad som sagts i betänkande 2003/04:AU1 och motionens förslag. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att det inte finns anledning att föreslå några ytterligare åtgärder med anledning av motionen.

Med beaktande av det som sagts ovan bör motion U18 yrkande 10 avstyrkas.

Ohälsotalet sjunker

Utskottet ser, trots att utvecklingen har vänt och att antalet sjukskrivningar nu minskar, med oro på de fortsatt höga sjukskrivningssiffrorna. Riksförsäkringsverket (RFV) konstaterade den 19 mars 2004 att ohälsotalet – som är ett

mått på de samlade utbetalningarna för sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning samt rehabiliteringsersättning – inte ökar för första gången på mycket lång tid. Under februari 2004 betalades sjukpenning ut till 289 600 personer, vilket var 29 500 färre än under februari 2003 och 9 000 färre än månaden innan. Enligt utskottets mening måste sjukfrånvaron fortsätta att bringas ned både för att minska den enskildes lidande och för att minska samhällets kostnader genom att ge fler chansen att försörja sig genom eget arbete. För långsiktigt hög sysselsättning måste utvecklingen av sjukfrånvaron minskas ytterligare. Utskottet vill särskilt framhålla att det är arbetsplatsen och parterna som måste stå i fokus för arbetet med ett hållbart arbetsliv. Arbetsgivarna måste ta ett större ansvar än i dag för att integrera det förebyggande och rehabiliterande arbetet i verksamheten. Utskottet understryker vikten av att kvinnornas situation särskilt uppmärksammas i arbetet mot ohälsan.

Utskottet noterar att en analysgrupp inom Socialdepartementet har utarbetat rapporten *Den svenska sjukan II – regelverk och försäkringsmedicinska bedömningar i åtta länder* (Ds 2003:63). Av rapporten framkommer att kunskapsunderlaget måste förbättras. En studie i nära samverkan med några andra länder av sjukförsäkring, förtidspension och olika typer av kompletterande avtalsförmåner skulle vara av stor betydelse för att kunna förklara den höga svenska sjukfrånvaron.

Utskottet instämmer i uppfattningen i motion U18 att det höga ohälsotalet är oacceptabelt och att man ska främja återintegrering på arbetsmarknaden för långtidssjukskrivna. Utskottet redovisade i betänkande 2003/04:AU1 pågående åtgärder som tillsammans ska bidra till ökad hälsa i arbetslivet. Därtill kommer den *avsiktsförklaring* som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet presenterade den 18 december 2003 om *ett hälsosammare arbetsliv*. Dokumentet slår fast ett antal åtgärder för att nå målet om en halvering av antalet sjukdagar fram till 2008. Avsiktsförklaringen innehåller åtgärder på flera områden, t.ex. när det gäller sjukförsäkringen och arbetsmiljön. För att nämna några andra aktuella regeringsinitiativ infördes den 1 januari 2004 permanent *finansiell samordning* inom rehabiliteringsområdet. Människor ska kunna rehabiliteras tillbaka i arbetslivet effektivare genom finansiell samordning mellan fyra olika parter (allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting). Ett annat exempel är att regeringen fr.o.m. den 1 mars 2004 har infört ett *tidsbegränsat anställningsstöd för långtidssjukskrivna* som är bosatta i vissa delar av landet. Syftet är att stimulera anställningar av personer som har svårigheter att få reguljärt arbete. Stödet kan lämnas för anställning av personer som är långtidssjukskrivna från anställningar de bedöms inte kunna återgå till. Ett ytterligare exempel är regeringens förslag (prop. 2003/04:69) att en *sammanhållen statlig myndighet* ska inrättas för *socialförsäkringsadministration* där bl.a. RFV och försäkringskassorna ska inordnas. Syftet med reformen är att ge nya och bättre förutsättningar för socialförsäkringsadministrationen att fullgöra de uppdrag som ges av riksdag och regering. Regeringen hoppas även åstadkomma en mer enhetlig rättstillämpning på socialförsäkringsområdet, en bättre styrning av IT-verksamheten

skap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenkap.Fel! Okänt namn på dokumentegenkap.

och en ökad flexibilitet och samsyn inom organisationen. Nyligen har också en promemoria (Ds 2004:16) om drivkrafter för minskad sjukfrånvaro presenterats av en arbetsgrupp i Regeringskansliet. Förslagen i promemorian syftar till att arbetsgivarna ska stimuleras till aktiva insatser för att underlätta för den sjukskrivne att komma tillbaka till arbetet.

Utskottet ser positivt på det omfattande arbete som regeringen bedriver inom ramen för strategin för ökad hälsa i arbetslivet och det s.k. elvapunktsprogrammet. Tillsammans med de ytterligare åtgärder som redovisats här bör ohälsotalet kunna pressas ned mot målet om att halvera antalet sjukdagar till år 2008. Med hänvisning till vad som ovan anförts är utskottet inte i nuläget berett att ställa sig bakom förslaget i motion U18 yrkande 11.

Arbetsmarknadsfrågor – arbetstidsdirektivet

Regeringens skrivelse

Om det svenska genomförandet av EU:s arbetstidsdirektiv

Det ursprungliga arbetstidsdirektivet (93/104/EG) har genomgått vissa ändringar och ett nytt direktiv (2000/34/EG) har antagits. Ändringarna innebar att de sektorer som tidigare varit undantagna från tillämpning kom att omfattas av direktivets regler.

Kommissionen tillställde under sommaren 2003 regeringen ett s.k. motiverat yttrande angående brister i genomförandet av bestämmelserna om dygnsvila, begränsning av veckoarbetstiden och nattarbete. Regeringen avser att överlämna en proposition på arbetstidsområdet till riksdagen under våren 2004.

Motion

Moderaterna anser i kommittémotion U19 (yrk. 11) att Sverige bör utnyttja de möjligheter till undantag som arbetstidsdirektivet medger. Partiet menar att direktivet kan få konsekvenser för hela samhällsekonomin om regeringen inte utnyttjar dessa möjligheter. Frågan om arbetstid och arbetade timmar hänger tätt samman med Sveriges förmåga att skapa ökat välstånd och tillväxt.

Utskottets ställningstagande

Genomförandet av arbetstidsdirektivet i svensk rätt har varit föremål för diskussion under mycket lång tid. Frågan om lagstiftningen på arbetstidsområdet är mycket komplicerad, bl.a. eftersom man på stora delar av arbetsmarknaden reglerat arbetstiden genom kollektivavtal. På så sätt har parterna kunnat göra nödvändiga anpassningar till branschen m.m. Utskottet kan i detta sammanhang konstatera att 1993 års arbetstidsdirektiv i fråga om undan-

BILAGA 4 ARBETSMARKNADSUTSKOTTETS YTTRANDE 2003/04:AU5Y
tag har en hänvisning till ramdirektivet 89/391/EEG om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet. Denna hänvisning finns kvar, vilket innebär att vissa sektorer fortfarande är undantagna från arbetstidsdirektivets regler.

Flera utredningar har lämnat betänkanden på området. EG-domstolen har dessutom bidragit till rättsutvecklingen genom sin dömande verksamhet. Förutsättningarna har ändrats för både arbetsmarknadens parter och lagstiftaren. Därtill har kommissionen aktivt drivit vissa frågor avseende det svenska införlivandet på området och i somras avgett det ovan nämnda motiverade yttrandet.

Det ska också nämnas att utskottet uppvaktats i fråga om arbetstidsdirektivet och dess genomförande i svensk lagstiftning av representanter för arbetsmarknadens parter på arbetsgivarsidan.

Utskottet kan konstatera att arbetstidsfrågan är komplex och har starka parts- och branschintressen. Regeringen har aviserat att en proposition på arbetstidens område ska lämnas till riksdagen senare i vår. Utskottet anser att denna proposition bör avvaktas. Motionsyrkandet bör därför avstyrkas.

Stockholm den 13 april 2004

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Anders Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Karlsson (s), Margareta Andersson (c), Laila Bjurling (s), Anders G Högmark (m), Erik Ullenhag (fp), Sonja Fransson (s), Patrik Norinder (m), Lars Lilja (s), Berit Högman (s), Henrik Westman (m), Britta Lejon (s), Ulf Holm (mp), Mauricio Rojas (fp), Annelie Enochson (kd), Anders Wiklund (v), Britt-Marie Lindkvist (s) och Christer Erlandsson (s).

Avvikande meningar

1. Sysselsättningsfrågor på den svenska arbetsmarknaden m.m. (m, fp, kd)

av Anders G Högmark (m), Erik Ullenhag (fp), Patrik Norinder (m), Henrik Westman (m), Mauricio Rojas (fp) och Annelie Enochson (kd).

Sverige har en alltför låg sysselsättning och hög arbetslöshet. Över en miljon människor i arbetsför ålder står kvartal efter kvartal utanför arbetsmarknaden på grund av arbetslöshet, sjukskrivning eller förtidspensionering. En allt mindre andel av befolkningen måste försörja inte bara sig själv utan en växande grupp som saknar egen försörjning. Detta är en oacceptabel utveckling såväl ekonomiskt som socialt.

Europeiska rådets rekommendationer 2003 till Sverige gick alla ut på att förstärka och upprätthålla utbudet av arbetskraft och utnyttja potentiella källor till arbetskraft särskilt genom högre deltagande av invandrare, att minska antalet långtidssjukskrivna personer och att reformera skatte- och bidragssystemen. Vi menar att situationen på arbetsmarknaden är allvarlig och att regeringen inte vidtar tillräckligt kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med problemen. Det är av stor vikt att öka antalet arbetade timmar i Sverige.

När det gäller den statistik som utskottet valt att redovisa i yttrandet vill vi göra följande kommentarer. AMS arbetslöshetssiffra för mars 2004 uppgår till 5,4 % av arbetskraften (motsvarande siffra för februari var 5,7 %). Enligt SCB uppgick arbetslösheten i februari 2004 till 6,0 % av arbetskraften. SCB:s siffror för mars 2004 har ännu inte publicerats. Statistik från EU:s statistikmyndighet Eurostat anger ett relativt arbetslöshetstal som är omkring 1 procentenhet högre än SCB:s. En anledning till denna skillnad är att man inte mäter exakt samma sak, t.ex. är kriterierna för vem som betraktas som arbetslös olika. SCB:s statistik har snävare kriterier för att räkna en person som arbetslös. Oavsett vilken mätmetod som används ger statistiken en allvarlig signal om tillståndet på den svenska arbetsmarknaden. Den negativa bilden förstärks av tillgänglig statistik på EU-nivå.

I majoritetstexten står det att ohälsotalet sjunker, och det redovisas att antalet personer som det betalades sjukpenning till februari 2004 minskade med 29 500 personer jämfört med februari 2003. Det utskottet "glömmer" att nämna är att det den 1 juli 2003 infördes ett ansvar för arbetsgivare att betala sjuklön även för den tredje sjukveckan. Det är en omständighet som självklart är en förklaring till minskningen även om vi i dag inte exakt vet i vilken grad. Vi kan konstatera att situationen även på detta område är värre än vad utskottsmajoriteten vill göra gällande.

När det slutligen gäller den svenska sysselsättningsgraden, är det visserligen riktigt att Sverige har uppnått EU:s mål om en sysselsättningsgrad på 70 %. Men det är inte korrekt att jämföra den siffran med Konjunkturinstitutets uppgift om en reguljär sysselsättningsgrad på 76,8 %, mätt som ett årsge-

BILAGA 4 ARBETSMARKNADSUTSKOTTETS YTTRANDE 2003/04:AU5Y
nomsnitt. Den senare måttet avser personer i åldern 20–64 år och ger därmed en högre siffra än EU:s statistik som avser personer i åldern 16–64 år. En annan omständighet som förrådiskt höjer nivån på sysselsättningen är att den svenska sysselsättningsstatistiken räknar både den som är sjukskriven och den som innehar sjukvikariatet som sysselsatta. I statistiken ger alltså en tjänst utslag som om två personer är sysselsatta. Det innebär att när sjukskrivningarna ökar, ökar också sysselsättningen.

Ett bättre mått när det gäller sysselsättningen är antalet arbetade timmar. Ända sedan 1990, som var ett toppår i detta sammanhang, har trenden varit tydligt sjunkande. Det genomsnittliga antalet arbetade timmar per person i befolkningen i åldern 16–64 år blir allt lägre. Detta leder till sämre skatteintäkter för offentlig service och utgör i förlängningen ett hot mot välförhållandet och hela det svenska välförhållningssystemet.

2. Arbetstidsdirektivet (m)

av Anders G Högmark (m), Patrik Norinder (m) och Henrik Westman (m).

Vi befarar att arbetstidsdirektivet kan komma att få negativa konsekvenser för hela samhällsekonomin om inte möjligheterna till undantag tas till vara i det kommande lagförslaget på området. Detta har mycket klart framgått i de uppvaktningar från såväl den privata som den offentliga sektorn som utskottet tagit emot. Undantag bör göras t.ex. för läkare inom sjukvården som arbetar jourtid men även för yrkesgrupper inom andra områden. Vi anser att Sverige måste ha ett mera flexibelt regelverk på arbetstidens område. Frågan om arbetstid och arbetade timmar hänger tätt samman med Sveriges förmåga att skapa ökat välförhållande och tillväxt. Regeringen bör därför tillse att Sverige utnyttjar de möjligheter till undantag och avvikelser som arbetstidsdirektivet medger. Det förhållandet att det nu pågår en översyn av arbetstidsdirektivet understryker ytterligare vikten av att Sverige i denna process mycket tydligt markerar behovet av flexibilitet och utrymme för nationella särlösningar.

BILAGA 5

EU-nämndens yttrande 2003/04:EUN1y

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 1 april 2004 beslutat att ge EU-nämnden tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2003/04:60 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2003.

EU-nämnden behandlar i detta yttrande – liksom i tidigare års yttranden – dels vissa övergripande frågor som gäller skrivelsens innehåll och regeringens samråd med riksdagen, dels vissa av de frågor som redovisas i skrivelsen och som nämnden velat särskilt uppmärksamma.

Regeringens skrivelse

I skrivelsen om verksamheten i Europeiska unionen under 2003 behandlas Europeiska unionens övergripande utveckling (del 1), unionens förbindelser med omvärlden (del 2), ekonomiska och finansiella frågor (del 3) och rättsliga och inrikes frågor (del 4). Vidare behandlas unionens övriga politikområden (del 5–10). Slutligen redogörs för unionens institutioner m.m. (del 11).

EU-nämnden

Allmänna synpunkter på innehållet i skrivelsen

Enligt 10 kap. 6 § regeringsformen skall regeringen fortlöpande informera riksdagen och samråda med organ som utses av riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen. Enligt 10 kap. 1 § riksdagsordningen skall regeringen varje år till riksdagen lämna en skrivelse med berättelse över verksamheten i Europeiska unionen. Regeringen skall dessutom redovisa sitt agerande i EU för riksdagen. Den första skrivelsen lämnades i mars 1996, och detta är således den nionde skrivelsen som lämnas till riksdagen.

EU-nämnden bereddes tillfälle att yttra sig över skrivelsen för första gången våren 1999 och har därefter yttrat sig över varje års skrivelse. Det kan konstateras att skrivelsens utformning och innehåll har utvecklats väsentligt och att den utgör en mycket värdefull översikt över EU:s hela verksamhet. Den utgör också en bekräftelse på att regeringen har fullgjort sin informations- och samrådsskyldighet visavi riksdagen. Alla viktiga sakfrågor som tas upp i skrivelsen har behandlats av EU-nämnden. Många frågor som behandlas

i skrivelsen är också aktuella under flera år framöver, vilket medför att skrivelsen är ett viktigt verktyg i riksdagens löpande arbete med EU-frågorna.

I likhet med förra årets skrivelse har vissa bilagor som fanns i tidigare skrivelser ersatts av en lista över Internetadresser. Liksom tidigare anser nämnden att detta till största delen är motiverat. En mängd information kan nu återfinnas på Internet. På GUSP-området och på området för rättsliga och inrikes frågor går det att via Internet hitta förteckningar över antagna beslut. På gemenskapspolitikens område konstaterade nämnden dock förra året att det krävs att en sökfunktion utnyttjas och ansåg att – på samma sätt som i tidigare skrivelser – en bilaga över viktigare förordningar, direktiv och beslut (dvs. bindande rättsakter) antagna under verksamhetsåret, liksom uppgift om grönböcker och vitböcker beslutade av kommissionen under året, borde finnas i skrivelsen. I den nu aktuella skrivelsen finns dock inga sådana uppgifter. Ett alternativ till sådana bilagor kan vara att i stället hänvisa till Europeiska kommissionens årliga allmänna rapport om EU:s verksamhet som kommissionen i enlighet med artikel 212 i EG-fördraget offentliggör varje år senast en månad före öppnandet av Europaparlamentets session. I denna allmänna rapport – som finns tillgänglig på Internet – finns uppgifter om beslut inom ramen för GUSP och tabeller med uppgifter om rättsakter och internationella avtal. Likaså finns uppgifter om grön- och vitböcker utgivna under verksamhetsåret.

EU-nämnden konstaterade i samband med förra årets skrivelse att det vore värdefullt om uppgifter om hur Sverige röstat i rådet redovisades inte bara i den löpande texten utan också samlat på ett ställe i skrivelsen så att riksdagen kan få en komplett och översiktlig bild av hur regeringen har agerat i EU i detta avseende. Någon sådan redovisning kan dock inte återfinnas i årets skrivelse. Det vore således värdefullt om nästa års skrivelse innehåller en samlad redovisning för de fall där Sverige i rådet röstat nej eller avstått från att rösta.

EU-nämnden har tidigare framhållit att det i skrivelsen bör redovisas i vilka fall som regeringen har mottagit yttrande från fackutskott till EU-nämnden och hur regeringen agerat eller avser att agera med anledning av ett sådant yttrande. Under år 2003 erhöll EU-nämnden ett sådant yttrande från trafikutskottet (2002/03:TU6y) angående förslag om inrättande av en europeisk nät- och informationssäkerhetsbyrå. EU-nämnden, som vid flera tillfällen behandlat detta ärende, beslöt den 3 juni 2003 att ansluta sig till yttrandet och överlämna det till regeringen för beaktande i den fortsatta processen beträffande förslaget. EU-nämnden behandlade också ärendet vid ytterligare tillfällen inför slutförhandlingarna. I skrivelsen nämns inte att regeringen har mottagit yttrandet (se avsnitt 35.2).

Den övergripande utvecklingen i Europeiska unionen (del 1)

I skrivelsen redogörs i denna del bl.a. för regeringens information till och samråd med riksdagen. Av redogörelsen framgår, som nämnden också inledningsvis konstaterat, att regeringen har fullgjort sin informationskyldighet

namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

bl.a. genom att överlämna faktapromemorior om betydelsefulla förslag från kommissionen och att regeringen har samrått med EU-nämnden om den svenska ståndpunkten dels inför beslut som regeringen bedömt som betydelsefulla, dels i andra frågor som nämnden bestämt. Vidare sägs att information till fackutskotten om arbetet inom EU:s olika politikområden har lämnats fortlöpande under året. Det skriftliga underlag som regeringen överlämnat finns, som påpekas i skrivelsen, på riksdagens webbplats där också kallelser och föredragningslistor till EU-nämndens sammanträden finns liksom steno-grafiska uppteckningar från nämndens överläggningar med regeringen.

Därutöver vill nämnden framhålla att nämnden även fått information om Sveriges uppdaterade konvergensprogram samt att regeringen har samrått med EU-nämnden inför vissa informella ministermöten – förutom inför det s.k. Gymnichmötet med utrikesministrarna, informella Ekofinmöten och det informella ministermötet om EU:s regionalpolitik efter 2006.

Regeringen redovisar vidare i denna del (avsnitt 2) resultaten av Europeiska rådets möten under året. Europeiska rådet, som inte är en institution i fördragets mening, har utvecklats till ett av unionens viktigaste organ. I regeringskonferensen om ett nytt konstitutionellt fördrag för EU har föreslagits att Europeiska rådet skall vara en institution och kunna fatta vissa formella beslut. Den i riksdagsordningen reglerade formella samrådsskyldigheten gentemot riksdagen gäller beslut som fattas av Europeiska unionens råd (minister-rådet), men enligt av riksdagen fastställd praxis har regeringen också samrått med EU-nämnden inför Europeiska rådets möten. Eftersom samrådet inför Europeiska rådets möten inte regleras i riksdagsordningen har EU-nämnden under året kunnat påbörja en försöksverksamhet med offentliga sammanträden inför Europeiska rådets möten. Detta har, sett från EU-nämndens synpunkt, slagit väl ut och EU-nämnden har också haft offentligt samråd inför Europeiska rådets vårmöte 2004. För att det skall bli möjligt att helt eller delvis hålla öppna sammanträden med EU-nämnden inför ministerrådets möten krävs däremot en ändring av riksdagsordningen som för närvarande föreskriver att sådana sammanträden skall ske inom stängda dörrar. För att kunna främja öppenhet och kunskap beträffande Sveriges EU-politik skulle EU-nämnden välkomna en sådan ändring i riksdagsordningen.

EU-nämnden har liksom under tidigare år ägnat stor uppmärksamhet åt frågan om EU:s utvidgning. EU-nämnden har följt processen med folkomröstningar och ratifikationerna av anslutningsfördraget samt kommissionens återkommande översynsrapporter. Förhandlingarna med Bulgarien och Rumänien samt utvecklingen i Turkiet har ägnats stort intresse. Vidare har EU-nämnden fäst stor vikt vid den utvidgade unionens förbindelser med grannländerna: frågan om ”Ett utvidgat Europa – Nytt grannskap” (Wider Europe Neighbourhood). Denna fråga har behandlats ett flertal gånger i nämnden och regeringen har också ansett frågan angelägen. I årsboken har emellertid ”Wider Europe” fått mycket litet utrymme; det nämns bara mycket kortfattat på några ställen, och ger inte någon närmare information om vad som inryms i detta begrepp.

Tillsammans med övrig information som lämnats i riksdagen om utvidgningsprocessen har regeringens samråd med EU-nämnden inneburit att huvuddragen i anslutningsfördraget, som undertecknades den 16 april 2003, varit väl kända. Detta har i sin tur möjliggjort en snabb och positiv behandling i riksdagen av propositionen om godkännande av fördraget.

I EU-nämndens besöksutbyte och övriga kontakter med kolleger i andra parlament i medlemsländerna och anslutningsländerna har utvidgningsfrågorna tidigare varit ett dominerande diskussionstema. Under år 2003 har ökande uppmärksamhet kommit att ägnas frågor om förhandlingarna om ett nytt konstitutionellt fördrag och om hur medlemsstaternas nationella parlament kan arbeta med EU-frågorna. Ofta har diskussionerna rört sig på ett mycket konkret, praktiskt plan och gällt bl.a. hur man i den svenska riksdagen utformat ett system för mandatgivning till regeringen och för kontroll och uppföljning av regeringens agerande i EU. Också frågor om den folkliga förankringen av EU-frågor liksom hur den framtida subsidiaritetskontrollen som konventet föreslagit skall kunna utformas är frågor som besökare från andra medlemsländers och anslutningsländers parlament ofta ställer.

Andra övergripande frågor som tas upp i denna del i skrivelsen och som EU-nämnden behandlat är det italienska ordförandeskapets tillväxtinitiativ med satsningar på infrastruktur (avsnitt 2.4). I EU-nämnden har på detta område framförts synpunkter om att miljöfrågorna bör beaktas liksom åtgärder för att effektivisera befintlig infrastruktur. Vidare nämns i skrivelsen de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken samt EU:s sysselsättningsstrategi (avsnitt 4, se nedan).

I denna del nämns också den regeringskonferens som förbereddes av det s.k. konventet (avsnitt 6). Riksdagen har nära följt konventsarbetet genom de av riksdagsstyrelsen utsedda ledamöterna i konventet. EU-nämnden har följt och följer detta arbete bl.a. genom en särskild beredningsgrupp med företrädare för alla riksdagspartier. Under Europeiska rådets möte i december 2003 hade EU-nämnden extra sammanträden med telefonuppkoppling till förhandlingsdelegationen. Utrikesministern informerade nämnden fortlöpande om förhandlingsläget.

Som nämns i skrivelsen är utgångspunkten för regeringens förhandlingsarbete det mandat som givits genom riksdagens beslut med anledning av det sammansatta konstitutions- och utrikesutskottets betänkande om Europeiska konventet och EU:s framtidsfrågor (bet. 2003/04:KUU1). Som också framhålls i skrivelsen kommer de fortsatta kompromisserna att behöva förankras hos riksdagens partier i de former för samråd som gäller. I det sammansatta utskottets nyss nämnda betänkande (s. 43) uttalades i detta sammanhang följande: ”Genom samrådet i EU-nämnden ges riksdagen insyn i förhandlingsprocessen och regeringen skall där få accept för de olika vägval som kommer att behöva göras under förhandlingarna och som ibland kan komma att innebära avvikelser från de utgångspunkter som riksdagen godkänt.”

EU:s förbindelser med omvärlden (del 2)

Under år 2003 har uppbyggnaden av EU:s säkerhets- och försvarspolitik fortsatt på grundval av tidigare fastlagda principer. Liksom under förra året har uppbyggnaden av både militär och civil kapacitet på området för krishantering stått i centrum. Regeringen har under året samrått med EU-nämnden om de olika krishanteringsinsatserna som ägt rum. EU-nämnden har också följt utvecklingen i Irak, bl.a. genom ett telefonsammanträde inför Europeiska rådets extrainkallade möte den 17 februari om situationen i Irak.

Regeringen har vidare samrått med EU-nämnden om sina ställningstaganden inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Ministerrådet, och därmed EU-nämnden, har kontinuerligt följt utvecklingen i Irak, Mellanöstern och på västra Balkan. Vidare har bl.a. EU:s förbindelser med såväl Ryssland som de nya grannarna i öst (Vitryssland, Ukraina och Moldavien) behandlats vid flera tillfällen. En ofta återkommande fråga har varit återuppbyggnaden av Irak som har engagerat EU-nämnden mycket. I detta sammanhang har i EU-nämnden bl.a. framhållits FN:s ansvar och att enskilda länders egenintressen bör motverkas.

I skrivelsen tas frågor upp om EU:s arbete för att främja respekten för mänskliga rättigheter, bl.a. dialogmötena med Iran och Kina (avsnitt 7.7). I detta sammanhang kan nämnas att EU-nämnden nyligen diskuterat EU:s ståndpunkt inför innevarande års möte i FN:s kommission för mänskliga rättigheter och därvid uttalat sig för att Sverige bör verka för att EU tar initiativ till en särskild FN-resolution om Iran respektive Kina.

Mot bakgrund av Irakkonflikten har inom EU arbetats fram en säkerhetsstrategi för EU som antogs av Europeiska rådet i Bryssel i december 2003. EU-nämnden har vid flera tillfällen behandlat denna strategi, som beskrivs utförligt i skrivelsen (avsnitt 7). I nämnden har därvid nämnts bl.a. behovet av att komplettera strategin med konkreta aktionsplaner och det angelägna i att strategin tydligt behandlar även andra säkerhetsaspekter än de rent militära. Nämnden följer genomförandet av säkerhetsstrategin liksom strategin mot spridning av massförstörelsevapen som är en del av detta genomförande.

I skrivelsen redogörs kortfattat (avsnitt 7.5) för beslutet att inrätta en europeisk förmåge- och försvarsmaterielbyrå. Det kan förtjäna att uppmärksammas att frågor kring denna byrå diskuterats utförligt i EU-nämnden med statsministern (den 19 mars), med näringsministern (den 9 maj) och med försvarsministern vid två tillfällen (den 16 maj och den 14 november). EU-nämnden har därvid ställt sig tveksam till ett närmare samarbete om försvarsmaterielfrågor men varit positiv till att byrån skall bygga på mellanstatlighet och frivillighet och ansett att dess organisation och funktion måste återspegla detta.

Kampen mot terrorism tas upp i skrivelsen i flera avsnitt (avsnitt 5.2, 7.12, 16.1.5, 16.4.3, 34.3.1). Som framhålls i skrivelsen spänner denna kamp över en mängd områden. EU-nämnden, som har överblick över alla dessa områden, har behandlat dessa frågor på såväl utrikespolitikens som transportpolitikens områden och också inom ramen för Ekofin och rättsliga och inrikes

frågor. Frågorna har fått förnyad aktualitet genom bombdåden i Madrid den 11 mars 2004.

Även WTO-frågorna, som nämnden har diskuterat vid ett flertal tillfällen och därvid gett regeringen accept för sina ståndpunkter, spänner över flera områden, bl.a. jordbruksområdet, tjänstehandeln och immaterialrätten.

Ekonomiska och finansiella frågor (del 3)

Under denna rubrik behandlas i skrivelsen främst skattefrågor och frågor rörande EU:s budget. Det ekonomisk-politiska samarbetet och frågor om finansiella tjänster tas däremot upp i andra avsnitt.

De skattefrågor inom EU som främst stått i fokus för den politiska uppmärksamheten under 2003 rör liksom under förra året dels det s.k. skattepaketet, dels förslaget om ett direktiv som täcker beskattningen av samtliga energiprodukter. EU-nämnden har vid ett flertal tillfällen behandlat dessa förslag som bägge har antagits under året.

De finansiella frågorna behandlas i avsnittet om fri rörlighet för tjänster och kapital (avsnitt 28). En viktig fråga under 2002 var beslutet om en ny lagstiftningsprocess, den s.k. Lamfalussy-modellen, på värdepappersområdet. Under år 2003 har kommissionen lagt fram förslag om att förfarandet skall tillämpas även på bank- och försäkringsområdet. EU-nämnden kommenterade Lamfalussy-modellen i sitt yttrande över förra årets skrivelse och konstaterade bl.a. att förfarandet som innebär ett ökat inflytande för det s.k. kommittéväsendet innebär en svårighet för såväl Europaparlamentet som för nationella parlament. EU-nämnden framhöll i det sammanhanget att de nationella parlamentens arbete inför antagandet av nya rättsakter på EU-nivå i huvudsak inriktar sig på att styra och granska respektive regerings agerande i ministerrådet, medan man av både praktiska och andra skäl har svårare att följa eller påverka vad som sker inom ramen för kommittéväsendet.

Samarbetet i fråga om den ekonomiska politiken behandlas i skrivelsen under avsnittet om den ekonomiska och monetära unionen – EMU (avsnitt 4). Det kan påpekas att frågor inför och efter den svenska folkomröstningen den 14 september 2003 om införandet av euron är svenska, nationella frågor som inte behandlas i EU-nämnden.

Vad gäller de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken har EU-nämnden under året diskuterat och gett synpunkter på innehållet i dessa. Senast i februari i år godkände nämnden ett utkast till rådsslutsatser om dessa riktlinjer. Nämnden har bl.a. välkomnat att riktlinjerna nu blir treåriga, och att större vikt kommer att läggas vid uppföljning. Beträffande tillämpningen av stabilitets- och tillväxtpakten har nämnden stött regeringen i frågan om underskotts-förfarandena mot Frankrike och Tyskland. Härutöver har i nämnden också diskuterats frågan om en mera flexibel tolkning av stabilitetspakten för länder som uppnått hållbarhet i de offentliga finanserna.

Rättsliga och inrikes frågor (del 4)

I skrivelsen redovisas på detta område bl.a. både tidigare beslutade rättsakter som är föremål för svenskt genomförande, under året antagna rättsakter, beslut om politiska överenskommelser samt tidigare och under året framlagda förslag som fortfarande förhandlas. Beträffande rambeslut sker regelmässigt det svenska genomförandet i två steg – först godkännandet av själva beslutet och vid en senare tidpunkt antagandet av den eventuella lagstiftning som krävs för att genomföra rambeslutet i Sverige. Som framhölls i EU-nämndens yttrande över förra årets skrivelse har det i nämnden, även om en majoritet har gett stöd åt regeringens ståndpunkter, samtidigt uttryckts oro över att konsekvenserna för det svenska rättssystemet av rambeslut kan vara svåra att överblicka.

Regeringen redogör i flera fall för när besluten beräknas vara genomförda i Sverige. Samtidigt skall framhållas att Europeiska rådets förklaring från mars 2004 om terroristbekämpning medför att tidsmarginalerna för genomförandet avsevärt minskats vad gäller flera av dessa beslut som Europeiska rådet nu uppmanar medlemsstaterna att ratificera eller genomföra senast under år 2004. Detta gäller t.ex. konventionen om ömsesidig rättshjälp i brottmål och rambeslutet om ömsesidigt erkännande och verkställighet av beslut om frysning av egendom som skall vara ratificerad respektive genomfört senast i december 2004. Vidare skall bl.a. rambeslutet om penningtvätt, identifiering m.m. vara genomfört senast i juni 2004.

I november i samband med återupptagandet av förhandlingarna om rambeslutet om olaglig narkotikahandel upprepade EU-nämnden sitt stöd för att även handel med små mängder av narkotika skall vara olaglig och beläggas med straff samt att alla medlemsländerna skall tillämpa reglerna efter att de antagits.

Frågor om asyl och invandring samt fri rörlighet för personer (avsnitt 17) har under året behandlats av EU-nämnden. EU-nämnden har ingående diskuterat minimidirektiven för familjeåterförening och för när medlemsländerna skall bevilja internationellt skydd (skyddsgrundsdirektivet). Nämnden har därvid framhållit vikten av att en lägsta normnivå etableras i flykting- och asylfrågor inför utvidgningen, men att nivån inte får bli hur låg som helst. Beträffande det brittiska initiativet att inrätta skyddszoner för asylsökande har nämnden instämt i regeringens kritik. Vad gäller gränskontroller har EU-nämnden tidigare, liksom regeringen, varit tveksam men välkomnat och ställt sig bakom inrättandet av en byrå för den yttre kontrollen (gränsförvaltningsbyrå) under förutsättning att det inte hindrar det nationella självbestämmandet och att finansieringen sköts inom befintliga ramar. Inrättandet av denna byrå har också fått aktualitet efter bombdåden i Madrid i mars 2004, och förordningen om denna byrå skall enligt Europeiska rådets förklaring från mars 2004 vara i kraft den 1 januari 2005, dvs. samma datum som nämns i skrivelsen (avsnitt 16.4.4).

Sysselsättning och socialpolitik m.m. (del 5)

I skrivelsen redogörs för arbetet med den s.k. Lissabonstrategin och de årliga sysselsättningsriktlinjerna. EU-nämnden har givetvis varit involverad i detta arbete och också informerats om den svenska handlingsplanen för sysselsättning som överlämnats till kommissionen och rådet i oktober 2003. I samband med att EU-nämnden i mars ställde sig bakom rådets beslut att inrätta ett socialt trepartstoppmöte för att stärka den sociala dialogen förde nämnden också en principiell diskussion om för- och nackdelar med att bjuda in arbetsmarknadens parter att delta i beslutsprocessen på EU-nivå.

I övrigt behandlas i sysselsättningsrådet en rad områden som också har anknytning till frågor som behandlas i andra rådskonstellationer. Det gäller bl.a. Lissabonstrategin, frågor om invandring, integration och sysselsättning, tobak, narkotika och konsumentfrågor. Detta förhållande belyser behovet av en samordnad syn på de frågor som behandlas i EU:s olika ministerrådssammansättningar och i Europeiska rådet.

Konkurrenskraftsfrågor m.m. (del 6)

I detta avsnitt behandlas frågor på en rad olika områden. Ambitionen med inrättandet av konkurrenskraftsrådet är, som sägs i skrivelsen, att uppnå en integrering av inre marknads-, industri-, forsknings- och turismfrågor i syfte att bidra till att uppnå Lissabonmålen. Liksom på andra områden kan konstateras att frågorna har anknytning till frågor som behandlas i andra ministerrådskonstellationer, bl.a. konsumentfrågor, läkemedelsfrågor, forskningsfrågor inklusive stamcellsfrågor och frågor om fri rörlighet för personer. Detta belyser ytterligare vad som nyss sagts om samordning av EU-frågorna.

Beträffande förlängningen av stödet till den europeiska varvsindustrin kan framhållas att EU-nämnden i mars 2004 i enlighet med regeringens ståndpunkt har avvisat den förlängning av stödordningen som nämns i skrivelsen.

Jordbruk och fiske (del 8)

Liksom under 2002 har under föregående år halvtidsöversynen av den gemensamma jordbrukspolitikerna varit ett viktigt tema vid jordbruksministerns samråd med EU-nämnden. EU-nämnden ställde sig i september bakom förslagen till rättsakter vad gäller de olika elementen i den gemensamma jordbrukspolitikerna. EU-nämnden diskuterade också i det sammanhanget reformen av marknadsordningarna för bomull, olivolja och tobak och välkomnade en inriktning mot frikopplade stöd även inom dessa sektorer och att regeringen avsåg att verka för en snabb reform av tobaksstödet. I mars 2004 har EU-nämnden gett regeringen stöd för att acceptera en kompromiss som innebär full frikoppling av tobaksstödet. Samtidigt slog EU-nämnden fast att Sverige skulle deklarerat sitt principiella motstånd mot tobaksstödet genom en röstförklaring till rådets beslut.

Den gemensamma fiskeripolitiken behandlas i skrivelsen (avsnitt 38). Bland annat sägs att viktigt för Sverige är att tillämpning av försiktighetsprin-

namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

cipen och ekosystemansatsen skall utgöra grunden för besluten, vilket innebär bl.a. användning av vetenskapligt bestämda biologiska gränsvärden. I detta sammanhang kan nämnas att EU-nämnden inför jordbruks- och fiskerådets möte i oktober var enig om att den vetenskapliga rådgivningen för fiskeripolitiken behöver förbättras och att den bör präglas av ökad öppenhet och ske i samarbete med fiskerinäringen.

Miljö (del 9)

På miljöområdet har EU-nämnden särskilt uppmärksammat strategin för hållbar utveckling som antogs under det svenska ordförandeskapet och miljödimensionen i Lissabonstrategin, miljöskadedirektivet och kemikalielagstiftningen samt uppföljningen av Kyotoprotokollet. Beträffande miljöskadedirektivet anges i skrivelsen att Sverige agerade aktivt i förhandlingarna för ett större ansvarstagande hos verksamhetsutövarna. EU-nämnden hade inför den politiska överenskommelsen i juni framhållit bl.a. att Sverige skulle ställa sådana krav och att möjligheten till undantag måste begränsas för att direktivet skall bli verkningsfullt. I EU-nämnden har också ingående diskuterats förhandlingarna om förslaget till ett direktiv om sammanlänkning av Kyoto-protokollets flexibla mekanismer. I nämnden har i detta sammanhang framkommit synpunkten att direktivet kunde innebära en risk för att nationella åtaganden om utsläppsminskningar blir svårare att uppfylla.

EU:s institutioner m.m. (del 11)

I detta avsnitt redogörs bl.a. för institutionernas och olika organs verksamhet, öppenhet och insyn, personalpolitik i EU:s institutioner samt svenska språket och regelförenklning. Vidare redogörs för s.k. överträdelseärenden.

När det gäller rådets arbetsformer anges i skrivelsen att rådet inför utvidgningen har beslutat att införliva en uppförandekod i sin arbetsordning. I skrivelsen sägs att regeringen välkomnar rådets uppförandekod, men någon beskrivning av vad denna uppförandekod innebär lämnas inte. Nämnas kan att ordföranden i Folketingets EU-udvalg nyligen uppmärksammat ett antal tjänstemän i olika nationella parlament och i Europaparlamentet på att EU-udvalget diskuterat denna uppförandekod. Särskilt har EU-udvalget uppmärksammat bestämmelsen att ingen fråga skall placeras på rådets dagordning enbart för presentation från kommissionens eller en medlemsstats sida, om inte en debatt om nya väsentliga initiativ planeras. Den danske utrikesministern har lovat att förbereda ett förklarande papper om konsekvenserna av de nya bestämmelserna, särskilt med hänsyn till de nationella parlamentens förhållanden.

I sitt yttrande över förra årets skrivelse välkomnade EU-nämnden det ökade samarbetet mellan ordförandeskapen liksom införandet av operativa och strategiska arbetsprogram. EU-nämnden framhöll i yttrandet att sådana arbetsprogram också underlättar för nationella parlament att följa och få inflytande i EU-arbetet. Nämnden framhöll också det angelägna i att regeringen

för riksdagen redovisar och samråder om utformningen av sådana program. Vidare redovisade EU-nämnden vissa svårigheter förknippade med reformen om de nya rådssammansättningarna. Denna reform har medfört att ett stort antal frågor av skiftande slag som sorterar under ett antal olika departement och statsråd behandlas på ett och samma rådsmöte. Nämnden framhöll i det sammanhanget att det är angeläget att det statsråd som svarar för aktuella sakfrågor också närvarar vid nämndens sammanträden. Nämnden kunde dessutom konstatera att rådsreformen inte medfört någon förändring i övrigt av beredningen av rådets möten med t.ex. längre tidsfrister för beredningen av frågorna, vilket inneburit svårigheter för nationella parlamentariker att hinna sätta sig in i frågorna. Någon förbättring härvidlag har inte skett under 2003.

När det gäller beredningen i EU-nämnden av de frågor som skall beslutas av ministerrådet vill nämnden framhålla vikten av att relevanta skriftliga underlag i form av utkast på svenska finns tillgängliga inför EU-nämndens sammanträden så att samrådet kan ske på ett meningsfullt sätt.

I avsnittet om Europaparlamentet tas frågan om förslaget till ledamotsstadga upp. Här kan nämnas att en majoritet i EU-nämnden i januari i år ställde sig bakom regeringens ståndpunkt att välkomna Europaparlamentets kompromissförslag med undantag av den föreslagna arvodesnivån som en enig EU-nämnd, liksom regeringen, ansåg vara alltför hög. För förslaget till ledamotsstadga fanns inte nödvändig kvalificerad majoritet varför förslaget inte kunde antas vid rådsmötet.

Beträffande öppenheten och insynen kan det konstateras att alltfler handlingar i rådsstrukturen blir tillgängliga inte minst på Internet. Vad gäller öppenhetsartikeln i ministerrådets arbetsordning, anser EU-nämnden liksom tidigare att denna bör utvidgas till att i princip omfatta inte bara rådets lagstiftande arbete och vissa debatter utan också rådets verksamhet i övrigt.

Angelägna frågor är också arbetet med regelförbättring och svenska språkets ställning. EU-nämnden vill, i likhet med vad som sagts i tidigare yttranden, återigen framhålla att översättning till svenska av dokument bör föreligga redan då ministerrådet avses fatta någon form av politiskt beslut i ärendet.

EU-nämnden värnar starkt om det svenska språkets ställning inom ramen för arbetet i EU, också när det gäller tolkning. Rådet har nu, när det gäller tolkning, inom ramen för stora delar av det egna arbetet, beslutat om en regim som bör kunna tillfredsställa rimligt ställda krav på kvalitet och tillgänglighet för samtliga språk. En del rationaliseringar och besparingar har kunnat göras, bl.a. med systemet Request and Pay för tolkning i vissa sammanhang. Samtidigt bibehålls full tolkning på politisk nivå, vilket är väsentligt från demokratisk synpunkt. Även riksdagen och EU-nämnden arbetar inom sina områden för det svenska språkets ställning. Riksdagens ordförandekonferens fattade i slutet av år 2003 beslut om språkstöd för ledamöter i samband med officiella resor och besök. Huvudprincipen är att ingen ledamot skall behöva känna sig i underläge på grund av språkproblem. Det innebär att någon form av språkligt stöd, anpassat till behoven i varje enskilt fall, alltid skall finnas om någon

namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

ledamot anger behov av detta. På internationell politisk nivå, t.ex. i samband med COSAC-möten (Conférence des organes spécialisés dans les affaires communautaires, Konferensen för de särskilda organen för EU-frågor), skall tolkning alltid finnas. En förfrågan från det irländska ordförandeskapet för COSAC om minskad tolkservice inkom under året. I sitt svar, där förslaget inte accepterades, underströk nämndens förra ordförande särskilt att full tolkningstjänst är nödvändig, bl. a. för att ingen ledamot skall behöva känna sig handikappad på grund av bristande språkförståelse i internationella sammanhang.

I skrivelsen redovisas också s.k. överträdelseärenden och mål av svenskt intresse vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt under år 2003. EU-nämnden vill här, liksom i anledning av förra årets skrivelse, framföra att det vore av intresse att som en jämförelse få information om antalet överträdelseärenden och fällande domar beträffande övriga medlemsländer. Beträffande fällande domar mot Sverige (inklusive mål om förhandsavgöranden) skulle det också vara värdefullt med en redogörelse i skrivelsen för vilka konsekvenser sådana domar har fått, t.ex. i form av förslag till ändring av nationell lagstiftning.

Stockholm den 14 april 2004

På EU-nämndens vägnar

Tommy Waidelich

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tommy Waidelich (s), Carl B Hamilton (fp), Sonia Karlsson (s), Göran Lennmarker (m), Joe Frans (s), Hillevi Larsson (s), Mats Odell (kd), Per Rosengren (v), Karin Granbom (fp), Margareta Andersson (c), Lennart Hedquist (m), Kenneth G Forslund (s), Anders Karlsson (s), Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Sylvia Lindgren (s), Majléne Westerlund Panke (s), Gustav Fridolin (mp).